Nipashe
Jumatano Oktoba 30, 2024 Tanzania 1,000/- Kenya 100/-
ISSN 0856 • Na. 0581845
www.ippmedia.com
MWANGA WA JAMII
The Guardian digital
nipasheTZ nipasheTZ nipasheTZ 0745 700710
LIKE & FOLLOW US
epaper.ippmedia.com
Nipashe MIAKA 30 Nipashe Mwanga wa Jamii
www.ippmedia.com

Rais Samia amlilia Jenerali Musuguri

UKURASA WA 2

CCM watishia kutomchagua aliyeshindwa kura za maoni

UKURASA WA 3

Spika ataka serikali kuwapa ajira vijana wanaojitolea

UKURASA WA 7

Madudu ya kutisha Mamlaka za Mitaa

• **Malipo** mabilioni yasiyo na risiti, mzigo wa madeni yabainika, LAAC yatoa neno *Ukurasa 2*

Samia ataka wake marais kuhamasisha nishati safi ya kupikia

UKURASA 3

Rais Samia Suluhu Hassan akijadiliana jambo na wake wa marais wa barani Afrika, baada ya kufungua Mkutano wa 11 wa Merck Foundation Africa Asia Luminary, jijini Dar es Salaam jana. **PICHA: IKULU**

Washtakiwa wa kesi ya kuendesha biashara ya upatu na utakatishaji fedha Sh. bilioni 3.6, Sultan Mdee (kulia), Frank Tengia (wa pili kulia) na Mwinga Edward (wa tatu kulia), wakiwa chini ya ulinzi wa kachero wa polisi, wakificha sura zao, baada ya kusomewa mashtaka yanayowakabili katika Mahakama ya Hakimu Mkazi Kisutu, jijini Dar es Salaam jana. **PICHA: IMANI NATHANIEL**

Mkurugenzi kortini madai kuendesha biashara upatu

UKURASA 3

Nipashe
Digital
sasa inapatikana
WhatsApp Channel
Sasa Scan hapa kutembelea chanel yetu

MICHEZO YANGA, SINGIDA BS VITA KILELENI LEO UK.24

MAONI, UK.6

Waziri Mkuu, Kassim Majaliwa, akizungumza na Mbunge wa Gairo, Ahmed Shabiby, bungeni, jijini Dodoma jana. **PICHA: OWM**

Madudu ya kutisha Mamlaka za Mitaa

Na Augusta Njoji, DODOMA

KAMATI ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali za Mitaa (LAAC), imebaini madudu mbalimbali kwenye mamlaka za serikali za mitaa ikiwamo Sh. bilioni 61.15 kutokukusanywa na halmashauri 130 kutoka kwenye vyanzo muhimu vya mapato kwa zaidi ya mwaka mmoja.

Miongoni mwa madudu hayo ni matumizi ya Sh. bilioni 5.16 kwa shughuli ambazo hazikukusudiwa, halmashauri kufanya malipo ya Sh. bilioni 7.42 bila kutumia stakabadhi za kielektroniki na madeni ya wazabuni Sh. bilioni 29.9 na ya watumishi Sh. bilioni 17.13.

Sambamba na hayo, kamati pia imebaini kwamba katika halmashauri 47 zimetumia vibaya takriban Sh. bilioni 21.85 zilizokopeshwa na Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi kwa ajili ya utekelezaji wa programu ya Kupanga, Kupima na Kurasimisha Ardhi, maarufu kama KKK.

Kutokana na madudu hayo, kamati imeitaka Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (TAMISEMI) kwa kushirikiana na ofisi za makatibu tawala wa mikoa kufuatilia na kubainisha mashauri yote yaliyoko Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU) yanayohusishwa na fedha zilizokusanywa kwa kutumia mashine za POS. Imesema Sh. bilioni 6.17 hazikuwasilishwa benki, hivyo kuagiza ziwasilishwe kabla ya Juni 30, 2025.

Akisoma jana bungeni taarifa ya kamati kuhusu Ripoti ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali (CAG) zilizokaguliwa hadi Juni 30, 2023, Mwenyekiti wa Kamati hiyo, Halima Mdee, alisema katika uchambuzi uliofanywa na kamati, imebainika kuwa kiasi hicho hakijakusanywa.

Mdee alibainisha kwamba Halmashauri ya Wilaya ya Kisarawe imeshindwa kukusanya Sh. bilioni 6.02 kutoka kampuni ya Yapi Merkez iliyokuwa inajenga reli ya kisasa (SGR) tangu mwaka 2021.

Pia alisema kamati inaitaka serikali ihakikishe halmashauri zote zinahuisha kanzidata ya walipakodi ili kupata taarifa sahihi na idadi kamili ya wafanyabiashara wanaostahili kulipa ushuru wa huduma na kuwasilisha kwa CAG kabla ya Machi 30, 2025.

"Serikali ihakikishe Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA) inakuwa na takwimu sahihi za mauzo ghafi ili halmashauri zikusanye kiwango sahihi cha ushuru wa huduma," alisema.

MAWAKALA KITANZINI

Alisema kamati inaagiza serikali ihakikishe halmashauri 12 zinakusanya Sh. bilioni 5.65 kutoka kwa mawakala wa ukusanyaji mapato na kuchukua hatua stahiki kutokana na kutowasilisha mapato kwa mujibu wa mikataba yao.

Pia alisema serikali ihakikishe halmashauri zote zinafanya usuluhishi wa madai yote katika mfumo wa LGRCIS yenye thamani ya Sh. bilioni 45.02 ili kujua wadaiwa halali na wadaiwa wasio halali ili kuondolewa katika mfumo kabla ya Machi 30, 2025.

STAKABADHI BANDIA

Alisema serikali ihakikishe halmashauri zote hazifanyi malipo yasiyo na stakabadhi za kielektroniki kama ilivyoelezwa katika Kifungu cha 36 (1) cha Sheria ya Utozaji wa Kodi, Sura ya 438 [iliyorekebishwa mwaka 2019).

"Imebainika halmashauri 64 zilifanya malipo yasiyo na stakabadhi za kielektroniki za Sh. bilioni 7.42 ikiwamo Halmashauri ya Singida ilipokea stakabadhi bandia zenye thamani ya zaidi ya Sh. milioni 147," alisema.

Pia alisema serikali ihakikishe halmashauri ambazo zilitumia Sh. bilioni 5.16 kwa shughuli ambazo hazikukusudiwa zirejeshe fedha hizo katika akaunti ya amana kabla ya Juni 30, 2025.

"Serikali ihakikishe halmashauri ambazo zilitumia Sh. bilioni 1.95 zaidi ya kiasi kilichowekwa katika akaunti za amana kurejesha kiasi hicho cha fedha kabla ya Juni 30, 2025," alisema.

MADENI YA HALMASHAURI

Alisema kumekuwapo kwa madeni makubwa ya watumishi Sh.Bilioni 17.13 na wazabuni Sh.Bilioni 29.9 katika halmashauri 55 na kutaka serikali (Wizara ya Fedha) ilipe madeni yote yaliyohojiwa na CAG kwa hesabu zinazoishia Juni 30, 2023.

Alisema halmashauri 47 ambazo zinadaiwa Sh. bilioni 21.85 za mikopo ya programu ya Kupanga, Kupima na Kurasimisha (KKK) zirejeshwe Wizara ya Ardhi, Nyumba na Maendeleo ya Makazi.

Vile vile, alisema serikali iangalie upya utaratibu unaotumiwa na Mfuko wa Pensheni wa Watumishi wa Umma (PSSSF) katika kutoza adhabu za ucheleweshaji pamoja na kufuata taratibu za kisheria ili kushughulikia hoja ya Sh. bilioni 32.07 inayotokana na faini/adhabu ya kutowasilisha michango kwa wakati.

MIRADI KUTOKAMILIKA

Alisema kumekuwapo na tatizo la miradi kutokamilika kwa wakati na kusababisha kukosekana kwa tija ya uanzishwaji wa miradi hiyo pamoja na kuwakosesha wananchi manufaa ambayo yangepatikana iwapo miradi hiyo ingetumika kama ilivyokusudiwa.

"Bunge liazimie serikali ihakikishe inatenga bajeti ya kutosha ili miradi ambayo haijakamilika yenye thamani ya Sh. bilioni 206.89 inakamilika ili thamani ya fedha ya miradi hiyo ili kupatikana na iondoe dosari zote zilizobainishwa na CAG kwa miradi ambayo imekamilika lakini haijaanza kutumika ili miradi hiyo ianze kutumika kwa maslahi mapana ya wananchi," alisema.

DCB IREJESHWE SERIKALINI

Alisema tathmini ya uwekezaji wa halmashauri za mkoa wa Dar es Salaam katika benki ya kibiashara ya utendaji wa Benki ya Jamii ya Dar es Salaam (DCB) umekuwa ukishuka kila mwaka hadi kusababisha thamani ya hisa moja kufikia Sh. 140 kutoka Sh. 1000 wakati wa uanzishaji wa benki.

"Kuporomoka kwa thamani ya hisa na utendaji usioridhisha wa DCB umesababisha wanahisa zikiwamo Halmashauri za Mkoa wa Dar es Salaam ambazo zimewekeza Sh. bilioni 26.89 kupata hasara inayofikia Sh. Bilioni 16.7," alisema.

Aliomba Bunge liazimie serikali kufanyika mabadiliko ya sheria yanafanyika ili Benki ya Jamii ya Dar es Salaam (DCB) iondoke kutoka benki binafsi na iwe katika orodha ya mashirika yanayosimamiwa na Msajili wa Hazina.

Kwa maoni: +255 677 020 701
Email: customerrelations@guardian.co.tz

Rais Samia amlilia Jenerali Musuguri

Na Sabato Kasika

RAIS Samia Suluhu Hassan ametuma salamu za pole kutokana na kifo cha Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi Mstaafu, Jenerali David Msuguri (104), aliyefariki dunia jana katika Hospitali ya Rufani ya Bugando, Mwanza wakati akipatiwa matibabu.

Rais Samia alituma salamu za pole kwa Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi, Jenerali Jacob Mkunda, huku akimwelezea kuwa kiongozi aliyetimiza wajibu wake kwa miaka 46 kwa kujitoa kwa nchini yake.

"Kwaheri Jenerali, ninatoa salamu za pole kwa Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi, Jenerali Jacob John Mkunda, makamanda, wapiganaji wastaafu, wapiganaji walio katika utumishi, ndugu, jamaa, marafiki na Watanzania wote kwa kuondokewa na shujaa wetu, mpendwa wetu, mwalimu, mshauri na kiongozi wetu, Mkuu wa Majeshi ya Ulinzi Mstaafu, Jenerali (Mstaafu) David Bugozi Musuguri," aliandika katika WhatsApp Channel yake.

"Tunamshukuru Mwenyezi Mungu kwa zawadi ya maisha yake ya miaka 104, ambapo miaka 46 kati ya hiyo ameitumikia nchi kwa weledi, umahiri, kujituma, ushujaa, nidhamu na kwa mafanikio ya hali ya juu, akiishi kiapo chake cha kuwa tayari kutoa uhai wake kwa ajili ya ulinzi wa taifa letu.

"Ametuachia mfano bora wa utumishi wa umma utakaoendelea kuwa mwanga ndani na nje ya majeshi yetu. Mwenyezi Mungu ailaze roho yake mahali pema peponi," aliongeza.

HISTORIA YAKE

Mkazi wa Musoma mkoani Mara, aliyejitambulisha kwa jina la John Biseko, aliyekuwa naye mstari wa mbele katika vita vya Tanzania na Uganda mwaka 1978 hadi 1979, alisema Musuguri alizaliwa Januari 4, 1920 Butiama mkoani Mara na kujiunga na jeshi mwaka 1942.

"Kilikuwa ni kipindi cha utawala wa mkoloni, wakati jeshi likiwa chini ya utawala wa Waingereza likiitwa King's African Rifles (KAR). Wakati huo jeshi lilikuwa likifanya kazi nchi tatu za Afrika Mashariki za wakati huo ambazo ni Tanganyika, Kenya na Uganda zikiwa koloni la Uingereza," alisema Biseko.

Alisema mwaka 1947 wakati akiwa na cheo cha Sajini, Musuguri alikuwa miongoni mwa wakufunzi wa KAR, Nairobi nchini Kenya.

Biseko alisema mmoja wa wanafunzi wa Msuguri alikuwa Idi Amin Dada wa Uganda ambaye mwaka 1979 alimtimua katika nchi ya Uganda wakati wa Vita vya Kagera.

"Mimi nilikuwa mmoja wa waliopigana vita ya Uganda, hivyo ninaelewa vizuri ujasiri wa Musuguri. Tulikuwa naye mstari wa mbele na kufanikiwa kumtimua Amin wakati wa vita vya Tanzania na Uganda," alisema.

Pia alisema wakati wa Vita Kuu vya Pili vya Dunia (1939 hadi 1945), Musuguri alipelekwa kupigana Madagascar katika Jeshi la KAR. Baada ya Tanganyika kupata uhuru, jeshi lote la KAR lilihamishiwa katika Jeshi la Tanganyika huru chini ya Waziri Mkuu wa Kwanza, Julius Nyerere likiitwa Tanganyika Rifles.

Biseko alisema jeshi hilo liliundwa mwaka 1961 na kuvunjwa mwaka 1964 na kuanzishwa kwa Jeshi la Wananchi wa Tanzania (JWTZ) ambapo mwaka 1962 na Musuguri alipandishwa cheo na kuwa Luteni.

"Wakati jeshi linafanya uasi mwaka 1964, tayari Musuguri alikuwa Tabora katika kambi ya jeshi hilo Brigedia Namba 201. Miaka ya 1970 mwanzoni, Musuguri alipanda cheo na kuwa Brigedia na kuwa Mkuu wa Kikosi Namba 201 na kwamba ndiye aliyeiongoza JWTZ katika uwanja wa mapambano katika Vita vya Uganda.

"Baada ya vita hiyo, Rais Julius Nyerere alimteua kuwa Mkuu wa Majeshi na kutumikia nafasi hiyo kuanzia mwaka 1980 hadi 1988 alipostaafu na kurudi kijijini kwao, Butiama baada ya kulitumikia jeshi kwa miaka 46 na sasa amefariki dunia," alisema.

Wakuu wa majeshi walioongoza tangu kuundwa kwa jeshi hilo hadi sasa na miaka kwenye mabano ni Jenerali Hagai Mirisho Sarakikya (1964 - 1974), Jenerali Abdalah Twalipo (1974 - 1980), Jenerali Musuguri (1980 - 1988), Jenerali Ernest Mwita Kiaro (1988- 1994), Jenerali Robert Mbomav (1994 -2001), Jenerali George Waitara (2001 – 2007), Jenerali Davis Mwamunyange (2007 -2017), Jenerali Venance Mabeyo (2017 – 2022) na Jenerali Jacob Mkunda kuanzia mwaka 2022 hadi sasa.

HABARI KITAIFA

CCM watishia kutomchagua aliyeshindwa kura za maoni

Na Godfrey Mushi, ARUSHA

SARAKASI za uchaguzi wa viongozi wa serikali za mitaa, vijiji na vitongoji katika Jiji la Arusha, zimeanza kuwavuruga wakazi wake, baada ya wanachama wa Chama Cha Mapinduzi (CCM), Mtaa wa Viwandani, Kata ya Unga Limited, kutishia kutompa kura mgombea wa nafasi ya Uenyekiti wa Mtaa huo ambaye hawajamchagua wao katika kura za maoni.

Wanachama hao jana, walikuwa wakishinikiza mgombea waliyempitisha katika kura za maoni, ndiye wanayemtaka na si vinginevyo.

Wakiwa nje ya Ofisi za CCM, Wilaya ya kichama ya Arusha Mjini, wanachama hao walionesha kutokubaliana na uamuzi na jina la Rasuli Mshana kukatwa na kupendekezwa jina la Richard Mbwambo.

Alipoulizwa kuhusu madai ya wanachama hao, Katibu wa Siasa, Uenezi wa Arusha, Saipulani Ramsey alisema: “Chama hiki hakitishiwi, tunafuata Katiba na taratibu za chama, hii sio mara ya kwanza kushiriki uchaguzi. Wanachama wetu, wanajua taratibu za kufuata juu ya kitu ambacho hakiwaridhishi.”

Wakiwa nje ya Ofisi za CCM, Wilaya ya kichama ya Arusha Mjini, wanachama hao walionesha kutokubaliana na uamuzi na jina la Rasuli Mshana kukatwa na kupendekezwa jina la Richard Mbwambo.

Mkurugenzi kortini madai kuendesha biashara upatu

Na Grace Gurisha

MKURUGENZI wa Kampuni ya Atlantic Micro Credit Ltd, Wendy Ishengoma (38) na wenzake watatu wamepandishwa kizimbani kwa tuhuma za kuendesha biashara ya upatu kinyume na sheria na kutakatisha fedha Sh. bilioni 3.9.

Washtakiwa wengine katika kesi hiyo ni Sultan Mdee (29) Mhasibu Mkazi wa Goba, Frank Tengia (34), Meneja wa Tawi hilo, mkazi wa Mbezi Juu na Mwiga Mwiga (31), Ofisa Masoko.

Wakili wa Serikali Mwandamizi, Neema Moshi, akisaidiana na Judith Kyamba, alidai jana mbele ya Hakimu Mkazi Mkuu, Aaron Lyamuya wa Mahakama ya Hakimu Mkazi Kisutu, Dar es Salaam kuwa washtakiwa wanatuhumiwa kwa mashtaka manne likiwamo la kuongoza genge la uhalifu.

Kyamba alidai kuwa katika shtaka la kwanza, washtakiwa wote wanatuhumiwa Januari 18, 2024 na Oktoba 11, 2024 wakiwa ndani ya Jiji la Dar es Salaam kwa makusudi waliongoza na kusimamia genge la uhalifu.

Katika shtaka la pili, washtakiwa watuhumiwa tarehe hiyo na eneo hilo wanatuhumiwa kusimamia mpango wa piramidi kwa kutoa ahadi kwa wanachama waliotajwa kwenye mikataba ya ubia ya Tanzania wa Sh. 3,631,761,863 kitendo ambacho ni kinyume cha sheria.

Ilidaiwa kuwa katika shtaka la utakatishaji fedha washtakiwa wanatuhumiwa kati ya Januari 18, 2024 na Oktoba 11, 2024 jijini Dar es Salaam walijipatia Sh. bilioni 3.6 wakati wakijua wanapokea fedha hizo ni mazalia ya kosa la jinai ya kuendesha biashara ya upatu kinyume na sheria.

Wakili Moshi alidai kuwa upelelezi wa kesi hiyo haujakamilika na kuomba tarehe nyingine ya kutajwa na kuangalia hatua ya upelelezi ilipofikia.

Washtakiwa hawakutakiwa kujibu chochote kwa sababu mashtaka yanayowakabili, Mahakama ya Kisutu haina mamlaka ya kusikiliza na pia hayana dhamana kisheria.

Kesi imeahirishwa hadi Novemba 11, 2024 kwa ajili ya kutajwa.

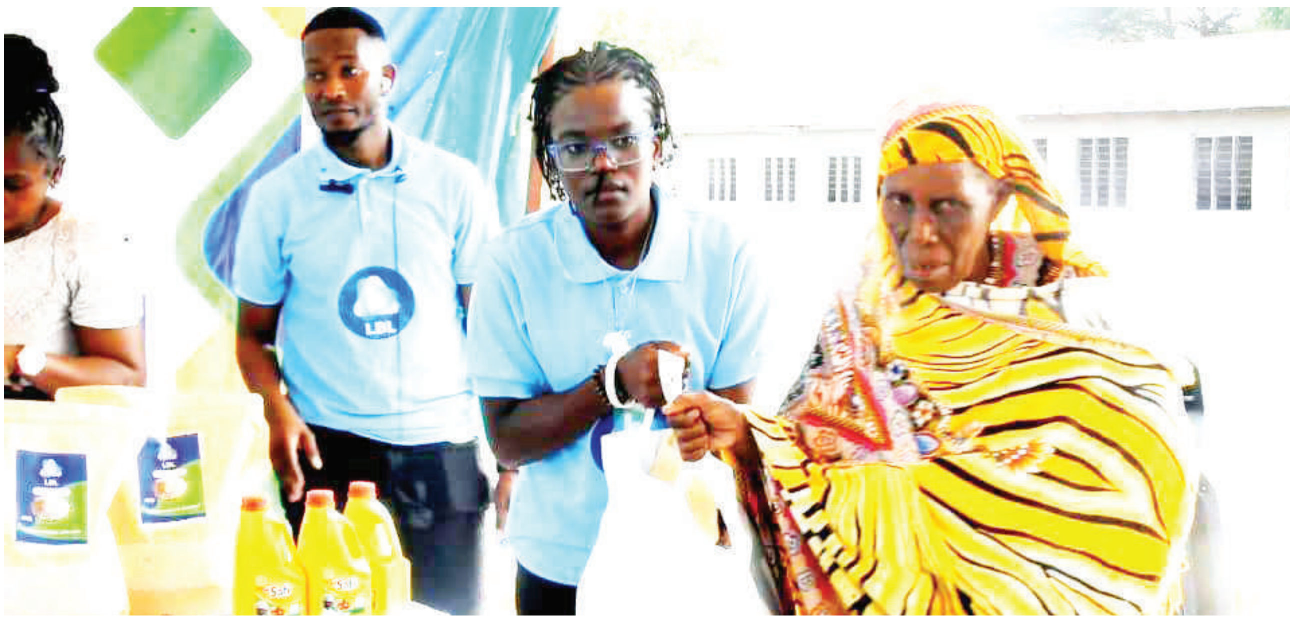

Mmoja wa wafanyakazi wa kampuni inayojihusisha na utoaji ajira mtandaoni ya LBL, Dia Alex Seka, akikabidhi vyakula kwa mmoja wa wananchi wa Mbagala Rangi Tatu, wakati wafanyakazi hao kwa kushirikiana na Kanisa la Nazaret, walipogawa msaada wa vitu mbalimbali ikiwamo mchele, mafuta, unga na sukari kwa watu wanaoishi katika mazingira magumu zaidi ya 40 wakiwamo yatima, wazee na wajane katika Mtaa wa Mchikichini, wilayani Temeke, mkoani Dar es Salaam mwishoni mwa wiki, ikiwa ni utaratibu wao wa kila mwaka kusaidia jamii. **PICHA: MARGARETH MALISA**

Samia ataka wake wa marais kuhamasisha nishati safi ya kupikia

Na Halfani Chusi

RAIS Samia Suluhu Hassan amewataka wake wa marais kuwashawishi waume zao kuhimiza mfumo wa matumizi ya nishati safi katika nchi zao ili kumlinda mwanamke kwa sababu ndiye mtumiaji na mwathirika mkuu wa nishati duni ya kupikia kama kuni na mkaa.

Rais Samia, alitoa rai hiyo jana jijini Dar es Salaam katika kongamano la 11 la Taasisi ya Merck Foundation lililo wakutanisha wadau na wake wa marais kutoka nchi mbalimbali duniani.

Alisema nishati duni ya kupikia ina madhara makubwa kiafya na ni adui mkubwa wa mazingira akisisitiza ipo haja ya kuhamasisha umma kuhusu kutumia nishati safi ya kupikia.

“Niwaombe mpo hapa wake wa marais tushirikiane pamoja kuhimiza matumizi ya nishati safi ya kupikia, mwanamke ndio mwathirika mkubwa na madhara yatokanayo na nishati chafu,” alisisitiza.

Alisema Taasisi ya Merck Foundation imekuwa na mchango mkubwa katika masuala ya afya na elimu akisisitiza ushirikiano huo utaendelelea kukua na kuimarika zaidi.

“Tanzania inaona ufahari kushirikiana na Merck Foundation katika masuala ya elimu na afya, taasisi hiyo pia imekuwa ikitusaidia kuwajengea uwezo madaktari na manesi wetu katika masuala mbalimbali ya afya.

“Tumefanya maendeleo makubwa kwa miaka mitatu, malengo yetu ni kukuza zaidi ushirikiano katika miaka ijayo,” alisema Rais Samia.

Alisema kongamano hilo ambalo ni la 11 limelenga mambo makuu matatu ambayo ni afya, elimu na ushirikiano.

Katika kongamano hilo Rais Samia alisema afya ya uzazi ni kipaumbele chake na kwamba hata alipokuwa Makamu wa Rais alikuwa mstari wa mbele kuhakikisha vifo vitokanavyo na uzazi vinapungua kwa kuimarisha huduma ya mama na mtoto.

Alisema amefanikiwa kupunguza vifo hivyo, tofauti na awali akitamba kwamba ndio kilikuwa kipaumbele chake cha kwanza alipoingia madarakani.

Hata hivyo, alisema changamoto inayoikabili serikali kwa sasa katika kutokomeza kabisa changamoto hiyo ni pamoja na upungufu wa wataalamu wa kutosha katika eneo hilo.

Alisema serikali itaendelea kutoa elimu bila malipo na kuboresha mazingira ya upatikanajI wake ikiwamo kujenga mabweni na kuongeza vifaa katika shule mbalimbali.

“Tunaendelea kutoa elimu bure kutoka shule za msingi mpaka sekondari, idadi ya wanafunzi imeongezeka tutaendelea kuhakikisha upatikanaji wa elimu bora.

“Pia kuboresha na kuyafanya mazingira rafiki kwa mtoto wa kike ili apate elimu bila bughudha kwa sababu mwanamke akielimika taifa limeelimika,” alisema.

TANGAZO

SELCOM MICROFINANCE BANK TANZANIA LIMITED

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA ZISIZOKAGULIWA KWA UMMA

IMETOLEWA CHINI YA KANUNI YA 7 NA YA 8 YA KANUNI ZA MABENKI NA TAASISI ZA FEDHA (UONESHAJI) YA MWAKA 2014

SELCOM MICROFINANCE BANK TANZANIA LIMITED
WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 30 SEPTEMBA 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 30 SEPTEMBA 2024	Robo Mwaka iliopita 30 JUNI 2024
A.	**MALI**		
1	Fedha Taslimu	5,417	5,133
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	14,013	10,152
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	-	-
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	237	95
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	22	24
6	Miamala Baina ya Matawi	-	-
7	Bili Zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	200	200
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	63,159	61,505
12	Mali Nyingine	4,775	5,482
13	Uwekezaji wa Hisa	-	-
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	3,011	3,150
16	**JUMLA YA MALI**	**90,834**	**85,741**
B.	**DHIMA**		
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	-	1,200
18	Amana za Wateja	67,956	67,277
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20	Amana Maalumu	-	-
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	-	-
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	1,039	958
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa Baadae	1,610	1,611
27	Dhima Nyingine	5,798	5,570
28	Madeni	-	-
29	**JUMLA YA DHIMA**	**76,403**	**76,616**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI *(16 kutoa 29)***	**14,431**	**9,125**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	40,000	40,000
32	Mchango wa Hisa Uliolipwa	5,000	-
33	Akiba ya Mtaji	-	-
34	Mapato Yaliyobakizwa	(31,371)	(31,371)
35	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	802	496
36	Akaunti Nyingine za Mtaji	0	-
37	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
38	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**14,431**	**9,125**
39	Dhima Zisizo Dhahiri	101	88
40	Mikopo Chechefu	3,157	3,243
41	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	4,254	4,547
42	Mali Nyingine Chechefu	64	64
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	15.89%	10.64%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	4.68%	4.91%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	99.20%	96.46%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	69.53%	71.73%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	69.75%	71.97%
(vi)	Ongezeko la Amana	-0.76%	6.88%
(vii)	Ongezeko la Mali	5.94%	6.05%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA
KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 30 SEPTEMBA 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo Mwaka ya sasa 30 SEPTEMBA 2024	Robo Mwaka iliyopita 30 JUNI 2024	Limbikizo la Mwaka wa sasa 30 SEPTEMBA 2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 30 SEPTEMBA 2023
I: Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:				
Mapato/(Hasara) Halisi	436	261	1,114	1,536
Marekebisho kwa Ajili ya:				
- Hasara Katika Mali	366	333	1,106	2,394
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(1,654)	(2,289)	(7,919)	(7,174)
- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	(2)	(1)	(11)	-
- Mabadiliko Halisi Katika Amana	(521)	4,409	5,721	6,219
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-	-	-
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	599	524	1,603	(420)
-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	562	(953)	(652)	1,208
- Kodi Iliyolipwa	(63)	(63)	(189)	(540)
- Mengineyo (bainisha)	(148)	(47)	(474)	(364)
Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(425)**	**2,174**	**299**	**2,860**
II: Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:				
Gawio Lililopokewa	-	-	-	-
Ununuzi wa Mali za Kudumu	(148)	(35)	(312)	(257)
Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	2	1	11	6
Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
Mapato ahirishwa	-	(20)	(51)	(622)
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(146)**	**(54)**	**(352)**	**(873)**
III: Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:				
Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	5,000	-	5,000	-
Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-	-	-
Mengineyo (bainisha)	(291)	(204)	(819)	(730)
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**4,709**	**(204)**	**4,181**	**(730)**
			-	-
IV: Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:				
Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	**4,138**	**1,916**	**4,128**	**1,257**
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Kipindi	**11,734**	**9,819**	**11,744**	**10,277**
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Kipindi	**15,872**	**11,734**	**15,872**	**11,534**

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI
KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 30 SEPTEMBA 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo ya Mwaka sasa 30 SEPTEMBA 2024	Robo ya mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 30 SEPTEMBA 2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 30 SEPTEMBA 2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 30 SEPTEMBA 2023
1	Mapato ya Riba	7,029	6,253	20,652	18,259
2	Gharama za Riba	(1,200)	(1,212)	(3,659)	(3,596)
3	Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)	5,829	5,041	16,993	14,662
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-	-	-
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(430)	(349)	(1,314)	(1,124)
6	**Mapato Yasiyo ya Riba:**	**1,317**	**1,257**	**3,732**	**3,649**
	6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	37	(65)	(57)	(8)
	6.2 Ada na Kamisheni	470	423	1,286	1,142
	6.3 Gawio	-	-	-	-
	6.4 Mapato Mengine	810	899	2,504	2,515
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**(6,280)**	**(5,497)**	**(18,297)**	**(15,647)**
	7.1 Mishahara na Mafao	(3,546)	(3,088)	(10,553)	(9,320)
	7.2 Ada na Kamisheni	(125)	(120)	(429)	(394)
	7.3 Gharama Nyingine	(2,609)	(2,290)	(7,315)	(5,933)
8	**Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**436**	**452**	**1,114**	**1,536**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	(131)	(157)	(312)	(263)
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**305**	**295**	**802**	**1,273**
11	Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)	-	-	-	-
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**305**	**295**	**802**	**1,273**
13	Idadi ya Waajiriwa	376	380	376	380
14	Mapato kwa Hisa	31	30	27	42
15	Idadi ya Matawi	8	8	8	8
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(i)	Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	1.40%	1.53%	1.27%	2.27%
(ii)	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	11.09%	13.65%	11.10%	20.70%
(iii)	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	75.25%	73.20%	75.04%	71.42%
(iv)	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	37.41%	37.54%	37.43%	37.77%

Tarakimu za wastani zitakokotolewa kwa kujumlisha salio la mwisho kwa miezi inayohusika katika kipindi na kugawanya kwa idadi ya miezi katika kipindi hicho.

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 30 SEPTEMBA 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Weka kwa ajili ya hisa	Jumla
Kipindi cha sasa hadi 30 Septemba 2024							
Salio la mwanzo wa mwaka 2024	**40,000**	**-**	**(31,371)**	**-**	**-**	**-**	**8,629**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	802	-	-	-	802
Mchango wa Hisa Uliolipwa	-	-	-	-	-	5,000	5,000
Salio la mwisho wa 30 Septemba 2024	**40,000**	**-**	**(30,569)**	**-**	**-**	**5,000**	**14,431**
Kipindi cha Mwaka uliopita hadi 31 Disemba 2023							
Salio la mwanzo wa mwaka 2023	40,000	-	(32,537)	-	-	-	7,463
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	1,166	-	-	-	1,166
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa 31 Disemba 2023	**40,000**	**-**	**(31,371)**	**-**	**-**	**-**	**8,629**

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 30 SEPTEMBA 2024

Imesainiwa na: Julius J Ruwa'ichi — Mtendaji Mkuu — Tarehe: 25 Octoba 2024

Imesainiwa na: Tajinder Singh — Afisa Mkuu wa Idara ya Fedha — Tarehe: 25 Octoba 2024

Imesainiwa na: Derrick Rushekya — Mkaguzi Mkuu wa Ndani — Tarehe: 25 Octoba 2024

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa Bodi ya Wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya Mwaka 2016, na zinaonyesha hali halisi.

Imesainiwa na: Thomas Engelhardt — Mwenyekiti wa Bodi ya Wakurugenzi — Tarehe: 25 Octoba 2024

Imesainiwa na: Tusekile Kibonde — Mkurugenzi — Tarehe: 25 Octoba 2024

SELCOM MICROFINANCE BANK TANZANIA LIMITED

MINIMUM DISCLOSURES OF BANK CHARGES AND FEES

DESCRIPTION	CHARGE/FEE	
ACCESS RAHISI,NORMAL SAVINGS, RAHISI CAA, ELIMU, AND KIKUNDI ACCOUNT(RAHISI ACCOUNT)	**TZS**	**USD**
Required minimum opening balance	10,000.00	-
Monthly service fees	2,000.00	-
Cash withdrawal over counter up to 10M	3,000.00	-
Cash withdrawal over counter >10M	10,000	-
Bank statement 1free per month	FREE	-
Bank statement subsequent months	10,000.00	-
New ATM card issuance	10,000.00	-
ATM card renewal or replacement	10,000.00	-
Replacement of the PIN	10,000.00	-
Standing order Internal	2,000.00	-
Standing order External	12,980.00	-
Dormant account fee	FREE	-
Interbank Transfer		-
0-10,000,000	2,000.00	-
10,000,001-50,000,000	5,000.00	-
>50,000,000	10,000.00	-
International transfer		Up to USD 55
Closure of account	10,000.00	-
NUFAIKA TRANSACTIONAL ACCOUNT		
Required minimum opening balance	50,000.00	25.00
Monthly service fees	6,000.00	3.00
Bank statement 1free per month	FREE	FREE
Bank statement subsequent months	10,000.00	10.00
New ATM card issuance	15,000.00	N/A
Fees per ATM withdrawal	2,000.00	N/A
Interbank transfer		
0-10,000,000	2,000.00	1.00
10,000,001-50,000,000	5,000.00	2.10
>50,000,000	10,000.00	4.20
International transfer	N/A	Up to USD 55
ATM mini statement	1,000.00	N/A
Standing order Internal	2,000.00	1.00
Standing order External	12,980.00	12.98
Dormant account fee	FREE	FREE
Reactivation of Dormant account	FREE	FREE
Letter of recommendation and certificate of balance	50,000.00	23.00
NORMAL CURRENT ACCOUNT (NUFAIKA ACCOUNTS)	**TZS**	**USD/EURO**
Required minimum opening balance	100,000.00	50.00
Monthly service fees	6,000.00	3.00
Cash withdrawal over counter up to 10M	3,000.00	0.18%
Cash withdrawal over counter >10M	10,000	10
Fees per ATM withdrawal	2,000.00	N/A
ATM mini statement	1,000.00	N/A
Bank statement once free per month	FREE	FREE
Bank statement subsequent months	10,000.00	10.00
Cheque book 25 leaves	20,000.00	10.00
Cheque book 50 leaves	35,000.00	15.00
Dishonored cheque	30,000.00	30.00
Bankers Cheque	50,000.00	N/A
Stop payment	30,000.00	30.00
Standing order Internal	2,000.00	1.00
Standing order External	12,980.00	12.98
Balance enquiry	1,000.00	1.00
New ATM card issuance	15,000.00	N/A
ATM card renewal or replacement	15,000.00	N/A
Interbank transfer		
0-10,000,000	2,000.00	1.00
10,000,001-50,000,000	5,000.00	2.10
>50,000,000	10,000.00	4.20
International transfer	$ 55	55.00
Dormant account fee	FREE	FREE
Reactivation of Dormant account	FREE	FREE
Letter of recommendation and certificate of balance	50,000.00	23.00
SPECIAL ACCESS NUFAIKA ACCOUNT	**TZS**	**USD/EURO**
Required minimum opening balance	100,000.00	50.00
Monthly service fees	60,000.00	50.00
Minimum monthly turover	20,000,000.00	10,000.00
Cash withdrawal over counter	FREE	0.18%
Fees per ATM withdrawal	2,000.00	N/A
ATM mini statement	1,000.00	N/A
Bank statement once free per month	FREE	FREE
Bank statement subsequent months	10,000.00	10.00
Cheque book 25 leaves	20,000.00	10.00
Cheque book 50 leaves	35,000.00	15.00
Dishonored cheque	30,000.00	30.00
Bankers Cheque	50,000.00	N/A
Stop payment	30,000.00	30.00
Standing order Internal	2,000.00	1.00
Standing order External	12,980.00	12.98
Balance enquiry	1,000.00	1.00
New ATM card issuance	15,000.00	N/A
ATM card renewal or replacement	15,000.00	N/A
Interbank transfer		
0-10,000,000	2,000.00	1.00
10,000,001-50,000,000	5,000.00	2.10
>50,000,000	10,000.00	4.20
International transfer	N/A	55.00
Dormant account fee	5,000.00	5.00
Reactivation of Dormant account	FREE	FREE
Letter of recommendation and certificate of balance	50,000.00	23.00
MIKAKATI SAVING ACCOUNTS	**TZS**	**USD/EURO**
Required minimum opening balance	20,000.00	20.00
Monthly service fees	FREE	FREE
Bank statement 1free per month	FREE	FREE
Bank statement subsequent months	10,000.00	10.00
Cash withdrawal over counter	1 FREE WITHDRAW PER MONTH	1 FREE WITHDRAW PER MONTH
Subsequent Cash withdrawal over counter	20,000.00	20.00
Dormant account fee	FREE	FREE
International transfer	N/A	Up to USD 55
Account closure	12,000.00	5.00
MIKAKATI PLUS SAVING ACCOUNTS	**TZS**	**USD/EURO**
Required minimum opening balance	10,000.00	
Monthly service fees	FREE	
Bank statement once free per month	FREE	
Bank statement subsequent months	10,000.00	
Cash withdrawal over counter	ONCE FREE PER MONTH	
Subsequent Cash withdrawal over counter	5,000.00	
Dormant account fee	FREE	
International transfer	N/A	Up to USD 55
Account closure	12,000.00	
KIKUNDI SAVING ACCOUNT	**TZS**	
Required minimum opening balance	10,000.00	
Monthly service fees	FREE	
Bank statement once free per month	FREE	
Bank statement subsequent months	10,000.00	
Cash withdrawal over counter	3,000.00	
Subsequent Cash withdrawal over counter	3,000	
Dormant account fee	FREE	
International transfer	N/A	Up to USD 55
Account closure	FREE	
BARAKA JUNIOR ACCOUNT	**TZS**	**USD/EURO**
Required minimum opening balance	-	-
monthly service fees	FREE	FREE
Bank statement 1free per month	FREE	FREE
Bank statement subsequent months	10,000.00	10.00
Cash withdrawal over counter	FREE	FREE
Subsequent Cash withdrawal over counter	FREE	FREE
Dormant account fee	FREE	FREE
International transfer	N/A	Up to USD 55
Account closure	FREE	FREE

TERM DEPOSIT RATES 2023				
Amount		**Interest Rates**		
5,000,000 - 500,000,000		3% - 12% p.a		
> 500,000,000		Negotiation		
AGENCY BANKING	**To Govt**	**To SMBT**	**To Agent**	**New Customer Fee**
Withdrawal (TZS) (agents) Range		**TZS**		
100-2999	10	450	350	810
3000-3999	14	450	350	814
4000-4999	27	450	350	827
5000-6999	54	450	350	854
7000-9999	56	450	350	856
10000-14999	102	450	350	902
15000-19999	195	450	350	995
20000-20000	306	450	350	1,106
20001-29999	306	1,400	700	2,406
30000-39999	351	1,400	700	2,451
40000-49999	419	1,400	700	2,519
50000-99999	573	1,400	700	2,673
100000-100000	707	1,400	700	2,807
100001-199999	707	2,620	980	4,307
200000-200000	821	2,620	980	4,421
200001-299999	821	3,325	1,275	5,421
300000-300000	838	3,325	1,275	5,438
300001-399999	838	3,950	1,650	6,438
400000-499999	982	3,950	1,650	6,582
500000-599999	1,245	3,950	1,650	6,845
600000-699999	1,532	3,950	1,650	7,132
700000-750000	1,700	3,950	1,650	7,300
750001-799999	1,700	4,850	2,250	8,800
800000-899999	1,500	4,850	2,250	8,600
900000-1000000	1,776	4,850	2,250	8,876
1000001-3000000	1,875	4,850	2,250	8,975
3000001-5000000	2,000	4,850	2,250	9,100
Deposit (TZS) (agents) Range	**To Govt**	**To SMBT**	**To Agent**	**New Customer Fee**
0 - 20,000,000	-	-	100	-
MOBILE BANKING				
Withdrawal - Bank to Wallet (TZS)	**To Govt**			**New Customer Fee**
1000-100000				1,200
100000.1-300000				2,200
300000.1-500000				3,200
500000.1-1000000				4,200
1000000.1-3000000				5,000
3000000.1-5000000				7,500
Deposit (TZS) (Wallet to Bank)	**To Govt**			**New Customer Fee**
0 - 9,999,999,999	-			-
Air-time top-up	-			-
Utility payments	-			-
Balance inquiry	-			400
Mini-statement	-			500
Full account statement request	-			700
Cheque book request	-			700
SMBT internal transfers (same account holder)	**To Govt**			**New Customer Fee**
1 - 5,000,000	-	FREE		-
SMBT internal outgoing transfers (other account holder)	**To Govt**			**New Customer Fee**
1000-750000				750
750000.1-2000000				1,000
2000000.1-5000000				1,000
SMBT External outgoing transfers (Bank to Bank)	**To Govt**			**New Customer Fee**
1000-100000				3,000
100000.1-300000				3,000
300000.1-500000				3,000
500000.1-1000000				3,000
1000000.1-3000000				3,000
3000000.1-5000000				3,000
FOREIGN EXCHANGE TRANSACTION		**TZS**	**USD**	
Telegraphic Transfer - Normal Customer (SWIFT)		N/A	Up to USD 55	
TISS- Normal Customer		10,000.00	4.20	
TISS-Staff		6,000.00	2.10	
LOAN PRODUCT LENDING RATES		**TZS**	**USD**	
MICRO LOANS (Rahisi Loans) TZS 500,000 to 10,000,000		from 3.0% per month to 6.0% per month Based on risk profile/risk group of client - on reducing balance	N/A	
MICRO LOANS TZS 10,000,001 to 35,000,000		from 3.0% per month to 5.0% per month- Based on risk profile/risk group of client - on reducing balance method.	N/A	
AGRO LOANS TZS 500,001 TO 35,000,000		from 2.5% per month to 6.2% per month - Based on risk Profile/Risk Group of client - on reducing balance method	N/A	
SME LOANS/ODs 35,000,000 to 200,000,000		from 2.2% per month to 2.8% per month- Based on risk profile/Risk Group of client.- on reducing balance method	N/A	
Loans/OD Secured by Fixed Term Deposits		20.40%	N/A	
Loan Processing Fee		**TZS**	**USD**	
MICRO LOANS (Rahisi Loans) TZS 500,000 to 10,000,000		3.40%Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
MICRO LOANS TZS 10,000,001 to 50,000,000		3.40%Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
AGRO LOANS TZS 500,001 TO 50,000,000		3.70%Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
SME LOANS/ODs 35,000,000 to 200,000,000		2.90%Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
Loans/OD Secured by Fixed Term Deposits		1.5% Inclusive of excise duty and VAT	N/A	
Application Fee		**TZS**	**USD**	
MICRO LOANS (Rahisi Loans) TZS 500,000 to 10,000,000		20,000.00	N/A	
MICRO LOANS TZS 10,000,001 to 50,000,000		20,000.00	N/A	
AGRO LOANS TZS 500,001 TO 50,000,000		20,000.00	N/A	
SME LOANS/ODs 35,000,000 to 200,000,000		20,000.00	N/A	
Loans/OD Secured by Fixed Term Deposits		20,000.00	N/A	
Insurance Fee Annual		**TZS**	**USD**	
MICRO LOANS (Rahisi Loans) TZS 500,000 to 10,000,000		1.5%	N/A	
MICRO LOANS TZS 10,000,001 to 50,000,000		1.5%	N/A	
AGRO LOANS TZS 500,001 TO 50,000,000		2.9%	N/A	
SME LOANS/ODs 35,000,000 to 150,000,000		1.5%	N/A	
Loans/OD Secured by Fixed Term Deposits		1.5%	N/A	

MAONI & UCHAMBUZI

Nipashe
MWANGA WA JAMII

Asante JKCI kuwakumbuka wahariri

WAHARIRI zaidi ya 50 wanachama wa Jukwaa la Wahariri (TEF), jana walipata fursa kutoka Taasisi ya Moyo ya Jakaya Kikwete (JKCI) ya kupima afya zao eneo la moyo na shinikizo la damu ili waweze kujua hali zao na kuepuka vifo vya ghafla vinavyosababishwa na magonjwa yasiyo ya kuambukiza.

JKCI imetoa ofa hiyo ili wahariri waweze kujigundua kama wanatatizo katika eneo hilo, wajue mapema na kuanza tiba mara moja badala ya kusubiri mpaka tatizo linapokuwa kubwa na kutumia gharama kubwa kujitibu.

Kwa mujibu wa Daktari Bingwa wa Magonjwa ya Moyo JKCI, gharama ya upusuaji wa moyo hufikia mpaka Sh. milioni 30.

Huduma hii haijaanza kwa wahariri pekee, bali imewafikia wananchi wengi nchini chini ya ufadhili wa Rais Samia Suluhu Hassan, kupata huduma ya kupima bure na kuchunguzwa afya zao ili kubaini tatizo mapema.

Upimaji huu ni wa hiyari, kila mhariri anayeona umuhimu wa kwenda kupima afya yake anatumia fursa hiyo ipasavyo.

Uzuri wa kwenda kupima, unapata ushauri kutoka kwa wataalamu ambao watakuelekeza jinsi ya kwenda vizuri na mtindo wa maisha ili uweze kuepuka magonja yasiyoambukiza.

Upimaji huu huenda hatua kwa hatua, ya kwanza ni kupima shinikizo la damu, uzito na urefu ambapo mtu huchunguzwa kama anasumbuliwa na tatizo la shinikizo au sukari na baada ya hapo ataelekezwa kwa mtaalamu wa lishe.

Kama ikigundulika uzito ni mkubwa kuliko urefu wako, inaweza kuwa kisababishi cha kupata magonjwa yasiyoambukiza, ikiwamo moyo, sukari, shinikizo la damu na magonjwa mengine kama hayo.

Unapoonana na mtaalamu wa lishe atakuuliza utaratibu wako wa mlo kila siku na atakushauri milo ya kula kuanzia asubuhi unapoamka mpaka unapokwenda kulala, ambayo itakusaidia kupunguza uzito na kuwa katika afya njema pamoja na kufanya mazoezi.

Hatua nyingine ni kuonana na mtaalamu ambaye atakuuliza historia ya familia yako kama kuna watu wanasumbuliwa na maradhi ya sukari, shinikizo la damu ambayo mara nyingi huwa yanarithisha na utapewa ushauri jinsi ya kuepukana nayo.

Ukishapita kwenye hatua hizo ndipo unakwenda kwenye kipimo kimoja ambacho kitaeleza kama uko salama au una tatizo.

Upimaji huu ni hatua ya serikali ya kuhakikisha vituo vya kutoa huduma hiyo inafika karibu na wananchi ili waweze kuipata kwa urahisi na bila gharama.

Mtu anapopimwa na kukutwa na tatizo huunganishwa moja kwa moja hospitali ili aweze kuanzishiwa matibabu.

Kupima na kujua hali yako ya kiafya ni jambo muhimu hasa mtu unapofikia umri wa utu uzima kwa sababu unanyemelewa na magonjwa mengi.

Wengine wanasubiri mpaka wasikie maumivu ndipo wanapoamua kwenda hospitali wakati huo tatizo limeshakuwa kubwa na gharama ya matibabu pia inaongezeka.

Kuna baadhi ya watu wanapopata magonjwa na kuanguka ghafla, wanaanza kufikiria kuwa wamerogwa na kuanza kupoteza pesa kwa waganga wa kienyeji.

Jambo muhimu lingine la kujifunza, unapohisi una tatizo kwenye mwili wako, usikimbilie zahanati na kuishia kupata vidonge vya kutuliza maumivu. Tafadhali nenda kwenye hospitali zenye wataalamu sahihi ambao watakuchunguza na kukueleza tatizo lako.

Kuna waliowahi kwenda kwenye hospitali ambazo hazina wataalamu wa magonjwa ya aina hiyo na kuambiwa wana tatizo la moyo, kumbe hawana tatizo hilo.

Hivyo, ni vizuri kwenda kwenye hospitali zinazotambulika na wataalamu sahihi ambao watakufanyia uchunguzi wenye kukupa majibu sahihi.

Nipashe hutolewa na kuchapishwa na:
THE GUARDIAN LIMITED

Mhariri Mtendaji : Beatrice Bandawe
Meneja Usambazaji na Masoko: Dennis Ntaita, 0713 578 284
Mapokezi: 0745 700710
Matangazo: 0677 020 701
Baruapepe: advertise@guardian.co.tz
Website: www.ippmedia.com
www.epaper.ippmedia.com

Muungwana Lazima Nilonge

NGO 300 zinapokabidhi vyama siasa ilani, navyo sasa viwajibike

Na Pilly Kigome

KINADHARIA na kimantiki, inapotamkwa kuwapo kundi fulani linajitambulisha, pia kuwa watetezi wa haki za binadamu, basi hutakiwa kuonekana ya kweli.

Ndani ya hilo, hutakiwa kuwapo ilani na matamko mbalimbali yanayohusu wakati husika wa kutetewa na kupewa kipaumbele matamko hayo, ili jamii na wahusika waone ni kweli wanatetewa.

Hivi karibuni kuna jumla ya asasi za kiraia zaidi ya 300 zimejitokeza kukabidhi Ilani yao ya Uchaguzi ya Mwaka 2024/29 kwa vyama vyote vya siasa iliyopendekezwa na ambazo zimeshirikiana kuandaa ilani hiyo.

Ni tukio la mwanzoni mwezi huu, ambako Mratibu Kitaifa Mtandao Watetezi wa Haki za Binadamu Tanzania (THRDC) Onesmo Olengurumwa, mbele ya vyombo vya habari walikabidhi ilani hiyo kwa vyama mbalimbali vya siasa vitakavyoshiriki uchaguzi wa serikali za mitaa na ule mkuu mwaka ujao.

Katika ilani hiyo, wamegusa maeneo mengi zikiwamo usawa wa kijinsia na katika tamko lao, wakasema serikali inahitaji viongozi watakaoimarisha uwakilishi wake katika nafasi zote za uongozi na uamuzi kwa kufikia lengo la '50 kwa 50'.

Lengo la usawa huo ni kuwataka viongozi hao wataboresha mazingira ya elimu kwa watoto hasa wasichana, ili kuongeza idadi ya wanawake katika masomo yanayoitwa 'STEM' na kuhakikisha elimu bora kwa wote.

Mapendekezo hayo pia yaligusa kufanya mapitio na marekebisho ya sheria kandamizi kwa wanawake, kama vile Sheria ya Ndoa ya Mwaka 1971; Sheria ya Mirathi ya Mwaka 1965 na Sheria za Kimila Na.4 ya Mwaka 1963, zote zikiwa na malengo ya kuondoa ukandamizaji na kuondoa ubaguzi dhidi ya wanawake na wasichana.

Walitaka viongozi wadhibiti mifumo inayowapa wenye mali madaraka makubwa ya kisiasa, kuimarisha demokrasia shirikishi na kuongeza ushiriki wa wanawake na wanaume maskini katika maamuzi ya kitaifa.

Aidha, walitaka viongozi kupiga marufuku matumizi ya lugha za kashfa, matusi na udhalilishaji kwenye chaguzi ili kuhakikisha ushiriki wa makundi yote bila ya vikwazo.

Vilevile mtazamo huo ukagusa kuongeza kasi ya kupambana na ukatili wa kijinsia katika jamii, ikiwamo rushwa ya ngono dhidi ya wanawake.

Katika Ilani, watetezi hao walitoa kinachoitwa 'Tamko Dhidi ya Watoto' na kutaka itungwe sheria inayoandaa miongozo ya kuwalinda watoto dhidi ya utandawazi usiokuwa na maadili.

Hapo yamo ya elimu inayotafsiriwa kwa 'Elimu ya Magharibi' yenye baadhi ya masuala yaliyo kinyume na mila na desturi za Mtanzania.

Mantiki ya hoja hiyo ni kuitaka serikali ije na mkakati madhubuti wa kuondoa watoto wa mtaani wenye umri wa kwenda shule na kutenga bajeti mahsusi ya kutekeleza mkakati wa kutokomeza tatizo hilo katika miji na majiji.

Dai lingine linaloangukia eneo hilo, linagusa haja ya kuwa na mkakati wa ulinzi na malezi jumuishi kwa mtoto wa kiume, katika kumwepusha na vitendo viovu, hasa ukatili wa kijinsia ili kumkuza katika mkondo wa maadili.

Wadau hao, wanataka mtazamo wa kuanza kutolewa elimu ya haki za binadamu kuanzia ngazi ya shule za awali, zikilenga kumjenga mtoto kuhusu haki za binadamu na haki zake katika nafasi yake ya utoto, aweze kukabiliana na njia bora za kudhibiti ukiukwaji haki za mtoto.

Serikali katika mustakabali huo, inatakiwa kupeleka huduma ya ustawi wa jamii kwa kata zote nchini, wahusika wanaoendesha wakipewa stadi za ziada kupitia mafunzo ya kila mara, kuhusu sheria na haki za mtoto na namna bora ya kutatua migogoro ya ndoa.

USALAMA WA WAZEE

Tamko lingine likawa katika 'Ulinzi, Usalama na Ustawi wa Wazee' wakivitaka vyama vya kisiasa katika michakato ya uchaguzi inayokuja, kuhakikisha kunakuwapo usalama wazee, wanaoshiriki shughuli za kisiasa, wasibughudhiwe, kuumizwa, kudhalilishwa na kufanyiwa ukatili wa aina yoyote.

Rai yao kwa serikali ni kuhakikisha inapata takwimu sahihi kuhusu wazee na kuwaunganisha na mifumo ya hifadhi ya jamii pamoja na fursa nyinginezo, wakitaka kuanzishwe utaratibu wa kuielimisha na kujengea uelewa jamii katika eneo hilo.

Eneo la mtazamo unaelekezwa pia, katika yanayohusu kutunza na kulinda haki za wazee katika ngazi ya familia, ili kupunguza kasi ya kujengwa kwa makazi ya wazee.

Spika ataka serikali kuwapa ajira vijana wanaojitolea

Na Augusta Njoji, DODOMA

SPIKA wa Bunge, Dk. Tulia Ackson, ameitaka serikali kuangalia vigezo vinavyotumika kuajiri kwa kuwa vimekuwa vikiwaumiza wanaojitolea kwa kukosa fursa ya ajira.

Dk. Tulia alisema hayo bungeni jana baada ya kumhoji Waziri wa Nchi, Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora, George Simbachawene, kuhusu mwongozo wa watu wanaojitolea kwenye kada mbalimbali zikiwamo madaktari, manesi na walimu kama umetolewa.

Simbachawene alilieleza Bunge kuwa "Tutautoa lakini tulifika mahala tukapata changamoto hasa kwenye vigezo, hata hivyo tunashirikiana na kamati kulijadili hili kwa pamoja ili tupate mawazo zaidi kwa sababu vigezo vinatusumbua sana."

Kutokana na majibu hayo, Spika Tulia alisema: "Mngetusaidia kama hili linahitaji mawazo mapana tungeshirikisha watu wengi zaidi, kwasababu ajira zimetolewa hivi karibuni. Kwa mfano kuna madaktari wako kwenye hospitali kwa mkataba huo huo wa kujitolea wanalipwa nusu na hawa wamekuwa wakiwafundisha wanaokuja kupata mafunzo ya uzoefu kazini (interns).

"Halafu kwenye ajira wanaajiriwa 'interns' wanaachwa licha ya kwamba wote waliomba. Hivi ni vigezo gani vinavyotumika kumwajiri huyu 'intern' wakati vinamwacha yule ambaye amemfundisha 'intern' kazini? Mtazame hivyo vigezo maana vinawaumiza watoa huduma kule."

Awali, katika swali la nyongeza, Mbunge wa Viti Maalum (CHADEMA), Grace Tendega, alihoji katika mchakato wa ajira mpya za walimu 11,015 zilizotangazwa hivi karibuni kama zimezingatia wanaojitolea kwa muda mrefu.

Naibu Waziri, Ofisi ya Rais, Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa (TAMISEMI), Zainab Katimba, akijibu swali hilo, alisema Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora, ilishatoa utaratibu wa watu waombe na kwamba watazingatiwa kwa uzoefu na kujitolea kwenye maeneo wanayofanya kazi.

Katika swali la msingi, Mbunge wa Viti Maalum (CCM), Anastazia Wambura, alihoji lini serikali itapeleka walimu wa kutosha wa shule za msingi na sekondari mkoani Mtwara.

Akijibu swali hilo, Naibu Waziri Katimba alisema serikali imekuwa ikiajiri walimu wa shule za msingi na sekondari kila mwaka kulingana na upatikanaji wa fedha.

"Katika kipindi cha mwaka 2020/21 hadi 2022/23, serikali iliajiri walimu 29,879 wakiwamo walimu 16,598 wa shule za msingi na walimu 13,281 wa shule za sekondari. Mkoa wa Mtwara ulipangiwa walimu 968 wakiwamo 502 wa shule za msingi na 466 wa shule za sekondari," alisema.

Alisema Julai 20, mwaka huu, serikali ilitangaza ajira za walimu 11,015 na mchakato wa ajira ukikamilika watapangiwa vituo vya kazi.

UCHUMI COMMERCIAL BANK LTD

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA WA MIZANIA KWA TAREHE 30/09/2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo mwaka ya 30.09.2024	Robo mwaka ya 30.06.2024
A	**MALI**		
1	Fedha tasilimu	1,799	1,557
2	Salio katika Benki Kuu ya Tanzania	3,886	3,378
3	Uwekezaji katika amana serekalini	2,766	3,341
4	Salio katika benki nyingine na taasisi za fedha	6,874	7,211
5	Hundi na miamala ya kushuhulikiwa	96	88
6	Miamala baina ya matawi	0	0
7	Bili zililizo afikiwa	0	0
8	Dhima za wateja zilizo kubalika	0	0
9	Mikopo iliyotolewa kwa benki nyingine	1,004	898
10	Uwekezaji katika amana nyingine	0	0
11	Mikopo halisi iliyopo	41,009	37,771
12	Mali nyingine	2,323	2,493
13	Uwekezaji wa hisa	35	35
14	Akauti za udhamini	0	0
15	Mali zisizohamishika , mitambo na vifaa	2,459	2,350
16	**JUMLA YA MALI**	**62,251**	**59,122**
	DHIMA		
17	Amana za benki nyingine na taasisi za fedha	0	0
18	Amana za wateja	45,170	42,916
19	Dhamana ya malipo kwa fedha tasilimu	0	0
20	Amana maalumu	0	0
21	Maagizo ya malipo/fedha za kuhamisha	0	0
22	Hundi na hawala za kibenki zilizotolewa	0	0
23	Limbiko za kodi na gharama zitakazolipwa	330	271
24	Dhima la tozo kwa ajili ya usuluhishi baina ya benki na mteja	0	0
25	Miamala isiyoshuhulikiwa baina ya matawi	0	0
26	Mapato yaliyoingia ya kipindi kijacho na tozo nyingine zitakazolipwa baadae	0	0
27	Dhima nyingine	628	751
28	Madeni	0	0
29	**JUMLA YA DHIMA**	**46,128**	**43,938**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI (16 KUTOA 29)**	**16,123**	**15,184**
C	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa hisa uliolipwa	14,039	13,421
32	Akiba ya mtaji	0	0
33	Mapato yaliyobakizwa	37	47
34	Faida (hasara) ya kipindi husika	795	465
35	Akaunti nyingine za mtaji	1252	1,251
36	Stahiki ya mwenye hisa chache	0	0
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**16,123**	**15,184**
38	Dhima zisizo dhahiri	5,988	4,729
39	Mikopo chechefu	2,564	2,444
40	Tengo kwa ajili ya mikopo chechefu	961	1,027
41	Malinyingine chechefu	0	0
D	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
	Uwiano wa fedha za wanahisa na jumla ya mali	25.90%	25.68%
	Uwiano wa mikopo chechefu na jumla ya mikopo ghafi	5.90%	6.16%
	Uwiano wa mikopo ghafi na jumla ya amana	92.92%	90.40%
	Uwiano wa mikopo halisi na jumla ya mali halisi	65.88%	63.89%
	Uwiano wa mali zinazozalisha na jumla ya mali	81.36%	81.73%
	Ongezeko la amana	5.25%	-0.41%
	Ongezeko la mali	5.29%	0.78%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO YA MWAKA UNAOISHIA 30/09/2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo ya Mwaka wa sasa 30.09.2024	Robo ya Mwaka Linganishi 30.09.2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 30.09.2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi 30.9.2023
1	**Mapato ya riba**	**1,954**	**1,836**	**5,537**	**4,943**
2	Gharama za riba	538	452	1,507	1,235
3	Madeni viza yaliyofutwa	0	0	0	0
4	**Mapato halisi ya riba (1 kutoa 2)**	**1,335**	**1,349**	**3,858**	**3,589**
5	Punguzo/ongezeko la tengo katika mikopo	81	35	172	119
6	**Mapato yasiyo na riba**	**369**	**293**	**1008**	**1009**
	6.1 Faida /hasara zitokanazo na miamala ya fedha za kigeni	44	16	99	68
	6.2 Ada na kamisheni	313	236	885	860
	6.3 Gawio	0	0	0	0
	6.4 Mapato mengine	12	41	24	81
7	**Gharama zisizo za riba**	**1,516**	**1,349**	**4,078**	**3,576**
	7.1 Mishahara na mafao	765	650	2,071	1737
	7.2 Ada na kamisheni	0	0	0	0
	7.3 Gharama nyingine za uendeshaji	751	699	2,007	1839
8	**Faida/(hasara) ya uendeshaji**	**188**	**293**	**788**	**1,022**
9	Tengo la kodi ya mapato	105	114	270	282
10	**Faida/(hasara) halisi baada ya kodi ya mapato**	**83**	**179**	**518**	**740**
11	Mapato mengine yaliojumuishwa (bainisha)	247	6	277	210
12	**Jumla ya faida /(hasara) iliojumuishwa kwa mwaka**	**330**	**185**	**795**	**950**
13	idadi ya waajiriwa	52	52	52	52
14	mapato kwa hisa	2.35%	1.67%	5.66%	8.56%
15	idadi ya matawi	2	2	2	2
	BAHADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
	uwiano wa faida kabla ya kodi na watani wa mali	0.54%	0.35%	1.31%	1.87%
	uwiano wa faida kabla ya kodi na watani wa fedha za wanahisa	2.11%	1.37%	5.08%	5.68%
	uwiano wa matumizi yasiyo ya riba na mapato ghafi	65.28%	63.36%	62.31%	60.08%
	uwiano wa mapato halisi ya riba na wastani ya mali zinazozalishwa	3.39%	3.81%	9.79%	10.13%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO MWAKA ULIOISHIA 30/09/2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo ya mwaka ya sasa 30.09.2024	Robo ya Mwaka 31.06.2024	Limbikizo la mwaka wa sasa 30.09.2024	Limbikizo la mwaka Linganishi 30.09.2023
Mtiririko wa fedha kutokana na shuhuli za uendeshaji				
Mapato/(hasara) halisi	**435**	**331**	**1,065**	**1,232**
Marekebisho kwa ajili ya:-	-	-	-	-
Uchakavu	118	193	728	335
Badiliko halisi katika mikopo	**(3,238)**	**(996)**	**(5,848)**	**(4,107)**
Faida / (hasara) kwenye mauzo ya mali	-	-	-	-
Mabadiliko halisi katika amana	2,254	(178)	8,731	3,618
Mabadiliko katika amana za muda mfupi zilizoafikiwa	-	-	-	-
Mabadiliko katika dhamana ya Hazina	(64)	385	(2,766)	96
Mabadiliko halisi katika dhima nyingine	575	-	100	-
Mabadiliko halisi katika mali nyingine	170	507	322	(804)
Kodi iliyopitwa	(72)	(72)	(270)	(162)
Mengineyo (bainisha)	(104)	(944)	(1,000)	26
Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shuhuli za uendeshaji	**74**	**(774)**	**1,062**	**234**
Mtiririko wa fedha kutokana na shuhuli za uwekezaji				
Gawio lililopokewa	-	-	-	-
Ununuzi wa mali za kudumu	(165)	(4)	(1,030)	(183)
Mapato kutokana na mauzo ya mali za kudumu	-	-	-	-
Ununuzi wa amana zisizoshuhulikiwa mawakala	-	-	-	-
Mapato kutokana na mauzo ya amana zisizoshuhulikiwa na mawakala	-	-	-	-
Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shuhuli za uwekezaji	**(165)**	**(4)**	**(1,030)**	**(183)**
Mtiririko wa fedha kutokana na shuhuli za kifedha				
Ulipaji wa madeni ya muda mrefu	-	-	-	-
Mapato kutokana na utoaji wa madeni ya muda mrefu	-	-	-	-
Ongezeko la hisa	618	266	2,942	922
Gawio lililolipwa kwa fedha taslimu	-	-	(821)	-
Mabadiliko halisi katika madeni mengine	-	(278)	(555)	(112)
Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shuhuli za kifedha	**618**	**(12)**	**1,566**	**810**
Fedha taslimu na mali zinazofanana na fedha taslimu				
Ongezeko /punguzo katika fedha taslimu na mali zinazofanana na fedha taslimu	**527**	**(790)**	**1,598**	**861**
Fedha na mali zinazofanana na fedha taslimu mwanzoni mwa robo mwaka/mwaka	13,132	13,922	12,061	11,200
Fedha na mali zinazofanana na fedha taslimu mwishoni mwa robo mwaka/mwaka	**13,659**	**13,132**	**13,659**	**12,061**

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO YA MWAKA ULIOISHIA 30.09.2024

Katika kuandaa taarifa hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilizile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita (kama kulikua na mabadiliko katika sera za uandaaji taarifa za fedha katika kipindi cha robo mwaka wa sasa, mabadiliko yaelezwe kwa mujibu wa IAS 34 na IAS 8).

Jina na Cheo	***Saini***	***Tarehe***
Mr. Samwel A. Wado (Ofisa Mtendaji Mkuu)	**S. Wado**	**29th October, 2024**
Mrs. Anita Joseph Mnkeni (Mkuu wa Idara ya Fedha)	**A.MNKENI**	**29th October, 2024**
Mr. Emmanuel Kessy (Mkuu wa Idara ya Ukaguzi)	**E.Kessy**	**29th October, 2024**

Usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina na Cheo	***Saini***	***Tarehe***
1. Dr. Heavenlight Kavishe (Mwenyekiti wa Bodi)	**H.Kavishe**	**29th October, 2024**
2.Mr. Munguatosha M. Makyao (Mkurugenzi)	**M.Makyao**	**29th October, 2024**

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 30 SEPTEMBA 2024

(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya	Mengineyo (bainisha)	Jumla
Mwaka wa sasa							
Salio la mwanzo wa robo ya kwanza inayoanza 01.01.2024	**12,783**	**17**	**58**	**1,169**	**30**	**36**	**14,093**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato 30.09.2024	0	0	795	0	0	0	**795**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	0	0	0	0	0	0	**0**
Miamala na wanahisa	1,256	0	0	0	0	0	**1,256**
Gawio lililolipwa	0	0	0	0	0	0	**0**
Mabadiliko katika tengo la mikopo chechefu	0	0	0	0	0	0	**0**
Ziada ya Kisheria	0	0	0	0	0	0	**0**
Tengo la Ziada ya Jumla	0	0	0	0	0	0	**0**
Mengineyo	0	0	(21)	0	0	0	**(21)**
Salio la mwisho wa robo ya tatu ya mwaka 30.09.2024	**14,039**	**17**	**832**	**1,169**	**30**	**36**	**16,123**
Mwaka Uliopita							
Salio la mwanzo wa mwaka 01.01.2023	**10,209**	**17**	**1,017**	**596**	**30**	**68**	**11,937**
Utoaji wa Mtaji wa Hisa	2,574	-	-	-	-	-	2,574
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa(Gawio lililolipwa)	-	-	(821)	-	-	-	(821)
Kodi iliyopita na mikopo iliyofutwa	-	-	(848)	-	-	-	(848)
Ziada Juu ya Hisa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	(573)	573	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Kupungua kwa ruzuku za Mtaji	-	-	-	-	-	(32)	(32)
Hamisho kutoka faida au Hasara	-	-	1,283	-	-	-	1,283
Salio la mwisho wa mwaka 31.12.2023	**12,783**	**17**	**58**	**1,169**	**30**	**36**	**14,093**

UCB OFFERS THE FOLLOWING PRODUCTS:

- *Savings Accounts*
- *Current Account*
- *Elimu Juniour Account*
- *Mavuno Savings Account*
- *Uchumi Savings Account*
- *Fixed Deposit Accounts-(FDR) with attractive Rates*
- *Forex Accounts*
- *Bureau De Change*
- *ATMs Services,all over the Country-Umoja Switch*

CARING FOR FAMILY ECONOMY

Tariff Guide 2024

Effective: 01/06/2024

Amana Bank
Together, on the right path

	PRODUCT/SERVICES	LOCAL CURRENCY (TZS)	FOREIGN CURRENCY(USD, EUR, GBP, AED)
1	**SAVINGS ACCOUNTS (Personal/Joint/Annisaa Account) - (Under Wadia Contract)**		
	Minimum opening balance	20,000	USD, EUR, GBP 50, AED 150
	Account maintenance balance	10,000	USD ,EUR ,GBP 50, AED 150
	Limit on withdrawal	No limit	No limit
	Monthly maintenance fee	2,000	Free
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 1,000,000- TZS 4,500, 1,000,001- 10,000,000- 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000	Below USD, EUR, GBP 1,000 - 0%
	Limit on withdrawal	No limit	N/A
	Over the counter withdrawal (above TZS 10,000,000)	0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	Over USD, EUR, GBP 1,000 - 0.25%
	Over the counter balance enquiry fee	500	N/A
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP Equivalent
	Bank statements above twelve months	20,000 per statement	USD, EUR, GBP Equivalent
	Electronic statement	Free	Free
2	**STUDENT ACCOUNT (Under Wadia Contract)**		
	Minimum opening balance	10,000	N/A
	Account maintenance balance	10,000	N/A
	Limit on withdrawal	No limit	N/A
	Monthly maintenance fee	Free	N/A
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 1,000,000- TZS 4,500, 1,000,001- 10,000,000- 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000	N/A
	Limit on withdrawal	No limit	N/A
	Over the counter withdrawal (above TZS 10,000,000)	Above 10,000,000 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Over the counter balance enquiry fee	500	USD, EUR, GBP Equivalent
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP Equivalent
	Bank statements above twelve months	20,000 per statement	N/A
	Electronic statement	Free	N/A
3	**KILIMANJARO DIASPORA ACCOUNT (Under Wadia Contract)**		
	Minimum opening balance	50,000	USD, EUR, GBP 50, AED 250
	Account maintenance balance	50,000	USD, EUR, GBP 50, AED 150
	Limit on withdrawal	No limit	No limit
	Monthly maintenance fee	Free	Free
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 1,000,000 - TZS 4,500, From 1,000,001 to 10,000,000 - 0.18% of the amount Minimum TZS 18,000 and Maximum TZS 180,000	1.2% minimum USD, EUR, GBP 6
	Limit on withdrawal	No limit	N/A
	Over the counter withdrawal (above TZS 10,000,000)	Above 10,000,000 - 0.18% of the whole amount, Minimum fee TZS 18,000 Maximum fee TZS 180,000 Fees may be waved if a prior notice of at least 5 days is given	N/A
	Over the counter balance enquiry fee	500	USD, EUR, GBP 1
	Bank statements (monthly, quarterly, annually)	Free	USD, EUR, GBP 1 USD, EUR, GBP 4 Per Statement
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP 10 Per Statement
	Bank statements above twelve months	20,000 per statement	Free
	Electronic statement	Free	Free
4	**ASHRAF ACCOUNT (Under Wadia Contract)**		
	Minimum opening balance	1,000,000	USD, EUR, GBP, AED 500
	Account maintenance balance	100,000	USD, EUR, GBP/GBP/EURO/ AED 100
	Monthly maintenance fee	20,000	USD, EUR, GBP/GBP/EURO 10, AED 35
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 1,000,000 - TZS 4,500, 1,000,001 - 10,000,000- 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000	Below USD, EUR, GBP 1,000 - 0% Over USD, EUR, GBP 1,000 - 0.25%
	Limit on withdrawal	No limit	N/A
	Over the counter withdrawal (above TZS 10,000,000)	0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP 4.0 Per Statement
	Electronic statement	Free	Free
5	**BODABODA ACCOUNT - (Under Wadia Contract)**		
	Minimum opening balance	10,000	N/A
	Account maintenance balance	10,000	N/A
	Limit on withdrawal	No limit	N/A
	Monthly maintenance fee	Free	N/A
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 1,000,000- TZS 4,500, 1,000,001- 10,000,000- 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000	N/A
	Over the counter withdrawal (above TZS 10,000,000)	Above 10,000,000 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Over the counter balance enquiry fee	500	N/A
	Bank statements (monthly)	Free	N/A
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	N/A
	Bank statements above twelve months	20,000 per statement	N/A
	Electronic statement	Free	N/A
6	**NAFUU ACCOUNT - (Under Wadia Contract)**		
	Minimum opening balance	10,000	N/A
	Account maintenance balance	10,000	N/A
	Monthly maintenance fee	Free for all accounts maintaining a monthly turn-over TZS 2,500,000. All account turn-over balance above TZS 2,500,000 will be charged TZS 1,500 monthly	N/A
	Limit on withdrawal	No limit	N/A
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 1,000,000 - TZS 4,500, 1,000,001- 10,000,000- 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000	N/A
	Over the counter withdrawal limit (above TZS 10,000,000)	Above 10,000,000 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	N/A
	Over the counter balance enquiry fee	Free	N/A
	Bank statements (monthly)	Free	N/A
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	N/A
	Bank statements above twelve months	20,000 per statement	N/A
	Electronic statement	Free	N/A
7	**HAJJ & UMRAH SAVINGS ACCOUNT**		
	Minimum opening balance	10,000	USD, EUR, GBP 50, AED 150
	Account maintenance balance	10,000	USD, EUR, GBP 50, AED 150
	Profit participation balance (Min. daily balance)	100,000	USD, EUR, GBP 1,000, AED 150
	Limit on withdrawal	Twice Annually	Twice Annually
	Monthly maintenance fee	Free	Free
	Over the counter withdrawal fee	Free - Twice annually	Free - Twice annually
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP 4 Per Statement
	Electronic statement	Free	Free
	Hajj Time SMS Alert	Free	Free
8	**NURU SAVINGS ACCOUNT (Children Account)**		
	Minimum opening balance	10,000	USD, EUR, GBP 50, AED 150
	Account maintenance balance	10,000	USD, EUR, GBP 50, AED 150
	Profit participation balance (Min. daily balance)	Above 100,000	USD, EUR, GBP 1,000, AED 150
	Limit on withdrawal	Four times in a year	Four times in a year
	Charge on withdrawal exceeding 4 allowable withdraws per year	12,000	USD, EUR, GBP 6
	Monthly maintenance fee	Free	Free
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP 4 Per Statement
	Electronic statement	Free	Free
9	**SALARY SAVINGS ACCOUNT - (Under Wadia Contract)**		
	Minimum opening balance	0	0
	Account maintenance balance	2,000	USD, EUR, GBP 5
	Monthly maintenance fee	1,000	Free
	Over the counter withdrawal (above TZS 10,000,000)	0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000 Fee may be waved if a prior notice of atleast 5 days is given	Over USD, EUR, GBP 1,000 - 0.25%
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 1,000,000 - TZS 4,500, 1,000,001- 10,000,000- 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000	USD, EUR, GBP 2
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP 4 Per Statement
	Electronic statement	Free	N/A
10	**MAFAO SAVINGS ACCOUNT - (Under Mudharabah Contract)**		
	Minimum opening balance	10,000	NA
	Account maintenance balance	Free	NA
	Monthly maintenance fee	Free	NA
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 1,000,000- TZS 4,500, 1,000,001- 10,000,000- 0.18% of the whole amount, Minimum TZS 18,000 Maximum 180,000	NA
11	**PERSONAL CURRENT ACCOUNT**		
	Minimum opening balance	50,000	USD, EUR, GBP 50, AED 150
	Account maintenance balance	50,000	USD, EUR, GBP 50, AED 75
	Monthly maintenance fee	11,000	USD, EUR, GBP 11, AED 50
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 500,000-3000, 500,001-1,000,000 - 3,500, 1,000,001-5,000,000- 4,500, 5,000,00-25,000,000-6,500, Above 25,000,000-15,000	USD, EUR, GBP 0.5%
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Electronic statement	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP 4 Per Statement
	Electronic statement	Free	Free
	Profit participation balance (Min. daily balance)	N/A	USD, EUR, GBP, AED 200
12	**CORPORATE CURRENT ACCOUNT**		
	Minimum opening balance	100,000	USD, EUR, GBP500, AED300
	Account maintenance balance	100,000	USD, EUR, GBP100, AED300
	Monthly maintenance fee	20,000	USD, EUR, GBP, AED 20
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 5,000,000-5,000, 5,000,001-20,000,000-7,000, 20,000,001-50,000,000-9,000, 50,000,001-100,000,000-15,000, Above 100,000,000-30,000	USD, EUR, GBP 0.5%
	Activation of dormant account	Free	Free
	Certificate of balance to auditors/ reference letters	10,000	USD, EUR, GBP 5
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP 4 Per Statement
	Electronic statement	Free	Free
13	**BIASHARA CURRENT ACCOUNT (SMEs)**		
	Minimum opening balance	50,000	USD, EUR, GBP 50, AED 150
	Account maintenance balance	50,000	USD, EUR, GBP 50, AED 75
	Monthly maintenance fee	15,000	USD, EUR, GBP, AED 15
	Over the counter withdrawal fee	Below TZS 500,000 -3000, 500,001- 1,000,000 - 3,500, 1,000,001 - 5,000,000 - 4,500, 5,000,001- 25,000,000 - 6,500, Above 25, 000,000 - 15,000	USD, EUR, GBP 0.5%
	Certificate of balance to auditors/ reference letters	10,000	USD, EUR, GBP 5
	Activation of dormant account	Free	Free
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy (ies)	6,000 Per Statement	USD, EUR, GBP 4 Per Statement
	Electronic statement	Free	Free
	Profit participation balance (Min. daily balance)	N/A	USD, EUR, GBP, AED 250
14	**NGO CURRENT ACCOUNT**		
	Minimum opening balance	100,000	USD, EUR, GBP100, AED150
	Account maintenance balance	0	USD, EUR, GBP100, AED150
	Monthly maintenance fee	0	0
	Over the counter withdrawal fee	3,000	Below USD, EUR, GBP 1,000 - 0% Over USD, EUR, GBP 1,000 - 0.25%
	Certificate of balance to auditors/ reference letters	10,000	USD, EUR, GBP 5
	Activation of dormant account	Free	Free
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	2,000 Per Page	USD, EUR, GBP 1 Per Page
	Electronic statement	Free	Free
15	**IHSAAN CURRENT ACCOUNT**		
	Minimum opening balance	0	0
	Account maintenance balance	0	0
	Over the counter withdrawal fee	0	0
	Bank statements (monthly)	Free	Free
	Second and subsequent bank statement copy(ies)	2,000 Per Page	USD, EUR, GBP 1 Per Page
	Monthly maintenance fee	Free	Free
	Electronic statement	Free	Free
16	**FIXED/TERM DEPOSITS**		
	Minimum opening balance	1,000,000	USD, EUR, GBP 1,000
	Profit participation balance	Amount placed	Amount placed
	Limit on withdrawal	Until maturity	Until maturity
	Certificate of Investment	Free	Free
	Certificate of Balance to Auditors	10,000	USD, EUR, GBP 5
17	**OTHER DEPOSIT SERVICES**		
	Over the counter balance enquiry fee (for all a/cs)	500	Free
	Account closure fee (for all account types)	Free	Free
	Activation of dormant accounts	Free	Free
	Cash deposits for all account types	Free	Free
	Cash deposits for small denominations (less than USD, EUR, GBP 50)	N/A	5% of total
18	**CHEQUE BOOKS**		
	Issuance: 100 leaves cheque book	60,000	USD 35
	Issuance: 50 leaves cheque book	30,000	USD 17.5
	Issuance: 25 leaves cheque book	15,000	USD 10
	Stop Payment of Cheque	40,000	USD 35
	Unpaid Cheque - Insufficient fund and uncleared effect	100,000	USD 50
	Unpaid Cheque - technical reason	Free	Free
	Uncollected Cheque book after advice period of 3 months	20,000	USD 12
	Withdraw by using counter cheque :Forgotten/loss/stale	15,000	USD, EUR, GBP 7
19	**BANKERS CHEQUE/ PAYMENT ORDER/ BANK /DEMAND DRAFTS**		
	Issuance: For account holder	30,000	USD 25
	Cancellation: For account holder	30,000	USD 25
	Stop payment	40,000	USD 35
20	**ATM/DEBIT CARD**		
	Issuance of ATM card fee	11,800	N/A
	Replacement of lost/stolen or damaged card	11,800	N/A
	Replacement of PIN	N/A	N/A
	Annual fee (Savings & Salary)	Savings & Salary 30,000	N/A
	Annual fee (Students & Nafuu)	20,000	N/A
	Annual fee (Ashraf)	30,000	N/A
	ATM card activation	Free	N/A
	Blocking/Hotting ATM card	Free	Free
	ATM Cash withdrawal fee through other Bank's ATMs	5,000	N/A
	ATM cash withdrawal fee per transaction Mastercard local	10,000 - 100,000 (1,800) 100,001 - 200,000 (2,200) 200,001-600,000 (2,800)	N/A
	ATM cash withdrawal fee per transaction Mastercard international	7,300	N/A
21	**FUND TRANSFERS/REMITTANCES**		
	Internal transfers within Amana Bank	To own customer account- free, Other accounts 1,500	$0.5
	Cross border transfers (TT, SWIFT) - outward USD, EUR, GBP	N/A	USD 60(If charges are shared, $80 if charges are born by sender)
	Inward Transfers (TT, SWIFT)	Free	$12 all account types, Free for Diaspora account only
	Amendment of TISS, SWIFT Message	0 - 10,000,000 (2,000) 10,000,000 - 50,000,000 (5,000) 50,000,000 & Above (10,000)	USD Equivalent
	Amendment of TT, SWIFT Message	N/A	$20
	Confirmation	Free	Free
	TISS service in branch	0 - 10,000,000 (2,000) 10,000,000 - 50,000,000 (5,000) 50,000,000 & Above (10,000)	USD Equivalent
	EFT (Bulk payments): Out&Inward/salary processing fee	3,000 per transaction	USD 2 per transaction
	Stop payments (TISS/EFT/SWIFT)	20,000	USD 20
	EAPS payments	10,000	USD Equivalent
22	**GUARANTEE & LETTER OF CREDIT CHARGES**		
	Commission on guarantee/letter of credit	Once of 1% facility fee and 0.75% commission per quarter or any part there of	
	Commission on documentary collection	USD 120	
	Handling documents	USD 100	
	Amendment of LC/guarante	USD 100	
	Re-issue of guarantee (Loss of guarantee)	USD 100	
	Cancellation of guarantee/LC	USD 100	
	Advising LC charge	USD 200	
	Confirmation rate	Min. USD, EUR, GBP 200/- 0.35% per quarter or any part there of	
	Negotiation rate	Min. USD 100/- 0.125%	
	Advising	USD 310	
	Courier	International USD 100, Local USD 50	
	LG charge	3.50% per year	
23	**STANDING ORDER**		
	Standing order instructions within Amana Bank	Free	Free
	Standing order instructions - Outward	11,800	USD Equivalent
	Standing orders - Cancellation/Stopping	Free	Free
	Standing orders - Amendments	Free	Free
	Unpaid standing orders	12,000 per instruction	USD, EUR, GBP 12 per instruction
24	**INTERNET BANKING**		
	Registration	Free	Free
	Re issuance of token	100,000	
	Equipment (one off) per user	100,000	USD 60
	Monthly service fee (Corporate)	5,000	USD 3
	Monthly service fee (Personal)	Free	Free
	Internal fund tranfer	To own customer account - Free Other accounts 300	To own customer account - Free Other accounts $0.2
	TT outward	N/A	$50
	TISS	0 - 10,000,000 (2,000) 10,000,000 - 50,000,000 (5,000) 50,000,000 & Above (10,000)	
25	**SMS BANKING/ MOBILE APP**		
	Account balance enquiry	Mobile App - Free USSD - 500	N/A
	TISS	0 - 10,000,000 (2,000) 10,000,000 - 50,000,000 (5,000) 50,000,000 & Above (10,000)	N/A
	Ministatement	300	N/A
	Cheque status enquiry	300	N/A
	Cheque book request	300	N/A
	Internal fund transfer	To own customer account - Free Other accounts 300	N/A
	Account activity alert	100	N/A
	Airtime recharge	Free	N/A
	Utility bill payment	Free	N/A
	Transfer to mobile number	0 - 9,999 (500) 10,000 - 19,999 (2,000) 20,000 - 29,999 (2,900) 30,000 - 49,999 (3,900) 50,000 - 99,999 (5,000) 100,000 - 199,999 (6,800) 200,000 - 299,999 (7,500) 300,000 - 399,999 (8,000) 400,000 - 499,999 (8,700) 500,000 - 799,999 (10,900) 800,000 - 999,999 (11,900) 1,000,000 & Above (12,900)	N/A
26	**OTHER SERVICES**		
	SMS alert fee per transaction	100	N/A
	Search old documents/document retrieval charges - between one months and six months	20,000	USD, EUR, GBP 5
	Search old documents/document retrieval charges - above six months	50,000	USD, EUR, GBP 15
	Mortgage documents processing	150,000	N/A
	Local perfection/Documents processing	50,000	N/A
	Retrieval charges on stale cheques	20,000	USD, EUR, GBP 10
	Change of address/telephone numbers	Free	Free
	Status opinion	50,000 for all other types of accounts	USD Equivalent
	Reference letter,certificate of balance of auditors, embassy letter	10,000	USD Equivalent
	Salary processing	1,300	USD, EUR, GBP 2 Per transaction
	Bulk payment Service	1,300	N/A
	Account ID (Nuru, Hajj, Nafuu & USD)	5,000	

Download Now

Available on the App Store

ANDROID APP ON Google Play

Amana Bank app

Together, on the right path

TANGAZO

BENKI YA WANANCHI TANDAHIMBA

TANDAHIMBA COMMUNITY BANK PLC — TACOBA — "Our Bank for Our Development"

TAARIFA ZA HESABU ZILIZOKAGULIWA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha '(Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE - 30 SEPTEMBA, 2024

(Kiasi kwa Shilingi Maelfu)

		Robo mwaka ya sasa 30/09/2024	Robo mwaka iliyopita 30/06/2024
A.	**MALI**		
1.	Fedha Taslimu	262,626	117,433
2.	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	-	-
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	-	-
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	371,741	134,134
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	-	-
6	Miamala Baina ya Matawi	-	-
7	Bili zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	-	-
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	3,574,847	3,469,683
12	Mali Nyingine	327,067	185,252
13	Uwekezaji wa Hisa	-	-
14	Akaunti za Udhamini	-	-
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	126,496	134,914
16	**JUMLA YA MALI**	**4,662,777**	**4,041,416**
B.	**DHIMA**		
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	-	-
18	Amana za Wateja	1,256,273	1,116,002
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20	Amana Maalumu	-	-
21	Maagizo ya Malipo /Fedha za Kuhamisha	-	-
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	-	-
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	100,516	12,156
24	Dhima la Tozo kwa ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo nyingine Zitakazolipwa Baadae	-	36,501
27	Dhima Nyingine	14,515	20,248
28	Madeni	1,032,606	512,244
29	**JUMLA YA DHIMA**	**2,403,910**	**1,697,151**
30	**MALI/ DHIMA HALISI (16 kutoa 29)**	**2,258,867**	**2,344,264**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	4,503,563	4,483,228
32	Akiba ya Mtaji	-	-
33	Mapato Yalibakizwa	(2,373,757)	(2,275,712)
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	23,792	28,187
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	105,269	108,562
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**2,258,867**	**2,344,264**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	-	-
39	Mikopo Chechefu	119,032	105,362
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	27,432	52,833
41	Mali Nyingine Chechefu	-	-
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	48.4%	58.0%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	3.3%	3.0%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi Halisi na Jumla ya Amana	286.7%	315.6%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	76.7%	85.9%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	84.6%	89.2%
(vi)	Ongezeko la Amana	12.6%	-11.3%
(vii)	Ongezeko la Mali	15.4%	3.3%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA - 30 SEPTEMBA,2024

(Kiasi kwa shilingi Maelfu)

		Robo mwaka ya sasa 30/09/2024	Robo mwaka Iliyopita 30/09/2023	Mwaka wa Sasa 30/09/2024	Mwaka Uliopita 30/09/2023
1.	Mapato ya Riba	146,870	166,239	430,941	384,476
2.	Gharama za Riba	(34,548)	(21,815)	(67,972)	(54,336)
3.	**Mapato Halisi ya Riba (1 kutoa 2)**	**112,322**	**144,424**	**362,970**	**330,140**
4.	Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-	-	-
5.	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	(10,065)	33,498	(8,257)	44,348
6.	**Mapato Yasiyo ya Riba**	**70,674**	**26,667**	**179,452**	**92,972**
	6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	-	-	-	-
	6.2 Ada na Kamisheni	70,674	26,667	179,452	92,972
	6.3 Gawio	-	-	-	-
	6.4 Mapato Mengine	-	-	-	-
7.	**Gharama Zisizo za Riba**	**(179,208)**	**(157,443)**	**(499,004)**	**(478,633)**
	7.1 Mishahara na Mafao	(62,194)	(47,352)	(162,367)	(160,906)
	7.2 Ada na Kamisheni	-	-	-	-
	7.3 Gharama Nyingine	(117,014)	(110,091)	(336,638)	(317,727)
8.	**Faida / (Hasara) Halisi ya Uendeshaji**	**(6,277)**	**47,146**	**35,160**	**(11,172)**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	-	-	(11,368)	-
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**(6,277)**	**47,146**	**23,792**	**- 11,172**
11	Mapato Mengine Yaliyojumuishwa	-	-	-	-
12	Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka	(6,277)	47,146	23,792	**(11,172)**
13	Idadi ya Waajiriwa	15	14	15	14
14	Mapato kwa Hisa	(1)	11	5	-2
15	Idadi ya Matawi	1	1	1	1
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
	(i)Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	-0.5%	4.6%	1.0%	-0.4%
	(ii)Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	-1.1%	8.2%	1.4%	-0.7%
	(iii)Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	97.9%	92.0%	92.0%	113.1%
	(iv)Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	11.7%	17.3%	12.5%	13.0%

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA - 30 SEPTEMBA, 2024

(Kiasi kwa shilingi Maelfu)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la ziada ya Jumla	Mengineyo	Jumla
Mwaka wa Sasa-30/09/2024							
Salio la mwanzo wa mwaka	4,483,228	-	(2,261,877)	812	-	114,335	**2,336,497**
Faida/(Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	23,792	-	-	-	**23,792**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	**20,335**	-	-	-	-	-	**20,335**
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	**(9,878)**	**(9,878)**
Mengineyo	-	-	**(111,879)**	-	-	-	**(111,879)**
Salio la mwisho wa mwaka	**4,503,563**	**-**	**(2,349,964)**	**812**	**-**	**104,457**	**2,258,867**
Mwaka uliopita-31/12/2023							
Salio la mwanzo wa mwaka	**4,483,228**	**-**	**(2,339,556)**	**173**	**-**	**153,306**	**2,297,150**
Faida/(Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	65,901	-	-	-	**65,901**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	**(639)**	**639**	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	**12,417**	-	-	**(38,972)**	**(26,555)**
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	**4,483,228**	**-**	**(2,261,877)**	**812**	**-**	**114,335**	**2,336,497**

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA - 30 SEPTEMBA, 2024

(Kiasi kwa Shilingi Maelfu)

		Robo Mwaka ya Sasa 30/09/2024	Robo Mwaka Iliyopita 30/06/2024	Mwaka wa Sasa 30/09/2024	Mwaka Uliopita 30/09/2023
I:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:**				
	Mapato/ (Hasara) Halisi	(6,277)	23,723	35,160	(11,172)
	Marekebisho kwa Ajili ya:				
	- Hasara katika Mali	24,527	20,172	49,489	16,659
	- Badiliko halisi katika Mikopo	(78,953)	(199,268)	(675,784)	(696,272)
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	-	-	-
	- Mabadiliko Halisi katika Amana	140,271	(141,566)	(455,002)	(302,159)
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-	-	-
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	(48,330)	(31,433)	(255,021)	194,063
	- Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(141,815)	(14,685)	25,128	(41,986)
	- Kodi iliyolipwa	(3,000)	(3,000)	(9,000)	6,000
	- Mengineyo (bainisha)	(63,404)	(22,838)	(108,539)	(17,099)
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(176,981)**	**(368,895)**	**(1,393,569)**	**(851,966)**
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji**				
	Gawio Lilopokewa	-	-	-	-
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	878	(3,100)	(2,222)	(28,538)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
	Ununzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za Uwekezaji	**878**	**(3,100)**	**(2,222)**	**(28,538)**
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**				
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
	Gawio Lilolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	558,903	312,244	200,000	797,813
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za Kifedha	**558,903**	**312,244**	**200,000**	**797,813**
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu**				
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	382,800	(59,751)	(1,195,791)	(82,692)
	Fedha Taslimu na Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	251,567	311,318	1,830,159	843,476
	Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo mwaka/Mwaka	**634,368**	**251,567**	**634,368**	**760,784**

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA TAREHE 30 SEPTEMBA,2024

Hapo juu ni taarifa za Fedha za Benki zilizokaguliwa kwa mwaka ulioishia tarehe 30 Septemba,2024 ambazo zimeandaliwa kulingana na viwango vya kimataifa vya uwasilishaji wa taarifa za fedha na matakwa ya sheria ya makampuni, Namba 12 ya mwaka 2002 CAP 212.

Taarifa hizi za Fedha zimekaguliwa na wakaguzi wa nje Auditax International - Certified Public Accountants (T) na kupata hati safi.

Yahya J. Kiyabo — **Tarehe**
Meneja Mkuu — 15/10/2024

Julius J. Sawaya — 15/10/2024
Mkuu wa Fedha na utawala

Aloyce Leonard — 15/10/2024
Mkuu wa ukaguzi wa Ndani

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2016, na zinaonesha hali halisi.

Mohamed N. Mwinguku — **Tarehe**
Mwenyekiti wa Bodi — 15/10/2024

Mariam S. Mwanzalima — 15/10/2024
Mjumbe wa Bodi

MINIMUM DISCLOSURE OF BANK CHARGES AND FEES

	BANK CHARGES 2024		New Rates 2024	
Sn	Transactions	Description	VAT Exclusive	VAT Inclusive
1	**Account Maintenance Fee**			
	Universal Savings	Per Month	Free	Free
	Individual Savings	Per Month	2,500	2,950
	Company Savings	Per Month	13,000	15,340
	Group saving		-	-
	Amcos Collection	Per Month	13,000	15,340
	Amcos Business	Per Month	Free	Free
	Local council	Per Month	13,000	15,340
	Group saving	Per Month	3,500	4,130
2	**Min account Opening**			
	Universal Savings	Per Month	5,000	N/a
	Individual Savings	Per Month	10,000	N/a
	Company Savings	Per Month	50,000	N/a
	Group saving			
	Amcos Collection	Per Month	50,000	N/a
	Amcos Business	Per Month	50,000	N/a
	Local council	Per Month	50,000	N/a
	Group saving	Per Month	20,000	N/a
3	**Min operating Balance**			
	Universal Savings	Per Month	5,000	N/a
	Individual Savings	Per Month	10,000	N/a
	Company Savings	Per Month	50,000	N/a
	Group saving			
	Amcos Collection	Per Month	50,000	N/a
	Amcos Business	Per Month	50,000	N/a
	Local council	Per Month	50,000	N/a
	Group saving	Per Month	20,000	N/a
4	**Cash withdral Over the counter**			
	From TZS 1,000-4,999	Per transaction	300	354
	From TZS 5,000-9,999	Per transaction	750	885
	From TZS 10,000-19,999	Per transaction	1,200	1,416
	From TZS 20,000-39,999	Per transaction	1,650	1,947
	From TZS 40,000-49,999	Per transaction	2,000	2,360
	From TZS 50,000-99,999	Per transaction	3,500	4,130
	From TZS 100,000-199,999	Per transaction	4,500	5,310
	From TZS 200,000-299,999	Per transaction	5,500	6,490
	From TZS 300,000-599,999	Per transaction	6,500	7,670
	From TZS 600,000-799,999	Per transaction	7,000	8,260
	From TZS 800,000-999,999	Per transaction	7,500	8,850
	From TZS 1,000,000-2,999,999	Per transaction	8,000	9,440
	From TZS 3,000,000-4,999,999		9,500	11,210
	5,000,000 - Above		9,500+0.12 % of excess max 170,000	9,500+0.12 % of excess max 170,000
	Mwana A/C cash withdrawal exceeding 3rd transaction per annum	Per transaction	3,000	3,540
5	**Cash withdral - TACOBA Agency Banking**			
	From TZS 0-499	Per transaction	250	295
	From TZS 500-999	Per transaction	250	295
	From TZS 1,000-1,999	Per transaction	250	295
	From TZS 2,000-2,999	Per transaction	300	354
	From TZS 3,000-3,999	Per transaction	300	354
	From TZS 4,000-4,999	Per transaction	300	354
	From TZS 5,000-6,999	Per transaction	700	826
	From TZS 7,000-9,999	Per transaction	700	826
	From TZS 10,000-14,999	Per transaction	1,150	1,357
	From TZS 15,000-19,999	Per transaction	1,150	1,357
	From TZS 20,000-29,999	Per transaction	1,500	1,770
	From TZS 30,000-39,999	Per transaction	1,500	1,770
	From TZS 40,000-49,999	Per transaction	2,000	2,360
	From TZS 50,000-99,999	Per transaction	3,200	3,776
	From TZS 100,000-199,999	Per transaction	3,950	4,661
	From TZS 200,000-239,999	Per transaction	5,300	6,254
	From TZS 240,000-299,999	Per transaction	5,300	6,254
	From TZS 300,000-399,999	Per transaction	6,500	7,670
	From TZS 400,000-499,999	Per transaction	6,800	8,024
	From TZS 500,000-599,999	Per transaction	7,500	8,850
	From TZS 600,000-699,999	Per transaction	7,700	9,086
	From TZS 700,000-799,999	Per transaction	8,000	9,440
	From TZS 800,000-899,999	Per transaction	8,000	9,440
	From TZS 900,000-999,999	Per transaction	8,500	10,030
	From TZS 1,000,000-1,999,999	Per transaction	8,720	10,290
	From TZS 2,000,000-2,999,999	Per transaction	8,720	10,290
	From TZS 3,000,000-3,999,999	Per transaction	9,600	11,328
	From TZS 4,000,000-4,999,999	Per transaction	9,600	11,328
	From TZS 5,000,000-5,999,999	Per transaction	10,000	11,800
	From TZS 6,000,000-6,999,999	Per transaction	11,000	12,980
	From TZS 7,000,000-7,999,999	Per transaction	12,500	14,750
	From TZS 8,000,000-8,999,999	Per transaction	14,000	16,520
	From TZS 9,000,000-9,999,999	Per transaction	15,000	17,700
	From TZS 10,000,000 & Above	Per transaction	15,000	17,700
6	**Activation of Dormant Accounts**			
	All other accounts	Free	Free	Free
	Saving account of personal loan customers	Per account	Free	Free
7	**Closing of Account**			
	Saving account	Per account	5000	5900
	All other accounts	Per account	10000	11800
8	**Inter-Bank (Outward Funds Transfer)**			
	TISS	Per transaction	10000	11800
	Inter-Bank (Inward Funds Transfer)			
	Internal Transfer	Per transaction	1000	1180
9	**Cards**			
	New Cards			
	Tacoba card	Per card	5,000	5,900
	Korosho card	Per card	11,000	12,980
	New Cards due to expired			
	Tacoba card	Per card	5,000	5,900
	Korosho card	Per card	11,000	12,980
	Peplacement due to lost/spoiled			
	Tacoba card	Per card	10,000	11,800
	Korosho card	Per card	22,000	25,960
	Annual card fee All Cards	per card	10,000	11,800
10	**Account statements**			
	Interim statement per month	per transaction	Free	Free
	Quartely statement	per transaction	3,000	3,540.00
	Adhoc from 4 up to 12 month	per transaction	15,000	17,700.00
	Adhoc above 12 month	per transaction	20,000	23,600
11	**Salary and Bulk payment**			
	Salary and Bulk payment fee	per transaction	1,000	180
	Transfer to other Banks	per transaction	2,000	360
	Balance enquiry	per request	Free	Free
12	**Information search**			
	For information up to 12 past months	per document	50,000	59,000
	For information of 1 to 5 past years	per document	80,000	94,400
	For information above 5 years	per document	100,000	118,000
	CCTV Image retrieve	Per request	100,000	118,000
13	**Introduction Letter and certificate of Balance**			
	Cerfificate of balance	per item	50,000	59,000
	status report	per report	50,000	59,000
	Visa recommendation	per item	50,000	59,000
	Any other introduction	per item	50,000	59,000
	Bank statement requested by other banks	per item	50,000	59,000
14	**Loan Fees**			
1	**MSE**			
	Loan Application fee		1%	
	Facility Fee		1%	
	Legal documentation fee		1%	
2	**AGRICULTURE LOANS**			
	Loan fee	0-999,999	100,000	118,000
	Loan fee	1mn - 1,999,999	200,000	236,000
	Loan Application fee	2mn and above	1% on Loan amount	
	Facility Fee		2% on Loan amount	
	Legal documentation fee		1% on Loan amount	
3	**PERSONAL LOAN**			
	Loan Application fee		0.55% MIN 55,000	
	Facility Fee		1% MIN 90,000	
	Legal documentation fee		Free	
4	**GROUP LOAN**			
	Loan Application fee		1% on Loan amount	
	Facility Fee		2% on Loan amount	
	Legal documentation fee		1% on Loan amount	
5	**ASSET FINANCING LOAN**			
	Loan Application fee		1% on Loan amount	
	Facility Fee		1% on Loan amount	
	Legal documentation fee		0.5% on Loan amount	
6	**CHAPCHAP LOAN**			
	Loan Application fee		Free	
	Facility Fee		0%	
	Legal documentation fee		Free	
15	**charges on early loan payment**			
	Salary loan		5.9% min 500,000	
	MSE business loan		3% on the unpaid amount min 500,000	
	Agriculture loan		Free	
	Other segment		3% on the unpaid amount	
	Restructuring Fee		2% min 150,000	177,000
16	**Cheque Book order**			
	Per leaf - 100		1,000	1,180

HALMASHAURI YA JIJI LA DODOMA

TANGAZO

Mkurugenzi wa Jiji la Dodoma anawatangazia wananchi ambao orodha yao ipo hapa chini waliolipia viwanja kwa nyakati tofauti eneo la Kikombo Kitalu "DA" na "N" kupitia benki, ila taarifa zao zinamapungufu ya majina, namba ya kiwanja na kitalu wafike ya Halmashauri iliyopo Manispaa ya zamani sehemu ya **mauzo ya viwanja** kwa ajili ya kuhakiki taarifa zao.

Muda wa utekelezaji ni kuanzia tarehe 28 Oktoba, 2024 hadi tarehe 10 Novemba, 2024.

Kushindwa kufanya hivyo, umiliki huo hautatambulika tena.

ORODHA YA MAJINA YENYE TAARIFA PUNGUFU

NA	JINA	MALIPO
1.	Christopher Kasung	10,000.00
2.	Mbaga lyombe	1,000,000.00
3.	Veisi Maineko	42,000.00
4.	George Abel Ngab	300,000.00
5.	Ngalawe Hassan Ramadha	6,931,641.00
6.	Esther Mpangala	5,000,000.00
7.	Victoria Mgala	400,000.00
8.	Godfrey K. Msongwe	9,096,340.00
9.	Eliaza Mangera Wangwe	5,148,000.00
10.	Florence N. Kebwe	2,515,000.00
11.	Ali Hussein Habib	338,300.00
12.	Joseph Lukumbika	265,000.00
13.	Rosina J Delima	2,249,554.00
14.	Kelvin Mlambalamba	1,200,000.00
15.	Starphod Marwa	1,000,000.00
16.	Ally H. Thabit	3,000,000.00
17.	Mariam Tawakel	10,000.00
18.	Jeremia Baha	255,000.00
19.	Shani Mwaruka	400,000.00
20.	Ramadhan N Simba	50,000.00
21.	Ally Habiba Thabit	3,000,000.00
22.	Job Ndalo	100,000.00
23.	Giligoli A Ndaro	100,000.00
24.	Gloria Reuben Ndaro	80,000.00
25.	Magreth W Luma	10,000.00
26.	Chedi Ng'enda	21,729,382.00
27.	Sospeter N Marco	2,500,000.00
28.	Geophrey Mtweve	1,150,000.00
29.	Leonary Kimario	24,000.00
30.	Lilian Sebastian	1,625,000.00
31.	Anna Elisamehe	400,000.00
32.	Olais Peter	300,000.00
33.	Mussa Deogratius Limb	4,566,560.00
34.	Marium	225,000.00
35.	Rainer	4,607,934.00
36.	George	100,000.00
37.	Jafari	500,000.00
38.	Dann	10,000.00
39.	Victoria	1,015,000.00
40.	Jona	50,000.00
41.	Alvin	677,100.00
423.	Christina	700,000.00
43.	Tina	100,000.00
44.	Doreen	300,000.00
45.	Kelvin	1,500,000.00
46.	Innocent	1,000,000.00
47.	Mabrouk	100,000.00
48.	SHM	1,000,000.00
49.	Khadija	500,000.00
50.	Jackline	40,000.00
51.	Zubeda	100,000.00
52.	Kelvin	250,000.00
53.	Antony	180,000.00
54.	Stanley	3,500,000.00
55.	Kelvin	250,000.00
56.		2,000,000.00
57		220,000.00
58.		4,447,406.00
59.		2,000,000.00
60.		5,000,000.00
61.		1,566,355.00

Tangazo hili limetolewa na:
Mkurugenzi wa Jiji la Dodoma

Baba adaiwa kumnajisi bintiye

Na Joctan Ngelly,
GEITA

MAHAKAMA ya Wilaya ya Geita mkoani hapa, imeanza kusikiliza ushahidi wa kesi inayomkabili Mkazi wa Magogo, Fikili Masalu (38) kudaiwa kumnajisi bintiye (14) na kumsababishia maumivu makali mwilini.

Ni baada ya upande wa mashtaka kuiambia mahakama hiyo mbele ya Hakimu Mkazi Mwandamizi wa Mahakama hiyo, Nyakato Bigirwa kuwa upelelezi wa kesi hiyo umekamilika.

Kabla ya kuanza kusikiliza ushahidi huo, Wakili wa Serikali, Deodatha Dotto alidai kuwa kati ya Januari 29 na Febuari 8, mwaka huu katika eneo la Magogo, mshtakiwa huyo alitenda kosa hilo kinyume cha sheria. Mshtakiwa huyo alikana shtaka hilo.

Wakili Dotto aliomba mahakama hiyo kusikiliza ushahidi wa shahidi mmoja wa upande wa Jamhuri aliyekuwa tayari kupanda kizimbani.

Hakimu Bigirwa alikubaliana na ombi hilo na kumruhusu shahidi hiyo kuanza kutoa ushahidi wake.

Shahidi huyo,Daktari wa Hospitali ya Halmashauri ya Mji wa Geita, Dk. Emmanuel Chambala (35) akiongozwa na Wakili Dotto, alidai kuwa Machi 5, mwaka huu akiwa kazini majira ya saa 9 mchana alifika mwalimu na mwanafunzi wake na kudai kuwa ana PF3 kutoka Kituo cha Polisi Wilaya ya Geita.

Dk. Chambala alidai kuwa Mwalimu huyo alimwomba amfanyie uchunguzi mwanafunzi huyo ili kuthibitisha kama ameingiliwa na baba yake.

Alidai alimfanyia uchunguzi kwa sehemu tatu, ya kwanza ukimwi, kaswende na mbegu za kiume.

Shahidi huyo aliendelea kudai kuwa baada ya kufanya uchunguzi alibaini mwanafunzi huyo hakuwa na bikira baada ya kuondolewa na kitu kigumu.

Alidai uchunguzi huo ulibaini kuwa mwanafunzi huyo hakuwa na maambikizi ya ukimwi wala kaswende.

Alidai baada ya kumaliza uchunguzi wake, alichukua PF3 na kuijaza na kumkabidhi mwalimu huyo ili waipeleke kituo cha polisi walikoitoa.

Baada ya Wakili Dotto kumaliza kumwongoza shahidi wake, Hakimu Bigirwa alimuuliza Wakili wa utetezi kama ana maswali ya kumuuliza shahidi huyo wa upande wa Jamhuri.

Wakili huyo alijibu ana maswali ya kumuuliza shahidi huyo wa upande wa Jamhuri, sehemu ya mahojiano yao ilikuwa kama ifuatavyo;

Wakili: Ili kuthibitisha hapa mahakamani kama wewe ni Daktari ni nini?

Shahidi: Ni namba yangu ya Baraza.

Wakili: Ni nani anasimamia uchunguzi?

Shahidi: Ni mpelelezi wa kesi.

Wakili: Binti alikuja na nani hapo hospitalini?

Shahidi: Binti alikuja na mwalimu wake.

Wakili: Kitu kigumu ni nini?

Shahidi: Kitu kigumu ni kitu chochote.

Baada ya Wakili wa utetezi Raulent Bugoti kumuuliza maswali shahidi huyo Hakimu Bigirwa alimuuliza Wakili wa Dotto kama ana maswali ya kusawazisha.

Wakili huyo alijibu hana na kuomba mahakama ipange tarehe nyingine kwa ajili ya kuendelea kusikiliza mashahidi wengine.

Hakimu Bigirwa aliahirisha kesi hiyo hadi Novemba 4, mwaka huu kwa ajili ya kuendelea kusikiliza mashahidi hao.

Wataka mapambano magonjwa yasiyoambukiza kwa watu wote

Na Mwandishi Wetu

WANAOISHI na magonjwa yasiyoambukiza wameongoza wananchi katika matembezi ya hisani kutuma ujumbe kwa Watanzania kwamba, ni wakati kila mtu kushiriki vita ya magonjwa hayo kwa kuwa na mtindo bora wa maisha ili kunusuru vizazi vijavyo.

Mwenyekiti wa Chama cha Magonjwa Yasiyoambukiza Tanzania (TANCDA), Prof. Andrew Swai, alisema hayo mwishoni mwa wiki iliyopita wakati wa matembezi waliyoandaa na kufanyika kuanzia eneo la Coco Beach hadi makutano ya Barabara ya Aga Khan kisha kurudi Coco Beach, kwa lengo la kutuma ujumbe huo kwa Watanzania.

Prof. Swai ambaye ni Mwenyekiti wa Chama cha Wagonjwa wa Kisukari Tanzania (TDA), alisema matembezi hayo yamebebwa na kauli mbiu isemayo: "Ni muda sasa wanaoishi na magonjwa yasiyoambukiza na jumuiya kwa ujumla, kushiriki vita ya kupambana na magonjwa yasiyoambukiza."

Alikumbusha jamii kwamba kuishi kwa kuzingatia mtindo bora wa maisha ni kula vyakula vya aina zote vinavyotakiwa kila siku ili kujenga na kuupa mwili nguvu.

Alikumbusha jamii kwamba kuishi kwa kuzingatia mtindo bora wa maisha ni kula vyakula vya aina zote vinavyotakiwa kila siku ili kujenga na kuupa mwili nguvu.

Alisisitiza katika ulaji wa chakula mtu asizidishe kijiko kimoja cha chumvi kwa siku wala vijiko vitano vya sukari kwenye chakula kwa siku.

Mtaalamu wa Afya na Mazoezi kutoka TANCDA, Dk. Waziri Ndonde, alimpongeza Rais Samia kwa kuruhusu maeneo hayo wananchi kuyatumia kufanya mazoezi.

Alisisitiza umuhimu wa mazoezi ambayo ndio hujenga afya na kuhamasisha kila Jumamasi wana Dar es Salaam wahamasike kwenda maeneo hayo kushiriki kwa kutembea na kukimbia.

Kwa maoni: +255 677 020 701
Email: customerrelations@guardian.co.tz

Ukurasa 12

UCHAGUZI MSUMBIJI ULIVYOPITA...

Frelimo imetwaa urais tena kwa kishindo, ikijibiwa kwa vurugu

Ukurasa 13

Rose alivyompambania mtotowa kike Mmaasai, sasa kuna viongozi

siasa

JUMATANO OKTOBA 30, 2024

Nipashe

HABARI BORA NA KAMILIFU

IKIWA UCHAGUZI MKUU LEO...

Rais Samia akiongoza ulinzi SADC, Pinda akabidhiwa ukaguzi Botswana

• TAKUKURU nao wamo wamepiga kambi...

Na Mwandishi Wetu

LEO nchini Botswana kunafanyika uchaguzi mkuu nchini humo, kukiwapo wagombea Rais Mokgweetsi Masis, amekuwa uongozini nchini humo tangu 2019 baada ya kupata ushindi wa asimilia 51 ya kura zote.

Hadi sasa chama chake Botswana Democratic Party (BDP) kinatawala tangu uhuru kutoka Uingereza mwaka 1966, safari hii katika uchaguzi wa leo, anajinadi kwa ajenda ya chama chake "Tufanye mabadiliko pamoja na tujenge ufanisi kwa wote."

Anachuana na kiongozi wa umoja wa wapinzani; Duma Boko kutoka Chama Umbrella for Democratic Change (UDC), Dumelang Saleshando wa Botswana Congress Party (BCP) na Mephato Reatile, anayetoka Botswana Patriotic Front (BPF).

Hiyo inaendelea, huku Tanzania ikibeba heshima kipekee, Waziri Mkuu mstaafu Mizengo Pinda, anaongoza Misheni ya Uangalizi wa Uchaguzi ya Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika (SADC-SEOM) na wapo nchini humo tangu wiki iliyopita.

Ni mwendelezo wa heshima tajwa, kwani Rais Dk. Samia Suluhu Hassan, naye tangu mwezi Agosti anaongoza chombo cha ulinzi na usalama SADC, chenye wajibu wa kuhakikisha kunakuwapo uchaguzi bora katika nchi hiyo mwanachama wake.

Ijumaa iliyopita, Pinda na timu yake wamekutana na Rais wa nchi hiyo kujitambulisha, Mokgweetsi Masisi, katika ofisi yake jijini Gaborone, pia kupata ufafanuzi wa kidemokrasia na maendeleo nchini Botswana.

Waziri Mkuu huyo mstaafu wa Tanzania na timu yake, walitumia ziara hiyo kufafanua wajibu wa kama anayoiongoza kulingana na misingi na mwongozo wa SADC kuhusu uchaguzi wa kidemokrasia, akimhakikishia Rais huyo utayari walio nao katika kufanikisha uangalizi katika uchaguzi mkuu wa leo Botswana.

Waziri Mkuu mstaafu, Mizengo Pinda, akiwa na timu ya wakaguzi wa uchaguzi wa SADC, katika uchaguzi mkuu wa Botswana, walipokutana viongozi wa kisiasa nchini humo. **PICHA: MTANDAO**

Tangu wikiendi iliyopita, Pinda na timu yake walishakutana na wadau, ambao ni Tume Huru ya Uchaguzi ya Botswana (IEC), Kamishna wa Polisi wa Botswana, Wizara ya Mambo ya Nje, viongozi wa vyama vya kisiasa, taasisi zisizo za kiserikali husika, na mabalozi wanaowakilisha Botswana na SADC.

Pia, timu hiyo ilipitia vyombo vya habari na mitandao ya kijamii, kupata ufahamu kuhusu yanayohusiana na uchaguzi mkuu ujao wa nchi hiyo.

Katika mazungumzo yao, Rais Masisi, akauambia ugeni huo waangalizi, kwamba: "Nendeni mkazungumze na yeyote mnayefikiri anaweza kuwasaidia nyinyi na timu yenu kufanya kazi zenu vizuri. Botswana ni nyumbani kwa SADC."

Pia, mkuu huyo wa nchi ambaye ni mgombea urais, akaahidi kila kitu kitakuwa sawa leo na uchaguzi utakuwa huru, haki wa kuaminika, pia na usalama na amani.

Mnamo Septemba mwezi uliopita, Rais Dk. Samia, ambaye ni Mwenyekiti wa Asasi ya Siasa Ulinzi na Usalama ya SADCm walimteua Pinda, kuongoza Misheni ya Uangalizi wa SADC katika Uchaguzi Mkuu wa Botswana.

Chombo anachoongoza Pinda huko Botswana, kinajumuishwa na maofisa kutoka SADC, wanachama wa taasisi hiyo ya SADC kutoka Malawi, Zambia, Tanzania na Baraza la Ushauri la Uchaguzi la SADC (SEAC).

Nafasi ya Rais Dk. Samia, alipata kupitia Mkutano wa Kawaida wa 44 wa Wakuu wa Nchi na Serikali wa SADC, mnamo Agosti 17 mwaka huu, kuongoza jukumu la uenyekiti wa Asasi ya Ushirikiano wa Siasa, Ulinzi na Usalama.

Ni chombo chenye jukumu la kusimamia ulinzi na usalama katika ukanda wa SADC, ikitoa ushauri kwa nchi wanachama kuhusu masuala yanayohatarisha amani, usalama na utulivu katika kanda hiyo.

Katika majukumu yanayoratibiwa katika ngazi ya wakuu wa nchi na serikali wa asasi hiyo, nafasi yake hufuata mzunguko, kama ilivyo katika uongozi wa juu wa SADC.

Hata hivyo, kigezo cha kuongoza nafasi hiyo anayotumikia sasa Rais Dk. Samia, inagusa kigezo cha kuwapo hali ya ulinzi na usalama katika nchi hiyo anakotoka mwenyekiti mteule.

Tanzania imeshawahi kuwa mwenyekiti mara tatu katika vipindi tofauti: 2006/2007; 2012/2013; na 2016/2017 na sasa itaongoza kwa kipindi cha 2024/2025, ikiwa mwenyeji wa vikao vya asasi hiyo kwa kipindi husika.

Kwa sasa, chombo anachoongoza Rais Dk. Samia, kina wanachama Zambia (Mwenyekiti aliyemaliza muda) Tanzania (Mwenyekiti wa sasa) na Malawi (Makamu Mwenyekiti).

Hadi sasa inatajwa miongoni mwa majukumu makubwa mbele ya chombo hicho, yanajumuisha kusimamia amani Mashariki mwa Jamhuri ya Kidemokrasi ya Congo (DRC).

TAKUKURU MKUTANONI

Viongozi wa TAKUKURU Kurugenzi ya Uchunguzi, Thobias Ndaro na Alexander Kuhanda, wamekuwa wakihudhuria mafunzo maalum yanayoendeshwa na SADC nchini Botswana kuanzia Oktoba 17 hadi 20, mwaka huu.

Mafunzo hayo yanafanyika ikiwa ni sehemu ya maandalizi kwa ajili ya uangalizi wa uchaguzi mkuu nchini humo unaotarajiwa kufanyika Oktoba 30, 2024 ambao Tanzania inaungana na nchi nyingine mwanachama wa SADC katika zoezi hilo la uangalizi.

Pamoja na Tanzania, nchi nyingine zilizotuma waangalizi ni Zambia, Malawi, DRC, South Africa, Zimbabwe, Namibia, Msumbiji, Eswatin na Lesotho

UCHAGUZI MSUMBIJI ULIVYOPITA...

Frelimo imetwaa urais tena kwa kishindo, ikijibiwa kwa vurugu

Na Christina Mwakangale

CHAMA tawala nchini Msumbiji, FRELIMO, kimetangazwa kushinda uchaguzi uliogubikwa na mgawanyiko, ghasia na hata baadhi ya maeneo ya umma kuchomwa moto.

Hadi sasa chama hicho kimedumu madarakani kwa takribani miongo mitano na miongoni mwa taifa lililoko kusini mwa Afrika, kudumu mamlakani kwa muda mrefu zaidi.

Wiki iliyopita, Tume ya Taifa ya Uchaguzi Msumbiji (CNE) ilitangaza ushindi wa Daniel Chapo, anayetokea chama hicho cha Frelimo.

Frelimo kimedumu madarakani tangu mwaka 1975. Chapo kupitia chama hicho amepata kura asilimia 70.67 kwenye uchaguzi mkuu wa urais uliofanyika Oktoba 9, mwaka huu.

Mpinzani wake Venâncio Mondlane, kutoka chama cha Optimist Party for the Development of Mozambique (Podemos), ameshika nafasi ya pili akiwa na asilimia 20.32 ya kura zilizopigwa katika kiti hicho.

Amepinga ushindi huo na kutoyatambua matokeo hayo, ambayo bado yanapaswa kuthibitishwa na kutangazwa na Baraza la Katiba.

Kwa mujibu wa CNE, Frelimo pia imejiimarisha kwenye wingi wa idadi ya wabunge, ikiongezeka kutoka 184 hadi manaibu 195 (kati ya 250) na ikachagua magavana wote 10 wa majimbo ya nchi hiyo.

Mwishoni mwa wiki, wakuu kadhaa wa nchi wakiwamo wa Afrika Kusini, Zimbabwe, Tanzania na Venezuela, pamoja na serikali ya China, walimpongeza Rais Mteule, Daniel Chapo.

Uchaguzi Mkuu wa Oktoba 9 mwaka huu, ni wa saba wa Rais wa sasa anayeondoka madarakani nchini, Filipe Nyusi, akiwa amefikia kikomo cha mihula miwili.

Siku ya Alhamisi iliyopita kabla ya kutangazwa matokeo ya jumla, Rais wa CNE, Carlos Matsinhe, akasema kwamba wakati wa siku ya kupiga kura na mchakato wa kuhesabu kura, kesi kadhaa za utata zilianzishwa katika mahakama pamoja na baadhi ambazo zilipelekwa kwenye Baraza la Katiba.

“Michakato hiyo inatarajiwa kusababisha uamuzi sahihi. Hata hivyo, CNE inatakiwa kisheria kutangaza matokeo ya kura ndani ya siku 15, baada ya kupiga kura. Hatukuweza kusubiri maamuzi ya migogoro hii inayoendelea,” anasema Matsinhe na kuongeza:

“Kutangazwa kwa matokeo hakumalizi mchakato mzima, hadi matokeo yatakapothibitishwa na washindi kutangazwa.”

Mshindi wa kiti cha urais nchini Msumbiji, Daniel Chapo, alipokuwa katika harakati za kampeni. **PICHA ZOTE: MTANDAO**

“Michakato hiyo inatarajiwa kusababisha uamuzi sahihi. Hata hivyo, CNE inatakiwa kisheria kutangaza matokeo ya kura ndani ya siku 15, baada ya kupiga kura.

Wafuasi wa chama kikuu cha upinzani, Renamo, wakifurahia jambo katika harakati za uchaguzi nchini Msumbiji.

Baada ya hesabu ya kati katika ngazi ya wilaya 154 na kisha mikoani, CNE ilikuwa na siku 15 kutangaza matokeo rasmi na sasa ni juu ya Baraza la Katiba nchi hiyo kutangaza matokeo, baada ya kuhitimisha uchambuzi wa matokeo.

Rufani kutoka kwa wagombea na vyama vya upinzani, pia zipo.

Mbali na Mondlane, mgombea urais wa chama National Resistance (Renamo), ambacho ni chama kikuu cha upinzani cha sasa), Ossufo Momade, akiwa mmoja wa wagombea wanne wa urais, akasema ‘hatambui matokeo ya uchaguzi yaliyotangazwa na CNE na akataka kura zipigwe kubatilishwa.”

Mgombea urais, Lutero Simango, kupitia chama cha Democratic Movement of Mozambique (MDM), pia akayakataa matokeo, akidai yameghushiwa katika sekretarieti na kuahidi hatua za kisiasa, pia kisheria.

Kutangazwa matokeo na CNE kulisababisha maandamano na mapigano na polisi nchini Msumbiji, hasa jijini Maputo, dhidi ya waandamanaji wanaomuunga mkono Mondlane.

Kwa mujibu wa jeshi la polisi wa nchi hiyo, watu 10 waliuawa, kundi lingine likijeruhiwa na takribani 500 wakishikiliwa.

MJUE MGOMBEA CHAPO

Daniel Chapo, mgombea urais wa Frelimo aliyejulikana sana, anaonekana kuwa wakala wa mabadiliko, akichukua nafasi ya Filipe Nyusi, ambaye amehudumu kwa mihula miwili.

Akiwa na umri wa miaka 47, Chapo, amepata asilimia takribani 71 ya kura, atakuwa rais wa kwanza kuzaliwa baada ya uhuru wa Msumbiji huru ya mwaka 1975, mpinzani wake wa karibu, Venancio Mondlane amepata asilimia 20 ya kura zote.

Uchaguzi huo umekumbwa na madai ya wizi wa kura na mauaji ya wafuasi wa upinzani, hivyo kusababisha maandamano nchini kote.

Rais wa Zimbabwe, Emerson Mnangagwa, ambaye pia alikumbwa na madai ya udanganyifu katika uchaguzi kwa miaka mingi, amempongeza Chapo kwa ushindi wake, akiuita ‘ni mkubwa’, hata kabla ya matokeo kutangazwa.

Kundi la zamani la waasi la Renamo, sasa chama kikuu cha upinzani, kimeshika nafasi ya tatu. Tume ya uchaguzi inasema asilimia 43 ya wapiga kura ambao ni zaidi ya milioni 17, walijisajili kushiriki katika uchaguzi huo.

Kwa mujibu wa chombo cha habari cha Club of Mozambique, maandamano yaliyoongozwa na vijana huko Chalaua, Moma, Nampula, polisi ya wilaya ya Moma ilitumia nguvu ambazo hazingeweza kuzuia maandamano hayo.

Maofisa wote wa polisi waliotumwa kurejesha utulivu walikimbia na amri ya eneo hilo ikachomwa moto, kutia ndani pikipiki na gari la polisi.

Wakazi wa Chalaua wanasema kuwa watu hao walinaswa bunduki na aina ya AK 47 iliyotelekezwa na polisi. Nyumba za kamanda, mkuu wa wadhifa wa utawala na makao makuu ya chama cha Frelimo, pia zilichomwa moto.

Operesheni zilianza, huku watu wakitambua nyumba za maofisa wa polisi wa eneo hilo. Polisi walikuwa wamekimbia wote na hakukuwa na taarifa za nyumba za polisi mmoja mmoja kuchomwa moto.

Hapakuwapo matukio ya risasi na hakuna mashambulizi ya polisi na waandamanaji waliwakomboa wafungwa wao wote.

Chama cha Podemos, kiliwasilisha rufani, kwa Baraza la Katiba, kupinga matokeo ya uchaguzi mkuu nchini Msumbiji, baada ya kufanyika Oktoba 9 mwaka huu, madai yao ni kwamba mgombea Venâncio Mondlane, alishinda uchaguzi wa urais.

“Tunawasilisha hesabu yetu inayolingana,” alielezea Dinis Tivane, kutoka chama Podemos, baada ya kuwasilisha rufani kwenye Baraza la Katiba Jumapili, iliyopita, akidai kwamba baada ya kuhesabu karibu asilimia 70 ya dakika za awali na notisi zilitoa majibu ushindi kwa asilimia 53.30 kwa Venâncio Mondlane.

Rose Njiro alivyompambania mtoto wa kike Mmaasai, sasa kuna viongozi

• Awaingiza shule, leo wasikika na kukubalika • Aaanika ujanja aliyopitia, akivuka magumu • Serikali 'yakoshwa' yaungana na juhudi zake

JUMATANO iliyopita ilikuwa na simulizi ya chungu na tamu ya safari ya ukombozi wa mtoto wa kike wa Kimaasai, ndani ya magumu ya utamaduni wao, haki na fursa za kukubalika katika jamii yake ni mtihani mgumu. Endelea na simulizi ya ukaguzi wa mwandishi...

Rore Njiro, akizungumza na baadhi ya wasichana waliokimbia kuozeshwa, wanaosaidiwa katika kituo chake kilichoko Moshono, mkoani Arusha. **PICHA: ELIZA ZAYA**

ROSE Njiro (40), anaisimulia Nipashe kuwa pamoja na kupambana kuvunja mila hiyo kandamizi kwa wanawake katika jamii hiyo ya Kimaasai, nguvu nyingine aliitumia kuimarisha kuhakikisha watoto wa kike wanapelekwa shule.

Anasema kwenye jamii hiyo ya Kimaasai, watoto wa kike walikuwa hawaruhusiwi kwenda shule, lakini alipambana kushawishi kuhakikisha wanaandikishwa na kwenda kusoma.

"Zamani ilikuwa kwamba, mwezi wa kwanza wakati watoto kuandikishwa shule, kilikuwa kinakaa kikao cha kijiji, ili waamue mtoto gani apelekwe na hapo wa kike hahesabiki kwenda shule. Kwa hiyo niliamua kuanzisha chekechea katika Kata ya Loliondo (Arusha) na nilienda kwa ujanja ili niwapate watoto wa kike.

"Niliwaambia wazee wa mila kwamba, nataka nijenge Shule ya Kiingereza na nikawaambia kwamba baba yeyote wa familia atakayekubali kuniletea wasichana wawili au watatu kwenye shule ya chekechea, nitamsaidia kusomesha mtoto wa kiume mmoja bure.

"Kwa hiyo walianza kuleta watoto wa kike na nikapata wengi, lakini wakati huo kule shule za serikali hawapeleki watoto, hawaamini katika elimu, bali wanaamini kwamba mifugo ndio kila kitu.

"Ilibidi hadi Ofisa Elimu baada ya kusikia nimepata watoto wengi wa kike waliojiandikisha kuja shule, aje aniulize nimetumia mbinu gani kuwapata hao watoto maana kule kwao hawapelekwi.

"Lengo la kutumia njia hiyo, ndio ilikuwa ujanja wangu ili wakitoka hapo waende darasa la kwanza na waanze kusoma moja kwa moja. Kwa kweli mbinu hiyo ilifanikiwa na baadaye, ile shule niliyojenga ndio ilisababisha kujengwa shule nyingine nyingi za awali Loliondo na Wilaya ya Ngorongoro.

"Nikawa nawaambia, faida za mtoto wa kike na tangu pale wakaanza kuwaruhusu watoto wa kike kwenda shule na mpaka sasa wanaofika hadi vyuo vikuu. Zamani hata watoto wa kiume wenyewe waliokuwa wakipekwa shuleni ilikuwa ni kama adhabu kwao, yaani aliyekuwa akipelekwa shuleni ni mtoto wa mwanamke ambaye hapendwi na mume wake.

"Kwa hiyo, alikuwa akipelekwa kusoma ni kama kumkomoa, kwa sababu walikuwa wanaamini yule anayeachwa kufuga ndio mwenye thamani zaidi," anasimulia.

UMASAINI LEO

Rose anaeleza kwamba, mpaka sasa watoto wa kike waliopita kwenye mikono yake kwa kuwasimamia kidete wapate elimu ambao wengine wako vyuo vya kati na vyuo vikuu jumla yao 124.

Rose ana maelezo kwamba, kulivyo sasa baada yeye kutoa elimu hiyo, hali imebadilika, jamii imeanza kuamini katika mawazo ya wanawake yameanza kusimama kwenye vikao vya vijiji na hata katika mikutano ya hadhara.

Anafafanua, mawazo yao sasa yanaheshimika zaidi, kuliko ya wanaume, kwa sababu wao wanaposimama wanazungumza ukweli wa yale wanayopinga.

Kwa mujibu wa Rose, mara nyingi wao kinamama ndio wanakuwa wanabaki na familia hasa wanaume wanaposafiri, kwenda kulisha mifugo.

"Kwa mfano kwenye migogoro ya ardhi ikiwamo Pori Tengefu la Loliondo na migogoro mingine mingi, wanawake ndio wamekuwa wakisimama na kutetea hoja kwa sababu sasa hivi wao ndio wanaonekana wamejaliwa hekima namna ya kuwasilisha na siyo wana laana tena.

"Sasa hivi wanaonekana wamejaliwa lugha ya unyenyekevu, kwa hiyo inapokuja masuala magumu kama hayo, kwa sasa wanawatanguliza mbele wanawake ndio wazungumze.

"Kwa hiyo, kwa sasa wanaume wameanza kurudi kwangu, wananipongeza na kunipa majina mazuri wakati hao hao ndio walikuwa wananirushia mawe na kunibatiza majina mabaya," anasimulia Rose.

VIONGOZI WA KIKE

Rose anasema baada ya kuona elimu aliyowapatia imeanza kueleweka, alianza kupenyeza ajenda ya nyingine ya kupata viongozi wa kike kimila, akiwaona kwa wazee wa mila.

"Mabadiliko hayo yaliyoanza kuonekana, yalinisaidia kunipa nafasi ya kuingia kwenye vikao vya viongozi hao wa mila (Malaigwanani), nikaanza kufanya nao mikutano, kuwahamasisha wamwamini mwanamke.

"Kwa sababu sisi wote tumezaliwa na wazazi, kwa hiyo maumbile yetu yasitufanye sisi hatufai, nikawaambia kwamba hata vitabu vitukufu vya Mungu havitaki ubaguzi, nikaendelea kuwahamasisha ili kuvunja ile mitazamo yao hasi kwa mwanamke.

"Ilinichukua muda mrefu mpaka kuwaaminisha na kuwashawishi wamwamini mwanamke na kumpa nafasi kwa sababu si rahisi kitu ambacho wameamini katika maisha yao, kiwatoke mara moja.

"Nilienda nao taratibu hivyo hivyo, wanakwenda wanaamini wachache, hivyo hivyo naendelea kuwashika, na nikawa nawakutanisha viongozi hao wa mila na vyombo vya dola, Jeshi la Polisi, TAKUKURU, wakuu wa idara wa halmashauri, ustawi wa jamii.

"Baadhi ya wanawake ambao ni viongozi katika nyanja mbalimbali serikalini na kwenye taasisi, nawachanganya humo" anaeleza Rose, akinena lengo la kufanya hivyo, ni kuiteka jamii yake ielewe watu wote ni muhimu na wanategemeana.

"Nilikuwa nawakutanisha na wanawake viongozi kutoka katika nyanja tofauti, ili wajifunze na waone kwamba mbona hawa ni wanawake na wanaongoza, kwanini isiwe katika jamii yetu, nikitaka waone kwamba sisi sote ni viungo vinavyotegemeana.

VIONGOZI WA KIKE

"Baada ya kuona kwamba wameanza kunielewa, ikabidi nianze kuwadadisi kwamba kwa nini huwa hakuna viongozi wanawake wa mila. Nikaanza tena kuwaelimisha na kwa sababu tayari wameanza kuelewa kwamba mwanamke ana uwezo.

"Ikabidi na wao wakae wazungumze na wakaja na tamko mwaka jana 2023 kwamba, wamebariki kuwapo na viongozi wa kike kwenye jopo la viongozi wa kimila.

"Mwaka huu Julai tukawasimika wanawake sita (Mangaigwanani) kuingia kwenye jopo hilo la viongozi wa kiume wa kimila (Malaigwanani) na kulikuwa na sherehe kubwa kusherehekea jambo hili kubwa la kihistoria ambalo halijawahi kutokea tangu jamii hii iundwe.

"Na sherehe ziligharimiwa na viongozi wa kiume wenyewe wa kimila na ndio walitangaza rasmi kwamba sasa mwanamke anaruhusiwa kuwa kiongozi na atakuwa na uwezo wa kusimama mahali popote kwenye nyanja ya uongozi iwe wa kimila au serikali.

"Katika sherehe hizi za kuwasimika wanawake viongozi wa kimila, viongozi wa serikali nao walialikwa. Ilikuwa ni gumzo na mshangao mkubwa kwa jamii ya kimaasai kumkubali mwanamke lakini ndio ikawa imekuwa.

"Kwa hiyo, kwa sasa tuna wanawake viongozi kutoka ata sita za wilaya ya Ngorongoro ni mapinduzi ya kihistoria yamefanyika," anasema Rose.

Anafafanua kuwa, kwa sasa wanawake ndio wanaowatumia kuwahamasisha kinamama wenzao kusimama kwenye nafasi za uongozi kwa kuanzia katika uchaguzi wa mwaka huu wa serikali za mitaa.

Hapo anarejea kwamba, hadi sasa wana orodha kubwa mpaka ya wanawake waliojiandikisha kugombea katika nafasi ya uchaguzi ujao wa serikali za mitaa mwaka huu.

HAKI YA KURA

Rose anasema zamani mwanamke wa jamii ya kimaasai alikuwa hana uamuzi na kura yake, alikuwa analazimishwa achague yule ambaye mume wake anataka na kura haikuwa siri kwa upande wake.

Lakini sasa, nalo wamewaelimisha na wameacha kuwalazimisha kuchagua watu wasiowataka. Anafafanua:

"Zamani mwanamke wa Kimaasai huna uamuzi na kura yako, sehemu ambayo mume wako anapita, ndio hapohapo na wewe unatakiwa upite, hata kama hutaki, na ilikuwa hakuna siri unaambiwa utamke kwa sauti ili wasikie je umeenda tofauti na mume wako?

"Lakini sasa, wamejua haki zao, sasa hivi wanawake wanasema kura ni siri, hutakiwi kupiga kwa sauti na unamchagua unayemtaka siyo kuchaguliwa na mtu, kwa hiyo sasa hivi wamejua kura ni haki yao."

• Inaendelea Jumatano ijayo.

MKOMBOZI COMMERCIAL BANK

a bank with integrity

MKOMBOZI COMMERCIAL BANK PLC

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na ya 8 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE SEPTEMBA 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya /Mwaka wa sasa 30/09/2024	Robo Mwaka ya /Mwaka Uliopita 30/06/2024
A.	MALI		
1	Fedha Taslimu	6,087	7,160
2	Salio Katika Benki Kuu ya Tanzania	16,747	16,895
3	Uwekezaji Katika Amana za Serikali	55,177	57,138
4	Salio Katika Benki Nyingine na Taasisi za Fedha	5,839	12,963
5	Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	104	92
6	Miamala Baina ya Matawi	-	9
7	Bili Zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9	Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	13,886	9,478
10	Uwekezaji Katika Amana Nyingine	-	-
11	Mikopo Halisi Iliyopo	156,695	143,605
12	Mali Nyingine	10,240	9,645
13	Uwekezaji wa Hisa	539	539
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	14,178	13,782
16	**JUMLA YA MALI**	**279,492**	**271,306**
B. DHIMA			
17	Amana za Benki nyingine na Taasisi za Fedha	-	-
18	Amana za Wateja	213,008	214,151
19	Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20	Amana Maalumu	-	-
21	Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22	Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	6	6
23	Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	7,158	4,875
24	Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25	Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo Nyingine Zitakazolipwa	9	9
27	Dhima Nyingine	8,989	10,703
28	Madeni	7,268	4,200
29	**JUMLA YA DHIMA**	**236,438**	**233,944**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI (16 kutoa 29)**	**43,054**	**37,362**
C.	**FEDHA ZA WANAHISA**		
31	Mtaji wa Hisa Uliolipwa	23,555	23,555
32	Akiba ya Mtaji	7,476	5,423
33	Mapato Yaliyobakizwa	3,435	3,435
34	Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	9,763	6,124
35	Akaunti Nyingine za Mtaji	(1,175)	(1,175)
36	Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**43,054**	**37,362**
38	Dhima Zisizo Dhahiri	3,573	5,587
39	Mikopo Chechefu	8,650	9,079
40	Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	2,560	2,778
41	Mali Nyingine Chechefu	-	-
D.	**BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA**		
(i)	Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	15%	14%
(ii)	Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	5%	6%
(iii)	Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	75%	68%
(iv)	Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	57%	54%
(v)	Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	81%	77%
(vi)	Ongezeko la Amana	-1%	3%
(vii)	Ongezeko la Mali	3%	4%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA SEPTEMBA 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo ya Mwaka sasa 30/09/2024	Robo ya mwaka Linganishi mwaka uliopita 31/09/2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 30/09/2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi (Mwaka Uliopita) 30/09/2023
1	Mapato ya Riba	9,684	6,669	25,600	18,512
2	Gharama za Riba	(1,699)	(1,830)	(5,080)	(5,451)
3	**Mapato Halisi ya Riba (1kutoa 2)**	**7,986**	**4,838**	**20,521**	**13,061**
4	Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-	-	-
5	Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	**(786)**	(472)	**(1,803)**	(1,419)
6	**Mapato Yasiyo ya Riba:**	**1,739**	**2,864**	**5,202**	**7,322**
	6.1 Faida /(Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za Kigeni	422	724	1,845	1,763
	6.2 Ada na Kamisheni	1,112	1,569	2,767	4,302
	6.3 Gawio	-	-	-	-
	6.4 Mapato Mengine	205	571	591	1,257
7	**Gharama Zisizo za Riba:**	**(5,299)**	**(4,530)**	**(14,157)**	**(12,417)**
	7.1 Mishahara na Mafao	(2,205)	(2,191)	(6,821)	(6,534)
	7.2 Ada na Kamisheni	-	-	-	-
	7.3 Gharama Nyingine	(3,094)	(2,339)	(7,336)	(5,883)
8	**Faida /(Hasara) ya Uendeshaji**	**3,639**	**2,700**	**9,763**	**6,547**
9	Tengo la Kodi ya Mapato	-	-	-	-
10	**Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato**	**3,639**	**2,700**	**9,763**	**6,547**
11	**Mapato Mengine Yaliyojumuishwa (bainisha)**	-	-	-	-
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**3,639**	**2,700**	**9,763**	**6,547**
13	Idadi ya Waajiriwa	195	183	195	183
14	Mapato kwa Hisa	154	115	414	278
15	**Idadi ya Matawi**	**13**	**12**	**13**	**12**
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
(i)	Uwiano wa Faida Kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	1%	1%	1%	1%
(ii)	Uwiano wa Faida baada ya Kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	9%	3%	6%	6%
(iii)	Uwiano wa Matumizi Yasiyo ya Riba na Mapato Ghafi	46%	48%	50%	48%
(iv)	Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	15%	3%	9%	7%

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA SEPTEMBA 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya sasa 30/09/2024	Robo iliyopita 30/06/2024	Limbikizo la Mwaka wa sasa 30/09/2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi 30/09/2023
I:	Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za				
	Mapato/(Hasara) Halisi	3,639	3,020	9,763	6,547
	Marekebisho kwa Ajili ya:				
	- Hasara Katika Mali	786	888	1,803	1,419
	- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(13,090)	(3,588)	(22,434)	(11,951)
	- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	-	-	-
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana	(1,143)	5,918	5,611	11,553
	- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi				
	- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	569	979	2,513	(57)
	-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	(607)	(2,787)	(3,738)	(1,719)
	- Kodi Iliyolipwa	(679)	(679)	(679)	(48)
	- Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(10,525)**	**3,751**	**(7,161)**	**5,744**
II:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:**				
	Gawio Lililopokewa	-	11	11	10
	Ununuzi wa Mali za Kudumu	(649)	-	(1,783)	(1,954)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
	Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na	-	-	-	(8,721)
	Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana				1,351
	Mengineyo (bainisha)	(2,454)	(399)	(8,684)	2,834
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(3,103)**	**(388)**	**(10,456)**	**(6,479)**
III:	**Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:**				
	Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda	-	-	-	-
	Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
	Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
	Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	3,068	0	2,757	2,008
	Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
	Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**3,068**	**0**	**2,757**	**2,008**
IV:	**Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha**				
	Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na	**(10,560)**	**3,364**	**(14,860)**	**1,273**
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	33,661	30,298	37,962	41,409
	Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	**23,102**	**33,661**	**23,102**	**42,682**

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA SEPTEMBA 2024
(Kiasi kwa shilingi millioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la Ziada ya Jumla	Mengineyo (bainisha)	Jumla
Mwaka wa sasa (2024)							
Salio la mwanzo wa mwaka	**23,555**	**(735)**	**3,435**	**5,423**	**-**	**(440)**	**31,238**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	**9,763**	-	-	-	**9,763**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	**2,053**	-	-	**2,053**
Miamala na wanahisa	-	-			-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	**23,555**	**(735)**	**13,198**	**7,476**	**-**	**(440)**	**43,054**
Mwaka Uliopita (2023)							
Salio la mwanzo wa mwaka	**23,555**	**(735)**	**(1,498)**	**2,726**	**-**	**1,140**	**25,188**
Faida / (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	-	**7,630**	-	-	-	**7,630**
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	**(2,696)**	**2,696**	-	**(1,580)**	-
Miamala na wanahisa	-	-			-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya Kisheria	-	-	-	-	-		**(1,580)**
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	**23,555**	**(735)**	**3,435**	**5,423**	**-**	**(440)**	**31,238**

BAADHI YA MAELEZO KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA SEPTEMBA 2024

Katika kuandaa taarifa za hizi za fedha, sera za uandaaji ni zilizile zilizotumika wakati wa uandaaji wa Taarifa za Fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita (kama kulikua na mabadiliko katika sera za uandaaji taarifa za fedha katika kipindi cha robo mwaka ya/mwaka wa sasa, mabadiliko yaelezwe kwa mujibu wa IAS 34 na IAS 8).

Jina na Cheo

Respige O. Kimati
(Ofisa Mtendaji Mkuu)

Vitalis Michael
(Mkuu Idara Ya Fedha)

Crispin Paul K.
(Mkaguzi Mkuu wa Ndani)
Imesainiwa: 24/10/2024

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina

1. Gasper Casmir Njuu - Mwenyekiti wa Bodi

2. Uphoo Swai-Mjumbe wa Bodi
   Imesainiwa: 24/10/2024

Idara yapongezwa mafunzo elekezi

Na Paul Mabeja, DODOMA

KAIMU Katibu Mkuu, Ofisi ya Rais Utumishi na Utawala Bora, Xavier Daudi ameipongeza Idara ya Utawala na Usimamizi wa Rasilimaliwatu kwa kuja na mkakati wa kutoa mafunzo elekezi ya pamoja kwa watumishi wote wa ofisi hiyo.

Mkakati huo unalenga kuwajengea uelewa watumishi hao kuhusu matumizi sahihi ya mfumo wa ofisi mtandao (e-Office).

Daudi, alitoa pongezi hizo juzi jijini hapa wakati akizungumza na watumishi wa ofisi hiyo kuhusu mkakati huo.

Alisema mafunzo hayo ni muhimu ikizingatiwa kwa sasa matumizi ya mfumo wa Ofisi Mtandao katika ofisi za serikali ni jambo lisiloepukika.

Awali, Kaimu Mkurugenzi wa Idara ya Utawala na Usimamizi wa Rasilimaliwatu, Nyasinde Mukono, alisema mafunzo hayo yatakuwa yakifanyika kila Jumatatu asubuhi ili kuwajengea uwezo watumishi wote.

Mafunzo hayo yamehudhuriwa na watumishi na wakurugenzi wa ofisi hiyo, mada mbalimbali ziliwasilishwa ikiwemo matumizi ya saini ya kidigitali, tahadhari za kiusalama katika matumizi ya mfumo wa ofisi mtandao na namna bora ya kushughulikia barua kwa njia ya mfumo wa ofisi mtandao.

TCRA ilivyodhibiti ulaghai kwenye simu

Na Thobias Mwanakatwe, SINGIDA

MAMLAKA ya Mawasiliano nchini (TCRA) imesema matukio ya ulaghai kwa kutumia laini za simu yamepungua kutoka 22,257 hadi kufikia 16,069 katika kipindi cha kuanzia Aprili hadi Juni mwaka huu.

Meneja wa Mamlaka ya Mawasiliano Tanzania (TCRA) Kanda ya Kati, Mhandisi Asajile John, alisema hayo mwishoni mwa wiki iliyopita wakati wa mkutano wa watumishi wa sekretarieti ya Mkoa wa Singida.

Mkutano huo uliandaliwa kwa ajili ya Waziri wa Habari, Mawasiliano na Teknolojia ya Habari, Jerry Silaa, kuzungumza na watumishi hao baada ya kumaliza ziara ya siku tano kukagua miradi ya maendeleo inayotekelezwa mkoani Singida.

Alifafanua kuwa matukio hayo yamepungua ikilinganishwa kama yalivyoripotiwa mwezi Julai hadi Septemba mwaka huu.

Akizungumzia kwa Mkoa wa Singida, alisema matukio ya majaribio ya ulaghai kwa kutumia laini za simu yalipungua kutoka 141 hadi kufikia 67 katika kipindi hicho.

John alisema kupungua kwa matukio hayo kunatokana na jitihada kubwa zinazofanywa na TCRA kwa kushirikiana na wizara hiyo kukomesha vitendo hivyo vinavyofanywa na baadhi ya watu wasiokuwa waaminifu.

TCRA ilizindua kampeni ya elimu kwa umma ikiwa na lengo la kuwakumbusha na kuwaelimisha watumiaji huduma za mawasiliano na wananchi umuhimu na umakini ili kuepuka wizi na ulaghai wa kimtandao.

Meneja wa Mamlaka ya Mawasiliano Tanzania (TCRA) Kanda ya Kati, Mhandisi Asajile John, alisema hayo mwishoni mwa wiki iliyopita wakati wa mkutano wa watumishi wa sekretarieti ya Mkoa wa Singida.

Kampeni hiyo inaongozwa na jumbe mbalimbali za elimu kwa umma zinazosisitiza; usitume pesa kwa mtu usiyemfahamu; hakiki ujumbe na namba inayokutaka utume pesa kabla ya kufanya muamala.

Msisitizo mwingine unaotolewa kwa wananchi ni mawasiliano baina ya mteja wa huduma za mawasiliano ya simu na mtoa huduma wake ni kupitia namba 100 pekee, kuepuka maelekezo yanayotolewa kupitia namba binafsi kuhusiana na huduma za mawasiliano ya simu.

Vilevile kuepuka kufungua 'link' za mtandaoni usizozifahamu, kutochapisha chochote kuhusu watu wengine bila ridhaa yao; zuia mtu yeyote anayetuma maoni ya kukusumbua, kukutishia au yasiyofaa kuhusu wewe; toa taarifa kwa Jeshi la Polisi iwapo utapata shambulio la mtandaoni.

MKOMBOZI COMMERCIAL BANK
a bank with integrity

MKOMBOZI COMMERCIAL BANK PLC

MINIMUM DISCLOSER OF CHARGES AND TARIFFS

		Current a/c Business - Sole	Community Current	Current A/C Personal	Call Account	Savings Accounts Business	Savings Diocese,	Savings Account Personal	Bishop Account	Intergrity Account	Student Account	Joint/ Wanandoa A/C	Mwana Account	Wajasiriamali Account	Forex Account	Salary Account	Vicoba/Informal Group A/C	Priest Account	Nun Account	Pensiners Savings Account
s/n	**Tariff**																			
1	Minimum account opening amount	100,000	20,000	50,000	5,000,000	50,000	20,000	15,000	50,000	50,000	5,000	30,000	15,000	16,000	$/€/£ 100	zero	20,000	20,000	20,000	20,000
2	Minimum operating balance	50,000	10,000	20,000	5,000,000	20,000	10,000	10,000	50,000	50,000	zero	10,000	5,000	10,000	$/€/£ 100	zero	10,000	10,000	10,000	5,000
3	Interest rate payable below 5m	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	0.5%	n/a	up to 2%	0.5%	0.5%	0.5%	0.5%	n/a	n/a	0.50%	n/a	n/a	n/a
4	Interest rate payable above 5m	n/a	n/a	n/a	up to 4%	n/a	n/a	2.0%	n/a	up to 5%	2.0%	2.0%	2.0%	2.0%	n/a	n/a	1.00%	n/a	n/a	n/a
5	Interest minimum earning balance	n/a	n/a	n/a	5,000,000	n/a	n/a	100,000	n/a	500,000	100,000	100,000	100,000	100,000	n/a	n/a	100,000	n/a	n/a	n/a
6	Monthly maintanance fee	18,000	free	12,000	free	5,000	free	3,000	free	free	free	3,000	free	3,000	$/€/£ 10	1,500	free	free	free	free
7(a)	Deposit fee (Notes)	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free
7(b)	Deposit fee(Coins)	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free
8	Teller withdraw fee below 5m	6,000	free	5,000	5,000	5,000	Free	4,000	free	3,000	free	5,000	3,000	3,000	0.1% min $/€/£ 2 max 50	3000	free	3,000	3,000	free
9	Teller withdraw fee above 5m - 20m	8,000	free	7,000	7,000	7,000	free	6,000	free	3,000	free	7,000	5,000	5,000		5000	free	3,000	3,000	free
10	Teller withdraw fee above 20m	0.12% max 100,000	free	0.12% max 100,000	0.12% max 100,000	0.12% max 100,000	free	0.12% max 100,000	free	3,000	free	0.12% max 100,000	0.12% max 100,000	0.12% max 100,000		0.12% max 100,000	free	3000	3000	free
11	Teller B/E	500	500	500	free	500	500	500	500	500	free	500	500	500	500	500	500	500	500	500
12	Monthly statement	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free
13	Adhock statement	1,500 per page	1,500	1,500	free	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	$/€/£ 1.5	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
	Other charges																			
14	Certificate of Balance	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	free	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
15	Confirmation to Auditors	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	free	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
16	Search for information over 5 years	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
17	Cheque book costs (per leaf)	1,000	1,000	1,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 0.25	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
18	Bankers cheque issued (BP's)	30,000	30,000	30,000	30,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
19	Status Report	30,000	30,000	30,000	30,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 12	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
20	Stop payment	30,000	30,000	30,000	30,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
21	Dishonored Cheque for lack of funds or refer to drawer or effects not cleared	75,000	75,000	75,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 50	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
22	Dishonored Cheque due to techinical error caused by customer	free	free	free	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
23	Dormant account activation	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free
25	Closing account less than six month (other than SGL accounts)	30,000	30,000	30,000	n/a	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	n/a	30,000	30,000	30,000	30,000
26	Counter cheque book per leaf	10,000	10,000	10,000	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 15	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
27	Monthly Charge drawn below Minimum balance	10,000	10,000	10,000	n/a	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	n/a	10,000	10,000	10,000	$2 /€1.5 /£1.5	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
28	Salary processing/bulk payment (per entry)	500	n/a	n/a	n/a	500	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	$/€/£ 1	2,000	n/a	n/a	n/a	n/a
29	**(a) Standing order**																			
	(i) Instructions within Mkombozi bank	5,000	free	5,000	n/a	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	free	5,000	5,000	5,000	$/€/£ 3	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000
	(ii) Standing orders to other banks	15,000	15,000	15,000	n/a	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	5,000	15,000	15,000	15,000	n/a	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
	(iii) Unpaid bankers orders	30,000	30,000	30,000	n/a	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	n/a	30,000	30,000	30,000	$/€/£ 15	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000
30	**(b) Mobile banking charges**																			
	(i) Transfer from Bank to MNOs	n/a	n/a	CURRENT	n/a		n/a			n/a		Yes	Yes	YES	n/a	YES	n/a	YES	YES	YES
	1,000-50,000	n/a	n/a	1,000	n/a	1000	n/a	1,000	1,000	n/a	1,000	1000	1000	1,000	n/a	1,000	n/a	1,000	1,000	1,000
	50,001-100,000	n/a	n/a	1,500	n/a	1500	n/a	1,500	1,500	n/a	1,500	1500	1500	1,500	n/a	1,500	n/a	1,500	1,500	1,500
	100,001-300,000	n/a	n/a	2,000	n/a	2000	n/a	2,000	2,000	n/a	2,000	2000	2000	2,000	n/a	2,000	n/a	2,000	2,000	2,000
	300,001-500,000	n/a	n/a	3,000	n/a	3000	n/a	3,000	3,000	n/a	3,000	3000	3000	3,000	n/a	3,000	n/a	3,000	3,000	3,000
	500,001-1,000,000	n/a	n/a	4,000	n/a	4000	n/a	4,000	4,000	n/a	4,000	4000	4000	4,000	n/a	4,000	n/a	4,000	4,000	4,000
	1000001-1,500,000	n/a	n/a	5,000	n/a	5000	n/a	5,000	5,000	n/a	5,000	5000	5000	5,000	n/a	5,000	n/a	5,000	5,000	5,000
	1,500,001-3,000,000	n/a	n/a	6,000	n/a	6000	n/a	6,000	6,000	n/a	6,000	6000	6000	6,000	n/a	6,000	n/a	6,000	6,000	6,000
	(ii) Internal Bank Account Transafer	500	n/a	500	free	500	n/a	500	500	n/a	500	500	500	500	n/a	500	n/a	500	500	500
	(ii) Transfer from MNOs to Bank	n/a		n/a	free	free	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
	(iii) Balance Enquiry	300		300	n/a	300	n/a	300	300	n/a	300	300	300	300	n/a	300	n/a	300	300	300
	(iv) Mini statement	500		500	n/a	500	n/a	500	500	n/a	500	500	500	500	n/a	500	n/a	500	500	500
31	**(c) EFT / SWIFT / TISS transfers**																			
	(i) EFT Within the bank (Incoming)	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	free	n/a
	(ii) EFT to other banks	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	Equiv. To TZS 1500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
	(iii) TISS transfers	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	Equiv. To TZS 10000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
	(iii) Swift transfers	USD 60 including Oversea TT charges																		
32	**ATM & ID Cards charges**																			
34	Customer ID	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	12,000	n/a	12,000	12,000	n/a	$/€/£ 5	12,000	n/a	n/a	n/a	n/a
35	New ATM Card	15000	n/a	15000	n/a	15000	n/a	15,000	15,000	n/a	10,000	n/a	n/a	15,000	n/a	15,000	n/a	15,000	15,000	15,000
36	Replacement of lost/ damaged ATM card	15,000	n/a	15000	n/a	15000	n/a	15,000	15,000	n/a	15,000	n/a	n/a	15,000	n/a	15,000	n/a	15,000	15,000	15,000
37	ATM Monthly fee per month (charged quarterly or annually)	500	n/a	500	n/a	500	n/a	500	500	n/a	500	n/a	n/a	500	n/a	500	n/a	500	500	500
38	ATM Balance inquiry	300	n/a	300	n/a	300	n/a	300	300	n/a	300	n/a	n/a	300	n/a	300	n/a	300	300	300
39	ATM Withdraw charges per transaction Up to 49,999 Above 49,999 - 400,000	1500 1700	n/a	1500 1700	n/a	1500 1700	n/a	1500 1700	1500 1700	n/a	1500 1700	n/a	n/a	1500 1700	n/a	1500 1700	n/a	1500 1700	1500 1700	1500 1700
40	**TIME DEPOSITS RATES**							**Foreign Currency USD**							**Foreign Currency EURO**					
	3 months	4% p.a						0.305% p.a							0.3% p.a					
	6 months	5% p.a						0.65% p.a							0.6% p.a					
	9 months	6% p.a						1.10% p.a							1.1% p.a					
	12 months	7% p.a						1.15% p.a							1.15% p.a					
	18 months	8% p.a						1.35% p.a							1.35% p.a					
	24 months	9% p.a						negotiable							Negotiable					
	36 months	10%p.a																		
	Above TZS 100 Million	Negotiable																		
	Premature Closure penalty	50% of accrued Interest foregone						50% of accrued Interest foregone												
	After maturity without notice from Client	Upon maturity of funds will be credited to customer account						Bank retains the funds at no charge and no interest.							Bank retains the funds at no charge and no interest.					
41	***Loans****	*Agriculture*	*Business*	*Housing Microfinance*	*InsurancePremium Fi*	*Mortgage*	*Salaried*	*SGL*	*Overdraft*	*Wastaafu*	*Forex Loan($)*									
	Interest Rate	17% - 25%p.a	17% - 25%p.a	29%p.a	15%p.a	18%p.a	18%p.a	4.33%p.m	17% - 25%p.a	18%p.a	7% - 9%p.a									
	Processing Fee	2.5%flat	2.5%flat	2.5%flat	N/A	2.5%flat	2.5%flat	2.5%flat	2.5%flat	1%flat	1%flat									
	Membership Registration Fee	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	2,500	n/a	n/a	n/a									
	Loan Application Fee (Non-refundable)	100,000	100,000	100,000	n/a	100,000	n/a	n/a	100,000	n/a	100									
	Security Registration Fee	1.2%	1.2%	1.2%	n/a	1.2%	n/a	n/a	1.2%	n/a	1%									
	Insuarance Fee	0.1% per month	0.1% per month	0.1% per month	N/A	0.1% per month	2%flat on the disbursed amount for Public Sector and 1.2%pa of the loan amount payable upfront for the tenor of facility for Private Sector	0.1% per month	0.1% per month	2% On the disbursed amount		0.1% per month								
	Mortgage Fee	1.2%flat	1.2%flat	1.2%flat	N/A	1.2%flat	N/A	N/A	1.2%flat	N/A	0.5%flat	n/a								
	Discharge Fee	Tzs.80,000/	Tzs.80,000/	Tzs.80,000/	N/A	Tzs.80,000/	Tzs.80,000/	N/A	Tzs.80,000/	N/A	80	Tzs. 80,000/-								
	Penalties	26%p.a	38%p.a	27%p.a	15%p.a	27%p.a	N/A	5.08%p.a	34%p.a	N/A	10%p.a	35%p.a								
	Loan Interest rates are indicative. The actual pricing shall depend on the type and risk level of the underying client and business.																			

TANGAZO

MCB BANK BETTER TOGETHER

MWALIMU COMMERCIAL BANK PLC

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

MWALIMU COMMERCIAL BANK PLC
UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA KWA UMMA
Imetolewa chini ya kanuni ya 7 ya Kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 30 SEPTEMBA 2024 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Robo Mwaka ya sasa 30-Septemba-2024	Robo Mwaka iliyopita 30-Juni-2024
A. MALI:		
1. Fedha Taslimu	707	638
2. Salio katika Benki Kuu ya Tanzania	6,105	14,436
3. Uwekezaji katika Amana za Serikali	1,000	-
4. Salio katika Benki nyingine na Taasisi za fedha	87	360
5. Hundi na Miamala ya Kushughulikiwa	75	3
6. Miamala Baina ya Matawi	-	-
7. Bili Zilizoafikiwa	-	-
8. Dhima za Wateja Zilizokubalika	-	-
9. Mikopo Iliyotolewa kwa Benki Nyingine	10,135	260
10. Uwekezaji katika Amana Nyingine	-	-
11. Mikopo Halisi Iliyopo	59,399	60,687
12. Mali Nyingine	2,169	2,391
13. Uwekezaji wa Hisa	-	-
14. Akaunti za udhamini	-	-
15. Mali Zisizohamishika, Mitambo na Vifaa	1,063	1,421
16. JUMLA YA MALI	**80,740**	**80,196**
B. DHIMA:		
17. Amana za Benki nyingine na Taasisi za fedha	260	2,000
18. Amana za Wateja	59,947	55,194
19. Dhamana ya Malipo kwa Fedha Taslimu	-	-
20. Amana Maalumu	-	-
21. Maagizo ya Malipo/Fedha za Kuhamisha	-	-
22. Hundi na Hawala za Kibenki Zilizotolewa	-	-
23. Limbiko la Kodi na Gharama Zitakazolipwa	1,415	2,372
24. Dhima la Tozo kwa Ajili ya Usuluhishi Baina ya Benki na Mteja	-	-
25. Miamala Isiyoshughulikiwa Baina ya Matawi	1,826	3,665
26. Mapato yaliyoingia ya Kipindi Kijacho na Tozo nyingine Zitakazolipwa Baadae	93	268
27. Dhima Nyingine	1,437	847
28. Madeni	-	-
29. JUMLA YA DHIMA	**64,977**	**64,346**
30. MALI/(DHIMA) HALISI	**15,762**	**15,850**
C. FEDHA ZA WANAHISA:		
31. Mtaji wa Hisa Uliolipwa	30,912	30,912
32. Akiba ya Mtaji	114	114
33. Mapato Yaliyobakizwa	(20,400)	(20,400)
34. Faida (Hasara) ya Kipindi Husika	135	223
35 Akaunti Nyingine za Mtaji (Mtaji tangulizi)	5,000	5,000
36. Stahiki ya Wenyehisa Chache	-	-
37. JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA	**15,762**	**15,850**
38. DHIMA ZISIZO DHAHIRI		
39. Mikopo Chechefu	1,187	1,191
40. Tengo kwa Ajili ya Mikopo Chechefu	(767)	(913)
41 Mali Nyingine Chechefu	-	-
D. BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
- Uwiano wa Fedha za Wanahisa na Jumla ya Mali	19.5%	19.8%
- Uwiano wa Mikopo Chechefu na Jumla ya Mikopo Ghafi	2.0%	1.9%
- Uwiano wa Mikopo Ghafi na Jumla ya Amana	97.4%	104.5%
- Uwiano wa Mikopo Halisi na Jumla ya Mali Halisi	72.6%	74.5%
- Uwiano wa Mali Zinazozalisha na Jumla ya Mali	87.4%	76.0%
- Ongezeko la Amana	5.3%	4.8%
- Ongezeko la Mali	0.7%	-2.0%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 30 SEPTEMBA 2024 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Robo ya Mwaka sasa 30-Sept-2024	Robo ya mwaka Linganishi 30-Sept-2023	Limbikizo la Mwaka wa sasa 30-Sept-2024	Limbikizo la Mwaka linganishi 30-Sept-2023
1. Mapato ya Riba	2,552	2,524	7,695	7,711
2. Gharama za Riba	1,202	1,295	3,553	3,387
3. Mapato Halisi ya Riba (1 kutoa 2)	**1,350**	**1,229**	**4,142**	**4,324**
4. Madeni Viza Yaliyofutwa	-	-	-	-
5. Punguzo/Ongezeko la tengo katika Mikopo	28	126	271	206
6. Mapata Yasiyo ya Riba:	510	454	1,443	1,332
6.1 Faida (Hasara) Zitokanazo na Miamala ya Fedha za kigeni	(5)	(9)	(14)	(8)
6.2 Ada na Kamisheni	414	431	1,302	1,159
6.3 Gawio	-	-	-	-
6.4 Mapato Mengine	101	32	155	181
7. Gharama Zisizo za Riba	1,928	1,843	5,120	5,530
7.1 Mishahara na Mafao	957	760	2,390	2,377
7.2 Ada na Kamisheni	-	-	-	-
7.3 Gharama Nyingine	971	1,083	2,730	3,153
8. Faida (Hasara) ya Uendeshaji	**(96)**	**(286)**	**194**	**(80)**
9. Tengo la Kodi ya Mapato	(0)	-	59	34
10. Faida (Hasara) Halisi Baada ya kodi ya Mapato	**(96)**	**(286)**	**135**	**(114)**
11. Mapato Mengine Yaliyojumuishwa	-	-	-	-
12. Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka	**(96)**	**(286)**	**135**	**(114)**
13. Idadi ya Waajiriwa	73	67	73	67
14. Mapato kwa Hisa	-2	-5	3	-1
15. Idadi ya Matawi	2	2	2	2
BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
- Uwiano wa Faida kabla ya Kodi na Wastani wa Mali	*-0.1%*	*-0.3%*	*0.2%*	*-0.1%*
- Uwiano wa Faida baada ya kodi na Wastani wa Fedha za Wanahisa	*-0.6%*	*-1.9%*	*0.9%*	*-0.7%*
- Uwiano wa Matumizi Yasiyo na Riba na Mapato Ghafi	*103.7%*	*109.5%*	*91.7%*	*97.8%*
- Uwiano wa Mapato Halisi ya Riba na Wastani wa Mali Zinazozalisha	*1.9%*	*1.8%*	*5.9%*	*6.3%*

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO MWAKA ULIOISHIA 30 SEPTEMBA 2024 (Kiasi kwa shilingi milioni)	Robo Mwaka ya sasa 30-Septemba-2024	Robo Mwaka iliyopita 30-Juni-2024	Limbikizo la Mwaka wa sasa 30-Septemba-2024	Limbikizo la Mwaka Linganishi 30-Septemba-2023
I. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:				
Mapato (Hasara) Halisi	(96)	54	194	(80)
Marekebisho kwa Ajili ya:	-	-	-	-
- Hasara katika Mali	(423)	349	22	805
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(16,605)	4,735	(9,732)	(1,845)
- Mabadiliko Halisi Katika Amana	646	14,503	5,025	(3,645)
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	-	-	-	-
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	1,915	(12,856)	(2,383)	2,309
- Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	8,858	(27)	9,550	1,017
- Kodi Iliyolipwa	(15)	(44)	159	(34)
- Mengineyo	(10)	(60)	-	70
Fedha Halisi zilizotolewa(zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(5,730)**	**6,654**	**2,835**	**(1,402)**
II. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:	-	-	-	-
- Gawio Lililopokewa	-	-	-	-
- Ununuzi wa Mali za Kudumu	683	(338)	136	(209)
- Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
- Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
- Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
- Mengineyo	-	-	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa(zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**683**	**(338)**	**136**	**(209)**
III. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:	-	-	-	-
- Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
- Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
- Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
- Gawio Lililolipwa kwa Fedha taslimu	-	-	-	-
- Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	-	-	-	-
- Mengineyo	-	-	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za Kifedha	**-**	**-**	**-**	**-**
IV. Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:	-	-	-	-
- Ongezeko / Punguzo Halisi katika Fedha Taslimu na Mali zinazofanana na Fedha Taslimu	1,228	546	(8,100)	(1,610)
- Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	5,746	5,200	15,074	12,727
- Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka/Mwaka	6,974	5,746	6,974	11,117

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 30 SEPTEMBA 2024(Kiasi kwa shilingi milioni)	Mtaji wa Hisa	Mapato Yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Ziada ya Kisheria	Jumla
Mwaka wa sasa					
Salio la mwanzo wa mwaka	30,912	(20,400)	5,000	114	15,626
Faida (Hasara) Halisi Baada ya Kodi ya Mapato	-	135	-	-	135
Tengo la Ziada ya Jumla	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-
Salio la mwisho wa mwaka	**30,912**	**(20,265)**	**5,000**	**114**	**15,762**
Mwaka Uliopita					
Balance as at the beginning of the year	30,912	(20,254)	5,000	17	15,675
Profit for the year	-	11	-	-	11
Provision General reserve	-	(97)	-	97	-
Other	-	(60)	-	-	(60)
Salio la mwisho wa mwaka	**30,912**	**(20,400)**		**5,000**	**15,626**

KWA ROBO MWAKA INAYOISHIA 30 SEPTEMBA 2023

Katika kuandaa taarifa hizi za fedha za robo, sera za uandaaji ni zilezile zilizotumika wakati wa uandaaji wa taarifa za fedha zilizokaguliwa za mwaka uliopita

Jina na Cheo	*Saini*	*Tarehe*
Richard L. Makungwa (Ofisa Mtendaji Mkuu)	.... (Imesainiwa)	28 Octoba 2024
Mussa Mwachaga (Mkuu wa Fedha)	.... (Imesainiwa)	28 Octoba 2024
Joanitha Mashulano (Mkaguzi Mkuu wa Ndani)	.... (Imesainiwa)	28 Octoba 2024

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya sheria ya benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

Jina	*Saini*	*Tarehe*
1/ Francis Ramadhani (Mwenyekiti)	.... (Imesainiwa)	28 Octoba 2024
2/ Berthasia L. Patrick (Mkurugenzi)	.... (Imesainiwa)	28 Octoba 2024

MATOKEO DARASA LA 7

Ufaulu wasichana washuka, wavulana wapaa

Na Romana Mallya

BARAZA la Taifa la Mitihani Tanzania (NECTA), limetangaza matokeo ya Mtihani wa Kumaliza Elimu ya Msingi (PSLE) mwaka 2024, yakionesha ufaulu kwa wasichana umeshuka kwa asilimia 0.53 na wa wavulana ukiongezeka kwa asilimia 1.26.

Aidha, baraza limezuia matokeo ya watahiniwa 418 ambao waliugua au kupata matatizo mbalimbali, hivyo kushindwa kufanya mtihani kwa idadi kubwa ya masomo au masomo yote.

Pia limefuta matokeo ya watahiniwa 45 baada ya kubainika kufanya udanganyifu katika mtihani huo na 16 ambao wameandika lugha ya matusi katika karatasi zao.

Akitangaza jana matokeo hayo mkoani Dar es Salaam, Katibu Mtendaji wa NECTA, Dk. Said Mohamed, alisema: "Jumla ya watahiniwa 1,230,774 walisajiliwa kufanya mtihani huo wakiwamo wasichana 666,597 sawa na asilimia 54.16 na wavulana 564,177 sawa na asilimia 45.84."

Dk. Mohamed alisema kati ya watahiniwa waliosajiliwa, wenye mahitaji maalum walikuwa 4,583 sawa na asilimia 0.37. Alisema watahiniwa 1,204,899 sawa na asilimia 97.90 walifanya mtihani wakiwamo wasichana 656,160 sawa na asilimia 98.43 na wavulana 548,739 asilimia 97.26.

"Watahiniwa 25,875 sawa na asilimia 2.10 hawakufanya mtihani. Kati yao wavulana ni 15,438 sawa na asilimia 2.74 na wasichana ni 10,437 sawa na asilimia 1.57.

UFAULU KWA JUMLA

Dk. Mohamed alisema watahiniwa 974,229 sawa na asilimia 80.87 ya wenye matokeo, wamefaulu mtihani mwaka 2024. Alisema mwaka 2023 watahiniwa waliofaulu walikuwa asilimia 80.58, hivyo ufaulu kwa ujumla umeongezeka kwa asilimia 0.29.

Alisema kati ya watahiniwa waliofaulu, wavulana ni 449,057 sawa na asilimia 81.85 na wasichana ni 525,172 sawa na asilimia 80.05.

Dk. Mohamed alisema mwaka 2023 wasichana waliofaulu walikuwa asilimia 80.58 na wavulana waliofaulu walikuwa asilimia 80.59, hivyo ufaulu wa wasichana umeshuka kwa asilimia 0.53 na ufaulu wa wavulana umeongezeka kwa asilimia 1.26.

"Ubora wa ufaulu wa watahiniwa walipata Daraja A na B umeimarika. Watahiniwa 431,689 sawa na asilimia 35.83 wamepata madaraja ya A na B ikiwa ni ongezeko la asilimia 8.65 ikilinganishwa na mwaka 2023.

"Kati ya watahiniwa 431,689 walipata ubora wa ufaulu katika madaraja A na B, wasichana ni 216,568 sawa na asilimia 33.01 wakiwa na ongezeko la asilimia 9.09 na wavulana 215,121 sawa na asilimia 39.21 wakiwa na ongezeko la asilimia 8.28 ikilinganishwa na mwaka 2023," alisema.

UFAULU KIMASOMO

Dk. Mohamed alisema ufaulu wa somo la Kiswahili ni mzuri kwa kuwa asilimia 86.58 ya watahiniwa wamefaulu huku katika somo la English Language (Lugha ya Kiingereza) ufaulu umeendelea kuimarika baada ya asilimia 43.48 ya watahiniwa kufaulu. Ufaulu wa somo hilo umeongezeka kwa asilimia 9.13.

"Ufaulu wa wavulana na wasichana katika somo la Kiswahili na English Language unawiana kwani wasichana wamefaulu zaidi kuliko wavulana kwa asilimia 0.36 na somo la English Language wavulana wamefaulu zaidi kuliko wasichana kwa asilimia 0.25.

"Ubora wa ufaulu unaonesha kuwa, watahiniwa waliopata madaraja ya A na B katika somo la Kiswahili ni asilimia 53.46 ikilinganishwa na asilimia 69.41 katika mwaka 2023," alisema.

Katibu Mtendaji huyo alisema katika somo la English Language watahiniwa waliopata madaraja hayo ni asilimia 15.25 ikilinganishwa na asilimia 11.40 katika mwaka 2023.

Dk. Mohamed alisema ufaulu katika somo la Sayansi ya Jamii ni mzuri, ambapo asilimia 81.91 ya watahiniwa katika somo la Maarifa ya Jamii na Stadi za Kazi wamefaulu na katika somo la Uraia na Maadili watahiniwa wamefaulu kwa asilimia 79.68.

Alisema somo la Maarifa ya Jamii na Stadi za Kazi, wavulana wamefaulu zaidi kuliko wasichana kwa asilimia 3.59 na somo la Uraia na Maadili lina tofauti ndogo ya ufaulu kati ya wavulana na wasichana kwani, wavulana wamefaulu zaidi kuliko wasichana kwa asilimia 0.14.

Alisema ufaulu wa somo la Maarifa ya Jamii na Stadi za Kazi umeongezeka kwa asilimia 4.51 na katika somo la Uraia na Maadili ufaulu umeshuka kwa asilimia 2.44 ikilinganishwa na mwaka 2023.

Dk. Mohamed alisema ufaulu somo la Sayansi na Teknolojia ni mzuri ambapo asilimia 83.75 ya watahiniwa wamefaulu na katika somo la Hisabati ufaulu umeendelea kuimarika kwani, asilimia 55.12 ya watahiniwa wamefaulu.

Alisema katika somo la Hisabati, wavulana wamefaulu zaidi kuliko wasichana kwa asilimia 6.03 na katika somo la Sayansi na Teknolojia wavulana wamefaulu zaidi kuliko wasichana kwa asilimia 3.61.

Alisema ufaulu katika somo la Sayansi na Teknolojia umeongezeka kwa asilimia 9.67 na katika somo la Hisabati umeongezeka kwa asilimia 6.29 ikilinganishwa na mwaka 2023.

Alisema ubora wa ufaulu unaonesha kuwa, watahiniwa waliopata madaraja ya A na B katika somo la Sayansi na Teknolojia ni asilimia 48.83 ikilinganishwa na asilimia 28.11 katika mwaka 2023.

"Katika somo la Hisabati watahiniwa waliopata madaraja hayo ni asilimia 22.53 ikilinganishwa na asilimia 10.88 katika mwaka 2023," alisema.

SHULE KATIKA MAKUNDI

Dk. Mohamed alisema katika shule 18,932 zenye matokeo ya PSLE 2024, shule nyingi ambazo ni 12,838 sawa na asilimia 67.81 zimepata wastani wa Daraja la C ikilinganishwa na madaraja mengine ya ufaulu.

Alisema shule zilizopata wastani wa Daraja A-C ni 17,483 sawa na asilimia 92.35.

"Shule zilizopata wastani wa madaraja ya A na B zimeongezeka kwa asilimia 7.28 ikilinganishwa na mwaka 2023," alisema.

halopesa
*150*88#

Ada za wateja
Customer tariffs

Kiwango (TSH)		Ada Za Wateja (TSH)				
		Kwenda HaloPesa	Kwenda mitandao mingine	Kutoa pesa / Withdraw		
Kutoka	Mpaka	Makato ya HaloPesa	Makato ya HaloPesa	Makato ya HaloPesa	Tozo ya Serikali	Jumla ya makato
100	999	10	10	-	10	10
1,000	1,999	25	40	300	10	310
2,000	2,999	25	40	330	10	340
3,000	3,999	50	80	440	14	454
4,000	4,999	60	85	600	27	627
5,000	6,999	130	178	845	54	899
7,000	9,999	140	180	900	56	956
10,000	14,999	330	480	1,300	102	1,402
15,000	19,999	340	490	1,400	195	1,595
20,000	29,999	360	520	1,650	306	1,956
30,000	39,999	370	600	1,800	351	2,151
40,000	49,999	380	648	2,100	419	2,519
50,000	99,999	580	900	2,500	573	3,073
100,000	199,999	700	1,350	3,300	707	4,007
200,000	299,999	750	1,620	4,500	821	5,321
300,000	399,999	950	1,800	5,500	838	6,338
400,000	499,999	1,200	1,980	6,000	982	6,982
500,000	599,999	1,300	2,520	6,400	1,245	7,645
600,000	699,999	1,400	2,880	7,000	1,532	8,532
700,000	799,999	1,400	2,880	7,000	1,700	8,700
800,000	899,999	1,750	3,150	7,500	1,750	9,250
900,000	1,000,000	1,750	3,150	7,500	1,776	9,276
1,000,001	3,000,000	3,000	3,600	7,500	1,875	9,375
Above 3,000,000		3,000	4,500	7,500	2,000	9,500

HABARI KITAIFA

Katibu Mkuu Ofisi ya Rais, Menejimenti ya Utumishi wa Umma na Utawala Bora, Juma Mkomi (kushoto), akizungumza wakati akifungua mafunzo kwa maofisa wa serikali 450 wa TEHAMA, katika Chuo cha IIT Madrasa Bwaleo, nje ya mji wa Zanzibar, jana. **PICHA: RAHMA SULEIMAN**

Bunge laelezwa namna mkakati afya utadhibiti, kuzuia kisukari

Na Augusta Njoji, DODOMA

WIZARA ya Afya imelieleza Bunge mkakati wa tano wa sekta ya afya unavyotoa kipaumbele katika kuzuia na kudhibiti magonjwa yasiyoambukiza, ikiwamo kisukari.

Hata hivyo, Spika wa Bunge, Dk. Tulia Ackson, ameitaka serikali kuja na taarifa ya elimu kuhusu ulaji unaofaa ili kutoa kwa wabunge na Watanzania kwa ujumla.

Naibu Waziri wa Afya, Dk. Godwin Mollel, alibainisha hayo bungeni jana alipokuwa akijibu swali la msingi la Mbunge wa Viti Maalum (CCM), Mwatum Dau Haji.

Katika swali lake, mbunge huyo alitaka kujua mpango wa serikali wa kutatua changamoto ya ugonjwa sugu wa kisukari nchini.

Akijibu swali hilo, Dk. Mollel, alisema serikali imeimarisha utoaji wa elimu kwa umma juu ya kujikinga na kisukari kama vile kuzingatia ulaji unaofaa, kushughulisha mwili, mazoezi ya viungo na kuepuka matumizi ya pombe na tumbaku.

Pia alisema mkakati huo una lengo la kuimarisha upatikanaji wa dawa, vitendanishi na mashine za kupimia sukari katika maeneo yote ya kutolea huduma za afya.

Pamoja na hayo, alisema serikali inaendelea kutoa mafunzo ya kibingwa kwa wataalamu wa afya juu ya matibabu ya ugonjwa wa kisukari.

Katika swali la nyongeza, mbunge huyo alitaka kujua ulaji unaofaa ni upi na Naibu Waziri Mollel alisisitiza kufuata ushauri wa wataalamu kuhusu ulaji unaofaa na kudai kuwa elimu hiyo inahitaji muda mwingi kulieleza Bunge.

Kutokana na majibu hayo, SpikaTulia aliielekeza serikali kuja na taarifa ya elimu hiyo na kuwa bunge litatoa nafasi ili kueleza wabunge na umma ulaji unaofaa.

SHASHINHALE AUCTION MART AND COURT BROKERS LTD

Dealers in: court Broker, Debt Collectors and commission agent)
TEL; 0757006076, P.O. BOX 288 - GEITA. TANZANIA

16.10.2024

TANGAZO LA MNADA WA BOMA LA NYUMBA

SHAURI LA NDOA NA TALAKA NAMBA 53/2014

BENSON MAKONGORO..... ....MDAI
DHIDI YA
LIDYA KOMBO..MDAIWA

KWA MAMLAKA TULIYOPEWA NA MAHAKAMA YA MWANZO NYANKUMBU WILAYA YA GEITA TUTAUZA NYUMBA YA WADAAWA, AMBAYO IPO MTAA WA SHILABELA GEITA MJINI

MNADA : 15/11/2024
MUDA WA MNADA : SAA 5:00 ASUBUHI
SIKU YA MNADA : IJUMAA
ENEO LA MNADA : ENEO ILIPO NYUMBA

MASHARTI YA MNADA
MNUNUZI ANATAKIWA KULIPA 25% YA PESA ITAKAYOFIKIWA MARA TU NYUNDO YA DALALI ITAKAPOMUANGUKIA, NA 75% ILIPWE NDANI YA SIKU KUMI NA NNE (14) TOKA SIKU YA MNADA TOFAUTI NA HIVYO 25% HAITARUDISHWA ITAINGIA KWENYE GHARAMA ZA DALALI NA MNADA UTATANGAZWA UPYA. PIA UNARUHUSIWA KULIPA PESA YOTE ITAKAYOFIKIWA KWENYE MNADA.

WOTE MNAKARIBISHWA.

KUPOTELEWA NA NYARAKA YA UMILIKI KIWANJA

DOMINICK BONIPHACE MZUNGU ambaye ni msimamizi wa mirathi ya marehemu **Boniphace Kulunarila Mzungu.** Anatangaza kupotelewa na nyaraka ya umiliki wa **kiwanja namba 354 kitalu "EE"** kilichopo ngokolo manispaa ya Shinyanga. Kwa yeyote atakaeiona atoe taarifa kituo cha polisi kilichopo karibu

Taarifa ya polisi
PHQ/SHI/SHI/8655/2024

KUPOTEA KWA CHETI

ETHO ERNEST anatangaza kupotelewa na cheti cha kidato cha nne chenye index namba **S.0841/0040** kilichotolewa na Baraza la Mitihani la Taifa kupitia **HUMURA SECONDARY SCHOOL** mwaka 2017. Yeyote atakayekiona atoe taarifa kituo chochote cha polisi. Control number: **9910842482991.**

KUPOTEA KWA CHETI

SHANICE DOMINIC NGANDILE anatangaza kupotea kwa cheti kidato cha nne chenye index namba **S1368/0020** kilichotolewa na Baraza la Mitihani la Taifa kupitia **GOOD SAMARITAN ENGLISH MEDIA** mwaka 2011. Yeyote atakayekiona atoe taarifa kituo cha polisi. **Control No. 9910842804958.**

Vijana wahimizwa kushiriki uchaguzi

Na Mwandishi Wetu

VIJANA wamehimizwa kushiriki kwa wingi katika hatua mbalimbali za uchaguzi ili nchi ipate viongozi bora kwa mustakabali wa taifa.

Wito huo ulitolewa juzi na Mstahiki Meya wa Manispaa ya Temeke, Abdallah Mtinika, katika hafla ya uzinduzi wa mikopo ya bodaboda na bajaji ya Benki ya Biashara ya DCB, Mbagala mkoani Dar es Salaam.

"Nawaasa vijana mjitokeze kwa wingi si tu kupiga kura ila pia katika kugombea katika nafasi mbalimbali ili kupata viongozi sahihi watakaopeleka nchi yetu mahali tupatakako.

"Nimesikia leo kuna zaidi ya vijana 300 wamenufaika na mikopo hii ya bodaboda na bajaji inayotolewa na Benki ya DCB. Naomba wote walionufaika na mikopo hii mfanye marejesho kwa wakati ili nitakapoitwa tena nisikie idadi ya watu waliokopeshwa imeongezeka," alisema.

Akizungumza katika hafla hiyo, Mkurugenzi wa Biashara wa DCB, Ramadhan Mganga, aliyemwakilisha Mkurugenzi Mtendaji, Sabasaba Moshingi, alisema mikopo hiyo ina lengo la kuwaondolea adha na usumbufu vijana wanaojishughulisha na biashara ya usafiri wa bodaboda wanayoipata kutoka baadhi ya watu wanaotoa mikopo yenye masharti magumu, maarufu kama 'mikopo umiza' au 'kausha damu'.

"Mikopo hiyo yenye masharti magumu huwafanya vijana waishi kwa hofu na mashaka na kijikuta muda wote wakiendesha pikipiki bila tahadhari, hivyo kuhatarisha usalama wao na abiria.

"Mtu anakupa pikipiki anakupa marejesho ya zaidi ya miezi 14, unatoa elfu 12 kwa siku. Mwishowe unajikuta umelipa zaidi ya Sh. milioni 4.5 kwa pikipiki moja. Sasa sisi DCB tumesema haiwezekani vijana hawa wa kitanzania waishi kwa hofu na maumivu," alisema.

"Lakini pia tunazindua mikopo hii ya pikipiki na bajaji pia kuunga mkono juhudi za serikali katika azma yake ya kuendelea kupunguza tatizo la ajira miongoni mwa vijana. Tutaendelea kusapoti juhudi zote za serikali na tuko tayari wakati wowote kuitikia wito tutakapotakiwa kufanya hivyo," alisema Maganga.

Aidha, mkurugenzi huyo alisema mikopo ya pikipiki na bajaji imepata mwitikio mkubwa kutoka kwa vijana kwa kuwa kwa kipindi kifupi, zaidi ya Sh. bilioni 1.5 zimekopeshwa huku wakitarajia kutoa zaidi ya Sh. bilioni tano hadi kufikia mwishoni mwa mwaka huu.

Nawaasa vijana mjitokeze kwa wingi si tu kupiga kura ila pia katika kugombea katika nafasi mbalimbali ili kupata viongozi sahihi watakaopeleka nchi yetu mahali tupatakako.

UNITED BANK FOR AFRICA (TANZANIA) LIMITED

UONESHAJI WA TAARIFA ZA FEDHA ZISIZOKAGULIWA KWA UMMA

Imetolewa chini ya kanuni ya 7 na 8 ya kanuni za Mabenki na Taasisi za Fedha (Uoneshaji) ya Mwaka 2014

WARAKA MIZANIA KWA TAREHE 30 SEPTEMBA 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo Mwaka ya 30-Sep-24	Robo Mwaka ya 30-Jun-24
	A. MALI		
1	Fedha taslimu	3,367	4,274
2	Salio katika Benki Kuu ya Tanzania	11,003	10,249
3	Uwekezaji katika amana za Serikali	90,036	89,992
4	Salio katika benki nyingine na taasisi za fedha	4,332	10,083
5	Hundi na miamala ya kushughulikiwa	-	-
6	Miamala baina ya matawi	-	-
7	Bili zilizoafikiwa	-	-
8	Dhima za wateja zilizokubalika	-	-
9	Mikopo iliyotolewa kwa benki nyingine	10,724	2,594
10	Uwekezaji katika amana nyingine	-	-
11	Mikopo halisi iliyopo	51,946	48,642
12	Mali nyingine	15,528	27,099
13	Uwekezaji wa hisa	-	-
14	Akaunti za udhamini	-	-
15	Mali zisizohamishika, mitambo na vifaa	3,960	4,274
16	**JUMLA YA MALI**	**190,896**	**197,207**
	B. DHIMA		
17	Amana za benki nyingine na taasisi za fedha	-	-
18	Amana za wateja	96,655	110,863
19	Dhamana ya malipo kwa fedha taslimu	-	-
20	Amana maalumu	6,513	5,511
21	Maagizo ya malipo/fedha za kuhamisha	-	-
22	Hundi na hawala za kibenki zilizotolewa	-	-
23	Limbiko la kodi na gharama zitakazolipwa	2,631	1,081
24	Dhima la tozo kwa ajili ya usuluhishi baina ya benki na mteja	-	-
25	Miamala isiyoshughulikiwa baina ya matawi	-	-
26	Mapato yaliyoingia ya kipindi kijacho na tozo nyingine zitakazolipwa baadae	2,971	3,464
27	Dhima nyingine	3,505	5,075
28	Madeni	37,052	31,000
29	**JUMLA YA DHIMA**	**149,327**	**156,994**
30	**MALI/(DHIMA) HALISI *(16 kutoa 29)***	**41,569**	**40,213**
	C. FEDHA ZA WANAHISA		
31	Mtaji wa hisa uliolipwa	31,420	31,420
32	Akiba ya mtaji	29,104	29,104
33	Mapato yaliyobakizwa	(37,993)	(37,795)
34	Faida (Hasara) ya kipindi husika	8,308	6,754
35	Akaunti nyingine za mtaji	10,730	10,730
36	Stahiki ya wenyehisa chache	-	-
37	**JUMLA YA FEDHA ZA WANAHISA**	**41,569**	**40,213**
38	Dhima zisizo dhahiri	430,854	474,451
39	Mikopo chechefu	17,923	19,190
40	Tengo kwa ajili ya mikopo chechefu	1,207	445
41	Mali nyingine chechefu	-	-
	D. BAADHI YA VIASHIRIO VYA HALI YA KIFEDHA		
(i)	Uwiano wa fedha za wanahisa na jumla ya mali	22%	20%
(ii)	Uwiano wa mikopo chechefu na jumla ya mikopo ghafi	33%	38%
(iii)	Uwiano wa mikopo ghafi na jumla ya amana	52%	42%
(iv)	Uwiano wa mikopo halisi na jumla ya mali halisi	27%	25%
(v)	Uwiano wa mali zinazozalisha na jumla ya mali	39%	31%
(vi)	Ongezeko la amana	-11%	0%
(vii)	Ongezeko la mali	-3%	0%

TAARIFA YA MAPATO NA MATUMIZI KWA ROBO MWAKA ULIOISHIA 30 SEPTEMBA 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

		Robo ya Mwaka sasa 30-Sep-24	Robo ya Mwaka linganishi 30-Jun-24	Limbikizo la Mwaka wa sasa 30-Sep-24	Limbikizo la Mwaka linganishi 30-Sep-23
1	Mapato ya riba	6,909	6,651	17,926	15,963
2	Gharama za riba	(1,907)	(1,456)	(3,212)	(4,231)
3	**Mapato halisi ya riba (1 kutoa 2)**	**5,003**	**5,195**	**14,714**	**11,732**
4	Madeni viza yaliyofutwa	-	-	-	-
5	Punguzo/ongezeko la tengo katika Mikopo	(762)	(724)	(810)	(981)
6	**Mapato yasiyo ya riba**:	**2,561**	**3,346**	**10,249**	**9,894**
	6.1 Faida /(Hasara) zitokanazo na miamala ya fedha za kigeni	1,026	1,792	5,367	4,642
	6.2 Ada na kamisheni	1,518	1,534	4,838	5,178
	6.3 Gawio	-	-	-	-
	6.4 Mapato mengine	17	20	44	74
7	**Gharama zisizo za riba:**	**(5,246)**	**(4,603)**	**(14,367)**	**(13,486)**
	7.1 Mishahara na mafao	(2,466)	(1,967)	(6,907)	(6,032)
	7.2 Ada na kamisheni	(408)	(443)	(1,112)	(1,283)
	7.3 Gharama nyingine	(2,373)	(2,193)	(6,372)	(6,171)
8	**Faida /(Hasara) ya uendeshaji**	**1,555**	**3,214**	**9,763**	**7,159**
9	Tengo la kodi ya mapato	(1)	(82)	(1,454)	(247)
10	**Faida / (Hasara) halisi baada ya kodi ya mapato**	**1,554**	**3,132**	**8,308**	**6,912**
11	**Mapato mengine yaliyojumuishwa (bainisha)**	-	-	-	-
12	**Jumla ya Faida (Hasara) iliyojumuishwa kwa mwaka**	**1,554**	**3,132**	**8,308**	**6,912**
13	Idadi ya waajiriwa	137	141	137	141
14	Mapato kwa hisa	247	498	1,322	1,100
15	**Idadi ya matawi**	8	8	8	8
	BAADHI YA VIASHIRIO VYA UFANISI				
	(i) Uwiano wa faida kabla ya kodi na wastani wa mali	3.21%	4.61%	5.03%	5.14%
	(ii) Uwiano wa faida baada ya kodi na wastani wa fedha za wanahisa	15.20%	40.39%	20.32%	44.57%
	(iii) Uwiano wa matumizi yasiyo ya riba na mapato ghafi	55.40%	46.04%	50.99%	52.16%
	(iv) Uwiano wa mapato halisi ya riba na wastani wa mali zinazozalisha	11.89%	8.24%	8.74%	9.31%

	Jina na Cheo	***Saini***	***Tarehe***
1	Gbenga Makinde **Mkurugenzi Mtendaji**	***Imesainiwa***	*28 Oktoba 2024*
2	Fina Andrew **Kaimu Afisa Mkuu wa Fedha**	***Imesainiwa***	*28 Oktoba 2024*
3	Joseph Ringa **Mkaguzi Mkuu wa Ndani**	***Imesainiwa***	*28 Oktoba 2024*

Sisi, tuliotajwa hapo chini, wajumbe wa bodi ya wakurugenzi, tunathibitisha usahihi wa taarifa za hapo juu, tunatamka kwamba tumezitathmini taarifa hizi, na kwa uelewa na imani yetu kubwa zimeandaliwa kulingana na Viwango vya Kimataifa vya Uwasilishaji wa Taarifa za Fedha na matakwa ya Sheria ya Benki na Taasisi za Fedha ya mwaka 2006, na zinaonesha hali halisi.

	Jina na Cheo	***Saini***	***Tarehe***
1	Amb.Tuvako Manongi **Mkurugenzi**	***Imesainiwa***	*28 Oktoba 2024*
2	Ebele Ogbue **Mkurugenzi**	***Imesainiwa***	*28 Oktoba 2024*

TAARIFA YA MTIRIRIKO WA FEDHA KWA ROBO/MWAKA ULIOISHIA 30 SEPTEMBA 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Robo ya Mwaka ya sasa 30-Sep-24	Robo ya Mwaka linganishi 30-Jun-24	Limbikizo la Mwaka wa sasa 30-Sep-24	Limbikizo la Mwaka linganishi 30-Sep-23
I: Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uendeshaji:				
Mapato/(Hasara) Halisi	**1,554**	**3,339**	**8,308**	**6,912**
Marekebisho kwa Ajili ya:		-	-	-
- Hasara Katika Mali	1,074	241	1,314	1,888
- Badiliko Halisi Katika Mikopo	(3,304)	1,059	(2,245)	(1,465)
- Faida/Hasara Kwenye Mauzo ya Mali	-	-	-	-
- Mabadiliko Halisi Katika Amana	(13,207)	(45,921)	(59,128)	(26,302)
- Mabadiliko Halisi Katika Amana za Muda Mfupi Zilizoafikiwa	(44)	(1,626)	(1,669)	(2,125)
- Mabadiliko Halisi Katika Dhima Nyingine	665	(17,397)	(16,732)	2,074
-Mabadiliko Halisi Katika Mali Nyingine	11,571	25,214	36,785	19,276
- Kodi Iliyolipwa	(1)	(1,287)	(1,288)	(165)
-Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha Halisi zilizotolewa (zilizotumika) kwa shughuli za uendeshaji	**(1,692)**	**(36,378)**	**(34,655)**	**(86)**
II. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Uwekezaji:				
Gawio Lililopokewa	-	-	-	-
Ununuzi wa Mali za Kudumu	(68)	(94)	(162)	(2,810)
Mapato Kutokana na Mauzo ya Mali za Kudumu	-	-	-	-
Ununuzi wa Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
Mapato Kutokana na Mauzo ya Amana Zisizoshughulikiwa na Mawakala	-	-	-	-
Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Uwekezaji	**(68)**	**(94)**	**(162)**	**(2,810)**
III. Mtiririko wa Fedha Kutokana na Shughuli za Kifedha:				
Ulipaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
Mapato Kutokana na Utoaji wa Madeni ya Muda Mrefu	-	-	-	-
Mapato Kutokana na Utoaji wa Mtaji wa Hisa	-	-	-	-
Gawio Lililolipwa kwa Fedha Taslimu	-	-	-	-
Mabadiliko Halisi Katika Madeni Mengine	6,052	31,000	37,052	-
Mengineyo (bainisha)	-	-	-	-
Fedha Halisi Zilizotolewa (zilizotumika) kwa Shughuli za Kifedha	**6,052**	**31,000**	**37,052**	**-**
IV. Fedha Taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu:				
Ongezeko / Punguzo Halisi Katika Fedha taslimu na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu	**4,291**	**(5,471)**	**(1,180)**	**(4,033)**
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwanzoni mwa Robo Mwaka	18,890	24,362	24,362	45,137
Fedha na Mali Zinazofanana na Fedha Taslimu Mwishoni mwa Robo Mwaka	**23,181**	**18,890**	**23,181**	**41,104**

TAARIFA YA MABADILIKO YA MTAJI KWA KIPINDI KINACHOISHIA 30 SEPTEMBA 2024
(Kiasi kwa shilingi milioni)

	Mtaji wa Hisa	Malipo juu ya bei ya hisa	Mapato yaliyobakizwa	Ziada ya Kisheria	Tengo la ziada ya jumla	Mengineyo	Jumla
Mwaka wa sasa 2024							
Salio la mwanzo wa mwaka	31,420	29,104	(37,795)	10,730	-	-	33,459
Faida/(Hasara) Halisi baada ya kodi ya mapato	-	-	8,308	-	-	-	8,308
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya kisheria	-	-	-	-	-	-	-
Tengo la ziada ya jumla	-	-	-	-	-	-	-
Mengineyo	-	-	(198)	-	-	-	(198)
Share issued			-		-		
Salio la mwisho wa mwaka	**31,420**	**29,104**	**(29,685)**	**10,730**	**-**	**-**	**41,569**
Mwaka uliopita 2023							
Salio la mwanzo wa mwaka	31,420	29,104	(39,925)	5,097	-	-	25,696
Faida/(Hasara) Halisi baada ya kodi ya mapato	-	-	7,763	-	-	-	7,763
Mapato mengine yaliyojumuishwa	-	-	-	-	-	-	-
Miamala na wanahisa	-	-	-	-	-	-	-
Gawio lililolipwa	-	-	-	-	-	-	-
Ziada ya kisheria	-	-	(5,633)	5,633	-	-	-
Tengo la ziada ya jumla	-	-	-	-		-	-
Mengineyo	-	-	-	-	-	-	-
Share issued					-		
Salio la mwisho wa mwaka	**31,420**	**29,104**	**(37,795)**	**10,730**	**-**	**-**	**33,459**

United bank of Africa (T) Ltd ni benki ya kiafrika inayoongoza Afrika kwa kutoa huduma za kibenki kwa wateja zaidi ya milioni 13 katika matawi zaidi ya 1000 barani Afrika, Marekani, Ulaya na Umoja wa Nchi za Kiarabu.

Afrika Mashariki na Kusini | **Afrika ya Kati** | **Afrika Magharibi** | **Ulaya** | **Marekani** | **Umoja wa Nchi za Kiarabu**

- Tanzania
- Kenya
- Congo DRC
- Mozambique
- Uganda
- Zambia
- Cameroon
- Gabon
- Tchad
- Congo Brazzaville
- Ghana
- Benin
- Burkina Faso
- Cote D'Ivore (CDI)
- Liberia
- Sierra Leone
- Senegal
- Mali
- Guinea
- UK
- France
- New York
- Dubai

30C/30D Barabara ya Nyerere, S.L.P 80514, Dar es Salaam, Tanzania. Simu: +255 789 784 302 | Barua Pepe: customerservicetz@ubagroup.com

ubatanzania

NAMUNGO YAAHIDI USHINDI KWA MASHABIKI NYUMBANI

Na Somoe Ng'itu

BAADA ya kupata ushindi wa bao 1-0 dhidi ya Pamba Jiji FC, nahodha wa Namungo, Jacob Massawe, amesema wanaahidi kuendeleza furaha kwa mashabiki wao katika mechi za Ligi Kuu Tanzania Bara zinazoendelea.

Ushindi wa juzi umewafanya Namungo waliokuwa nyumbani kwao kwenye Uwanja wa Majaliwa kufikisha pointi tisa baada ya kucheza michezo tisa, wakipanda hadi nafasi ya 11 katika msimamo wa Ligi Kuu Tanzania Bara.

Akizungumza na gazeti hili baada ya mechi, Massawe alisema ligi imekuwa na ushindani, lakini watahakikisha hawapotezi pointi wanapocheza kwenye uwanja wa nyumbani.

> **Massawe alisema wachezaji wa timu hiyo wanaendelea kujiimarisha na kufuata vizuri maelekezo ya benchi la ufundi katika kila mechi, lakini wakati mwingine bahati inakuwa upande wa wapinzani wao.**

"Tunamshukuru Mungu tumepata ushindi, malengo yetu ni kuendelea kupambana ili kutopoteza pointi, tunataka kuwapa furaha mashabiki wetu hasa tunapocheza nyumbani, lakini wafahamu hakuna mechi rahisi, ushindani katika ligi unazidi kuwa mkubwa, hii inasababisha kila mechi kuwa sawa na fainali," Massawe alisema.

Naye Kocha Msaidizi wa timu hiyo, Ngawina Ngawina, alisema wanaendelea kufanyia kazi makosa ili kuhakikisha wanafanya vizuri katika kila mechi iliyoko mbele yao.

Ngawina alisema kupoteza umakini kwa baadhi ya wachezaji wao kunasababisha kuifanya mechi inakuwa ngumu.

"Pia tumekuwa hatutumii vizuri nafasi za kufunga mabao tunazotengeneza, hata hivyo tunarudi katika uwanja wa mazoezi kulifanyia kazi tatizo hili, tunaahidi kila mechi tutacheza tofauti kulingana na aina ya mpinzani tunayekutana naye," alisema kocha huyo.

Kikosi cha Namungo kinatarajia kusafiri kwenda Dar es Salaam kuwafuata KMC kwa ajili ya mechi nyingine ya Ligi Kuu Tanzania Bara itakayochezwa kesho kwenye Uwanja wa KMC Complex, huku ikisubiri kupangiwa siku nyingine ya mchezo wao dhidi ya JKT Tanzania ambao ulitarajiwa kufanyika Novemba 4, mwaka huu, baada ya kikosi cha Maafande hao kupata ajali walipokuwa njiani kutoka jijini Dodoma mapema wiki hii.

Ligi Kuu Tanzania Bara inatarajiwa kuendelea tena leo kwa vinara Singida Black Stars kuwakaribisha mabingwa watetezi, Yanga kwenye Uwanja wa New Amaan Complex ulioko Zanzibar.

MAGONGO...

Watoto wakicheza mpira wa magongo katika Uwanja wa Jakaya Kikwete jijini Dar es Salaam juzi. **PICHA: JUMANNE JUMA**

Kuiona Taifa Stars, Sudan bure

Na Somoe Ng'itu

SHIRIKISHO la Soka Tanzania (TFF), limetangaza kuwa mashabiki wataingia bure kushuhudia mechi ya marudiano kati ya Timu ya Taifa (Taifa Stars), dhidi ya Sudan itakayochezwa Jumapili kwenye Uwanja wa Benjamin Mkapa, Dar es Salaam.

Katika mechi ya kwanza iliyochezwa nchini Mauritania, wenyeji Sudan walipata ushindi wa bao 1-0.

Taifa Stars na Sudan zinakutana katika mechi ya kusaka tiketi ya kufuzu kucheza fainali za Kombe la Mataifa ya Afrika kwa Wachezaji wa Ndani (CHAN), ambazo zitafanyika mwakani hapa nchini.

Ofisa Habari na Mawasiliano wa TFF, Clifford Ndimbo, alisema jana kuwa lengo la kutoweka kiingilio ni kutaka kutoa nafasi kwa mashabiki wengi kujitokeza katika mchezo huo ili kuwaongezea hamasa wachezaji.

Ndimbo alisema kikosi cha timu hiyo kinachoongozwa na Kocha Mkuu, Bakari Shime, kinaendelea vema na maandalizi ya mechi hiyo ya marudiano ambapo juzi jioni wachezaji walifanya mazoezi kwenye Kituo cha Ufundi cha Dakar, Senegal.

"Tunapenda kuwatangazia mashabiki wa soka walioko Dar es Salaam na mikoa ya jirani kujitokeza kwa wingi kuja kuwasapoti wachezaji wetu, hii ni mechi muhimu sana, tunaamini itawapa nguvu ya kupambana," alisema Ndimbo.

Hata hivyo, Taifa Stars, Kenya (Harambee Stars) na Uganda wameshakata tiketi ya kushiriki fainali hizo kwa sababu wao ni wenyeji.

Simba Queens kamili kuifuata Ceasiaa Iringa

Na Mwandishi Wetu

UONGOZI wa Simba Queens umesema timu yao itaondoka mapema kuelekea Iringa kwa ajili ya mechi ya Ligi Kuu ya Wanawake Tanzania (TWPL), dhidi ya Ceasiaa itakayochezwa Novemba 5, mwaka huu kwenye Uwanja wa Samora mkoani humo.

Meneja wa Simba Queens, Selemani Makanya, aliliambia gazeti hili jana kuwa kikosi chao kinaendelea vema na mazoezi na wamepanga kuondoka mapema Dar es Salaam ili kwenda kuzoea hali ya hewa ya Iringa.

Makanya alisema wanafahamu mechi hiyo haitakuwa rahisi kwa kila upande kwa sababu timu zote zina wachezaji wenye uzoefu na ligi hiyo.

Meneja huyo alisema Simba Queens imejiimarisha na kwao kila mechi ni sawa na fainali na hawatadharau wapinzani wao.

"Kikosi chetu kimekuwa na mazoezi kwa muda wote wa mapumziko ya ligi, lengo ni kujiimarisha katika kila idara, tunajua hakuna mechi rahisi, kila mechi ni sawa na fainali, tunataka kwenda kuchukua pointi tatu Iringa na kuendelea kujiimarisha katika msimamo wa ligi," alisema Makanya.

Aliongeza kuwa kipa wao chaguo la kwanza, Caroline Rufa, ambaye alikuwa majeruhi, hali yake inaridhisha.

Naye Kocha Msaidizi wa timu hiyo, Mussa Hassan 'Mgosi', aliliambia gazeti hili ligi ya msimu huu ni ngumu na hiyo inatokana na timu zote kufanya usajili mzuri.

Mgosi alisema wamejiandaa kuonesha kiwango bora katika kila mechi kwa sababu malengo yao ni kutetea ubingwa wa ligi.

"Tunahitaji kurudi tena katika mashindano ya CECAFA (Afrika Mashariki na Kati), ni lazima tuwe mabingwa, tunataka kurekebisha tulipokosea ili msimu ujao tukafanye vizuri katika michuano hiyo ya kimataifa," Mgosi alisema.

Mechi nyingine za Ligi Kuu ya Wanawake Tanzania zitakazochezwa Novemba 5, mwaka huu, ni kati ya Yanga Princess na Mashujaa Queens wakati JKT Queens itawaalika Mlandizi Queens huku Bunda Queens ikiifuata Gets Program na Fountain Gate Girls ikiwaalika Alliance Girls.

Simba Queens yenye pointi sita ndio vinara wa Ligi Kuu ya Wanawake Tanzania inayojumuisha timu 10 kutoka mikoa mbalimbali.

HABARI MICHEZO

ZISIKUPITE

AMORIN AKUBALI KUINOA UTD

KOCHA wa Sporting, Ruben Amorim, amekubali kuwa kocha ajaye wa Manchester United kutokana na kufukuzwa kwa Erik ten Hag juzi, Jumatatu. ***(Manchester Evening News)***

TERZIC AWANIWA DORTMUND

KOCHA wa zamani wa Borussia Dortmund, Edin Terzic, ndiye anayelengwa na Manchester United, baada ya Thomas Tuchel kuteuliwa kuwa kocha wa England. ***(Sun)***

MBEUMO AWINDWA ARSENAL

ARSENAL wanatathmini dau la kutaka kumsajili mshambuliaji wa Brentford raia wa Cameroon, Bryan Mbeumo, mwenye umri wa miaka 25. ***(Football Insider)***

MURILLO ATAJWA LIVERPOOL

LIVERPOOL inafikiria kumnunua beki wa kati wa Nottingham Forest na Brazil, Murillo mwenye umri wa miaka 22, lakini wanaweza kukabiliwa na ushindani kutoka kwa Chelsea. ***(TeamTalks)***

FRANK PIA AFIKIRIWA UNITED

KOCHA wa Brentford, Thomas Frank, ni miongoni mwa makocha ambao Manchester United wanafikiria kuwachukua kwa nafasi ya Erik Ten Hag. ***(ESPN)***

ISAK KUSHINIKIZA KUONDOKA

MSHAMBULIAJI wa Sweden, Alexander Isak mwenye umri wa miaka 25, anaweza kushinikiza kuondoka Newcastle United katika dirisha dogo la usajili la majira ya joto. ***(Football Insider)***

KOKCU AFUATILIWA LIVER

LIVERPOOL wanamfuatilia kiungo wa kati wa Benfica na Uturuki, Orkun Kokcu, 23. ***(Football Insider)***

JESUS AKATALIWA ARSENAL

ARSENAL wamekataa mpango wa Palmeiras kutaka kumsajili mshambuliaji wa Brazil, Gabriel Jesus, 27. ***(ESPN)***

QUENDA ATAKIWA UNITED

KLABU ya Manchester United wanavutiwa na kiungo wa kati wa Sporting, Mreno mwenye umri wa miaka 17, Geovany Quenda. ***(A Bola)***

WOOD MKATABA MPYA

KLABU ya Nottingham Forest imeanza mazungumzo na mshambuliaji wa New Zealand, Chris Wood mwenye umri wa miaka 32, kuhusu mkataba mpya. ***(Telegraph)***

BETO KUONDOKA EVERTON

MSHAMBULIAJI wa Guinea-Bissau, Beto mwenye umri wa miaka 26, anafikiria kuondoka Everton ili kutafuta nafasi ya kuchezea kikosi cha kwanza. ***(Football Insider)***

DONDOO … KA MAGAZET… AYA

RODRI NDIYE MSHINDI WA BALLON D'OR 2024

PARIS, Ufaransa

KIUNGO wa kati wa Manchester City na Hispania, Rodri, ametangazwa kuwa mshindi wa Tuzo ya Ballon d'Or katika hafla iliyofanyika usiku wa kuamkia jana jijini Paris, Ufaransa.

Mchezaji huyo mwenye umri wa miaka 28, ambaye alipoteza mchezo mmoja pekee msimu uliopita kwa klabu na taifa, alitunukiwa tuzo hiyo jijini Paris baada ya kuisaidia Hispania kushinda Euro 2024 Julai mwaka huu.

Pia alishinda Ligi Kuu England, Uefa Super Cup na Klabu Bingwa ya Dunia akiwa na Man City. Rodri, mchezaji wa kwanza katika historia ya klabu hiyo kushinda Ballon d'Or, alishinda tuzo hiyo mbele ya winga wa Real Madrid na Brazil, Vinicius Jr.

Kiungo wa kati wa Real Madrid, Jude Bellingham, alikuwa wa tatu - akiwa mchezaji wa juu zaidi wa England aliyemaliza katika tuzo hiyo tangu Frank Lampard kumaliza katika nafasi ya pili mwaka 2005.

Real Madrid ilishinda tuzo ya klabu bora ya mwaka na kocha Carlo Ancelotti alitangazwa kuwa mshindi wa tuzo ya kocha bora wa mwaka, lakini hakukuwa na yeyote kutoka klabu hiyo aliyehudhuria kupokea zawadi hizo.

Iliripotiwa mapema Jumatatu kuwa Real Madrid walikuwa wakisusia sherehe hizo baada ya ripoti kuwa Vinicius angeshinda Ballon d'Or.

"Ni siku maalum kwangu, familia yangu na nchi yangu," alisema Rodri, ambaye alionekana jukwaani akitembea kwa magongo baada ya kupasuka mishipa yake ya goti Septemba mwaka huu.

"Leo si ushindi kwangu, ni kwa mpira wa miguu wa Hispania kwa wachezaji wengi ambao hawajashinda na wamestahili, kama Andres Iniesta, Xavi Hernandez, Iker Casillas, Sergio Busquets na wengine wengi. Ni kwa ajili ya soka la Hispania na sura ya kiungo cha kati."

Tuzo ya Ballon d'Or inamtambua mwanasoka bora wa mwaka na hupigiwa kura na baraza la waandishi wa habari kutoka kila moja ya nchi 100 bora katika viwango vya ubora vya Fifa duniani kwa wanaume.

●●● Martinez kipa bora huku Kane, Mbappe na Yamal nao wakibeba tuzo za...

Kane, Mbappe washinda tuzo ya Gerd Muller

Harry Kane na Kylian Mbappe walishinda kwa pamoja tuzo ya Gerd Muller - tuzo ya mfungaji bora - baada ya wote kufunga mabao 52 katika mashindano yote msimu uliopita.

Huku fowadi wa Real Madrid na Ufaransa Mbappe akiwa hayupo, nahodha wa England Kane alikabidhiwa tuzo hiyo peke yake kutokana na msimu mzuri wa kwanza akiwa na Bayern Munich.

Yamal ashinda tuzo ya Kopa

Tuzo ya Kopa Trophy, iliyotolewa kwa mchezaji aliyefanya vizuri zaidi mwenye umri chini ya miaka 21, ilienda kwa winga wa Barcelona na Hispania, Lamine Yamal.

Yamal, ambaye alitimiza umri wa miaka 17 Julai, aliichezea Barcelona mechi 50 msimu uliopita, akifunga mabao saba na asisti saba.

Mlinda mlango wa Aston Villa na Argentina, Emiliano Martinez alishinda taji la Yashin Trophy - tuzo ya golikipa bora - kwa mwaka wa pili mfululizo.

AMORIM AONGOZA KUWANIA UKOCHA MANCHESTER UTD

MANCHESTER, England

RUBEN Amorim ameibuka kuwa mgombea anayeongoza kuchukua mikoba ya Erik ten Hag katika Klabu ya Manchester United, chanzo kiliiambia ESPN.

Kocha huyo wa Sporting CP, anafahamu nia hiyo, huku United ikijaribu kufanya haraka kutaja kocha mpya wa kudumu baada ya kumteua Ruud van Nistelrooy ambaye atahudumu kwa muda. Ten Hag alifutwa kazi Jumatatu baada ya kichapo cha mabao 2-1 kutoka kwa West Ham United Jumapili.

United italazimika kulipa ada ya karibu pauni milioni 10 kumchukua Amorim ili avunje mkataba wake na Sporting Lisbon, chanzo kiliiambia ESPN. Chanzo hicho kiliongeza kuwa United pia wameuliza kuhusu kupatikana kwa Kocha wa Brentford, Thomas Frank.

Kifungu cha kutolewa kwa Frank katika Uwanja wa Gtech Community ni karibu mara mbili ya kile cha Amorim. Amorim alikuwa akihusishwa na kazi ya Liverpool kabla ya Arne Slot kumrithi Jurgen Klopp majira ya joto na kufanya mazungumzo na West Ham kabla ya kumteua Julen Lopetegui.

Mchezaji huyo wa zamani wa Kimataifa wa Ureno mwenye umri wa miaka 39, amekuwa akiinoa Sporting Lisbon tangu 2020. Alishinda taji la Ureno mwaka 2021 na 2024 licha ya ushindani mkali kutoka kwa FC Porto na Benfica.

Amorim pia amehusishwa na Manchester City baada ya Mkurugenzi wa Soka wa Sporting Lisbon, Hugo Viana, kukubali kumrithi City, Txiki Begiristain, kwenye Uwanja wa Etihad mwishoni mwa msimu. Akizungumza juzi, Jumatatu, Amorim alisitasita kuhusu uhusiano na kazi ya United.

"Nilikuwa tayari nikitarajia swali hili na ni wazi sitazungumza juu ya siku zijazo, kwa sababu vinginevyo nitalazimika kutoa maoni," alisema.

"Ninajivunia kuwa kocha wa Sporting, ni hivyo tu."

Frank pia alifanya mkutano na wanahabari siku hiyo na pia hakuzungumza kuhusu nia hiyo kutoka Old Trafford.

"Ni swali nyeti sana," alisema Frank. "Nina jukumu kwa Brentford, klabu na mashabiki. Nimesema mara nyingi, mara nyingi nina furaha sana hapa; nadhani ni moja ya klabu bora zaidi duniani."

Balotelli arejea Serie A

ROME, Italia

MSHAMBULIAJI wa zamani wa Italia, Mario Balotelli, amejiunga na Klabu ya Genoa inayoshiriki Ligi Kuu Italia, Serie A, kama mchezaji huru.

Balotelli mwenye umri wa miaka 34, alifanyiwa uchunguzi wa kimatibabu Jumatatu kabla ya kusaini mkataba na Genoa kwa muda uliosalia wa msimu.

"Nimesukumwa. Sitaki kuzungumza mengi. Nataka tu kuanza," alisema Balotelli.

"Nitajitolea," aliongeza, akiwahutubia mashabiki.

Mchezaji huyo wa zamani wa Manchester City alikuwa hana timu tangu alipoondoka Klabu ya Adana Demirspor ya Uturuki Juni mwaka huu.

Alishiriki mara ya mwisho katika Ligi Kuu Italia msimu wa 2019-2020 akiwa na Brescia, ingawa alicheza Serie B katika Klabu ya Monza katika kampeni ya 2020-21.

Genoa wamemgeukia Balotelli kwa kuwa wanasumbuliwa na majeraha. Kikosi cha Alberto Gilardino kina wachezaji saba ambao hawapatikani, wakiwamo mshambuliaji Vitinha, Junior Messias na Caleb Ekuban.

"Balotelli? Hadithi yake inazungumza kwa niaba yake, lakini hawezi kutatua matatizo ya Genoa peke yake," alisema Gilardino baada ya kushindwa kwa mabao 3-0 Jumapili na Lazio hivyo kuiacha klabu hiyo katika nafasi ya 18 kwenye Serie A.

"Ni kawaida kwamba akifika na moto kwenye timu anaweza kuwa na thamani kwa ubora wake wa kiufundi, anaweza kutupa utu."

Balotelli, ambaye alifunga mabao saba katika mechi 16 za ligi msimu uliopita, alikuwa akifanya mazoezi peke yake huko Brescia huku akitathmini ofa.

Genoa wameshinda mchezo mmoja na kupoteza mechi tano kati ya tisa za ligi msimu huu kuelekea mchezo wa nyumbani wa Alhamisi dhidi ya Fiorentina.

Alexander-Arnold atajiunga Real Madrid - Carragher

LIVERPOOL, England

MLINZI wa zamani wa Liverpool, Jamie Carragher ana wasiwasi kwamba nia ya Trent Alexander-Arnold, kutwaa tuzo ya Ballon d'Or itamfanya aondoke katika klabu hiyo na kujiunga na Real Madrid.

Mchezaji huyo mwenye umri wa miaka 26, mkataba wake unamalizika mwishoni mwa msimu huu, pamoja na wachezaji wenzake Mohamed Salah na Virgil van Dijk, na hakuna dalili kwamba beki huyo wa pembeni anakaribia kusaini mkataba mpya.

Badala yake, Alexander-Arnold amekuwa akihusishwa na kuhamia kwa mabingwa mara 15 wa Ligi ya Mabingwa Ulaya, Real Madrid, ambao kwa kushangaza walichapwa mabao 4-0 na wapinzani wao, Barcelona wakiwa nyumbani wikendi hii iliyopita kwenye Clasico ya kwanza ya msimu huu.

PSG pia wametajwa kumtaka Alexander-Arnold, ambaye alifichua kabla ya Liverpool kutoka sare ya mabao 2-2 na Arsenal kwamba anataka kuwa beki wa kwanza wa pembeni kuwahi kushinda Ballon d'Or inayotamaniwa sana.

Alexander-Arnold alikiri kwamba anataka kutengeneza historia na kukumbukwa kama "beki wa kulia bora zaidi kuwahi kucheza soka" - kitu ambacho Carragher anahisi atakifanikisha iwapo tu ataishia kuondoka Liverpool na kwenda Madrid.

"Wazo langu la kwanza nilipoona kwamba hutashinda Ballon d'Or kama beki wa kulia wa Liverpool," alisema Carragher akiiambia Sky Sports.

"Washindi wa Ballon d'Or kwa kawaida huchezea Real Madrid au Barcelona. Hapo ndipo wachezaji bora zaidi duniani.

"Ikiwa hiyo ndiyo dhamira yake kuu - nadhani aliulizwa kuhusu kushinda Ligi ya Mabingwa, Kombe la Dunia au Ballon d'Or na akaenda kushinda Ballon d'Or - ambayo nadhani ni ya kushangaza au ya ajabu kwa sababu mchezo wa timu, lakini ana malengo makubwa na kwa nini usiwe na kazi moja tu, yeye ni beki wa pembeni wa kipekee na anashangaza kabisa."

MASHINDANO BAISKELI SHINYANGA SASA YANUKIA KUWA YA KIMATAIFA

Na Mwandishi Wetu

BAADA ya kufanyika kwa mafanikio kwa misimu mitano sasa, Mkuu wa Mkoa wa Shinyanga, Anamringi Macha, ameishauri Benki ya CRDB kuyapandisha hadhi mashindano ya Baiskeli Shinyanga kuwa ya kimataifa.

Macha alitoa ushauri huo kwenye mashindano ya mbio hizo yaliyofanyika mwishoni mwa wiki yakijumuisha wakimbiaji kutoka mikoa yote ya Kanda ya Ziwa na maeneo mengine nchini.

"Mbio hizi za baiskeli ni utambulisho wa mkoa wetu kwani leo taifa zima linatambua kuna jambo linaendelea hapa Shinyanga. Nafurahi kuona idadi kubwa ya wananchi mmejitokeza kushiriki, hivyo kupata nafasi ya kufahamiana na kujumuika pamoja kwa furaha. Ninachowaomba waandaaji ambao ni Benki ya CRDB, wakaribisheni washiriki kutoka nje ya mipaka ya Tanzania. Nafahamu mnatoa huduma Burundi na Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo (DRC), waleteni waendesha baiskeli kutoka huko waje tushindane nao.

"Shinyanga tupo tayari kushindanishwa na yeyote yule, hivyo hata kama mtaona kuna waendesha baiskeli katika nchi nyingine za Afrika Mashariki, wakaribisheni waje tuoneshane umwamba. Naamini kabisa, zawadi zote wataziacha hapa na wataenda kusimulia walichokiona Shinyanga," alisema mkuu huyo wa mkoa.

Licha ya washindi kupewa zawadi, mbio hizo zilitanguliwa na uchangiaji wa damu ambapo zaidi ya chupa 500 zilipatikana suala ambalo Kaimu Meneja wa Kanda ya Ziwa wa Benki ya CRDB, Anselm Mwenda, aliwashukuru wafanyakazi wenzake pamoja na wananchi wote walioshiriki kuchangia akisema zitakuwa na manufaa makubwa kwa wagonjwa wenye uhitaji.

"Zaidi ya chupa 507 za damu salama zilizokusanywa si haba, zitasaidia kukidhi mahitaji kwa baadhi ya wagonjwa. Napenda kutumia fursa hii pia kuwakumbusha wananchi umuhimu wa kuchangia damu kwani hujui itamsaidia nani kuokoa maisha yake. Kila siku tunasikia ajali na wagonjwa wakikimbizwa hospitalini, miongoni mwao wapo waliopungukiwa damu hivyo tujitahidi kujitoa kwa ajili yao," alisema Mwenda akibainisha kuwa mwaka huu kimepatikana kiasi kingi zaidi ikilinganishwa na misimu iliyopita.

Kuhusu wito wa kuyafanya Mashindano ya Baiskeli Shinyanga kuwa ya kimataifa, Mwenda alisema watalifanyia kazi kwa kuwasiliana na mamlaka husika kuona waanzie wapi kuwapata washiriki kutoka mataifa ya Afrika Mashariki.

"Tumeupokea ushauri wa mheshimiwa mkuu wa mkoa. Tutaufanyia kazi ndani, kisha tutazishirikisha mamlaka husika kuona namna ya kuileta jamii ya Afrika Mashariki hapa Shinyanga. Ni jambo linalowezekana, naamini mwakani mashindano haya yanaweza kuwa na sura ya kimataifa," alisema Mwenda.

Katika mashindano hayo, wanaume walikimbia umbali wa kilomita 150 na washindi walikuwa Boniface Ngwata kutoka Mwanza, Masunga Duba wa Simiyu na Frank Emmanuel kutoka jijini Dar es Salaam. Katika kundi hili, mshindi wa kwanza alijinyakulia Sh. milioni 1.5, wa pili aliondoka na Sh. 800,000 na wa tatu alijinyakulia Sh. 400,000.

Kundi la pili lilikuwa la wakimbiaji chipukizi waliokimbia kilomita 80 ambalo Frank George wa Shinyanga aliongoza akifuatiwa na Joseph Paschal na Emmanuel George wote wa Shinyanga. Washindi hawa waliondoka na Sh. 800,000 kwa mshindi wa kwanza huku wa pili akizawadiwa Sh. 600,000 na wa tatu Sh. 300,000.

Kundi la mwisho lilikuwa la wanawake ambao walishindana kukamilisha mizunguko 20 katika uwanja wa mpira na zawadi zao zilikuwa Sh. 500,000 kwa mshindi wa kwanza, Sh. 300,000 na Sh. 200,000 kwa msindi wa pili na wa tatu. Kundi hili liliongozwa na Makirikiri Joseph wa Shinyanga alikifuatiwa na Florah Samwel wa Dar es Salaam na Sindano Makirikiri wa Shinyanga pia. Mshindi wa nne katika makundi yote aliondoka na Sh. 100,000 na wale walioshika nafasi ya tano mpaka ya 10 walizawadiwa Sh. 50,000 kila mmoja.

PAMBA MECHI 10 BILA USHINDI

Na Adam Fungamwango

KOCHA mkongwe nchini, Juma Mgunda, ameanza na mguu mzuri kwenye kikosi cha Namungo kwa kupata ushindi wa kwanza tangu alipochukua mikoba ya kuifundisha timu hiyo huku akiiongezea Pamba Jiji FC rekodi yao mbaya ya kutoshinda kufikia mechi 10 hadi sasa msimu huu.

Katika mchezo huo uliopigwa juzi usiku kwenye Uwanja wa Majaliwa, Ruangwa mkoani Lindi na Namungo kushinda 1-0, bao hilo pekee lilifungwa na Ibrahim Mkoko dakika ya 12, na kuifanya timu hiyo kupata ushindi wa kwanza baada ya kupoteza mitatu mfululizo.

Mara ya mwisho kushinda ilikuwa ni Septemba 28, ilipoifunga Prisons bao 1-0, baada ya hapo ilichapwa 1-0 dhidi ya Azam, ikazabwa mabao 2-0 dhidi ya Singida Black Stars, kabla ya kukutana na kipigo cha mabao 3-0 dhidi ya Simba Ijumaa iliyopita.

Wakati ikisulubiwa na Simba kwenye Uwanja wa KMC, Mwenge, Dar es Salaam, Mgunda alikuwa amekaa jukwaani akishuhudia kwani ilikuwa ni siku moja tu tangu atangazwe kujiunga nayo.

Ushindi huo unaisogeza juu kidogo timu hiyo hadi nafasi ya 11, ikifikisha pointi tisa, ikicheza michezo tisa, ikishinda mitatu na kupoteza sita, ikiwa haijatoka sare hata mchezo mmoja.

Namungo na Yanga ndizo timu pekee kwenye Ligi Kuu Tanzania Bara hazijaonja ladha ya sare.

Kipigo cha bao 1-0 ilichokipata Pamba Jiji kinaendeleza mlolongo wa matokeo mabovu ya timu hiyo tangu ilipopanda daraja msimu huu.

Ikiwa imeshacheza michezo 10, haijashinda hata mchezo mmoja ikiwa ni timu pekee ambayo haijaonja utamu wa ushindi kwenye Ligi Kuu, ikipoteza michezo mitano na sare tano.

Inakamata nafasi ya 15 kwenye msimamo wa Ligi Kuu wenye timu 16, ikiwa ina pointi tano tu mpaka sasa, ikiizidi KenGold inayoburuza mkia ikiwa na pointi moja tu mkononi hadi sasa.

Yanga, Singida BS vita vya kileleni leo

INATOKA UKURASA 24

pointi 24 na kuiacha Singida ikibaki na pointi 22.

Iwapo Singida itashinda mchezo wa leo, itazidi kujichimbia kileleni na kufikisha pointi 25, huku Yanga ikisalia na pointi zake 21 ilizonazo.

Sare yoyote kwa timu hizo mbili itakuwa nafuu kwa Singida kwani itakuwa na pointi 23, Yanga ikifikisha pointi 22, ingawa mabingwa watetezi hao watakuwa bado na mchezo mmoja mkononi.

Mkuu wa Mkoa wa Shinyanga, Anamringi Macha (aliyevaa jaketi kushoto), akiwa pamoja na washindi wa msimu wa tano wa Mbio za Baiskeli Shinyanga zinazoandaliwa na Benki ya CRDB zikilenga kumwenzi Baba wa Taifa, Hayati Mwalimu Julius Kambarage Nyerere, pamoja na kuchangia damu kwa wagonjwa wenye uhitaji. **MPIGAPICHA WETU**

Simba nguvu zote sasa kwa Mashujaa

INATOKA UKURASA 24

wamecheza mechi nyingi mfululizo wakipumzika kwa saa chache," alisema Fadlu.

Meneja Habari na Mawasiliano wa klabu hiyo, Ahmed Ally, amesema pointi tatu ambazo walitegemea kuzipata kwa JKT Tanzania, sasa watakwenda kuzichukua kwa Mashujaa FC mkoani Kigoma.

"Tupo kwenye maandalizi makali, na tunafanya maandalizi ya safari ili kuelekea mjini Kigoma kucheza na Mashujaa, kwa hiyo nawaambia wanachama na mashabiki wote wa Simba, baada ya kuahirishwa mchezo wetu dhidi ya JKT Tanzania, nguvu zote sasa tunaelekeza Kigoma dhidi ya Mashujaa Novemba Mosi. Furaha yetu imesogezwa mbele, tukutane Kigoma tukafurahi tena," alisema Ahmed.

Ratiba inaonesha kuwa baada ya mchezo huo wa Ijumaa, Simba itashuka tena dimbani Novemba 5, mwaka huu katika Uwanja wa KMC, Mwenge, Dar es Salaam kucheza dhidi ya KMC FC, ambapo 'Wekundu wa Msimbazi' hao ndiyo watakuwa wenyeji kikanuni, kabla ya mapumziko ya Kalenda ya FIFA.

Baada ya kalenda hiyo, Simba na itarejea tena dimbani, Novemba 21, kucheza dhidi ya Pamba Jiji, Uwanja wa CCM Kirumba, Mwanza, ikiwa ni mchezo wa mwisho, kabla ya kuanza mechi za kimataifa kwa mchezo wa kwanza, Kombe la Shirikisho Afrika dhidi ya Bravos do Maquis, Novemba 28, na kurejea tena Ligi Kuu Desemba Mosi, mwaka huu, kucheza dhidi ya Singida Black Stars.

Michezo

Jumatano Oktoba 30, 2024

Nipashe

Balotelli arejea Serie A UKURASA 22

BALLON D'OR...

Kiungo wa Kati wa Manchester City na Hispania, Rodri, akiwa katika picha tofauti. Katikati akiwa na Tuzo ya Ballon d'Or baada ya kutangazwa mshindi juzi nchini Ufaransa, na kushoto akiwa na Kombe la Euro 2024 Julai mwaka huu alipoiwezesha Hispania kulibeba wakati kulia akishangilia baada ya kuihakikishia Man City ubingwa wa Ligi Kuu England msimu uliopita. **HABARI UK. 21. PICHA: MTANDAO**

YANGA SC, SINGIDA BS VITA VYA KILELENI LEO

Na Adam Fungamwango

●●● Zinashuka dimbani Zanzibar kila moja ikipania kuondoka na alama tatu, makocha...

KOCHA Mkuu wa Yanga, Miguel Gamondi, amesema mchezo wa leo dhidi ya Singida Black Stars ni kama wa fainali kwani iwapo watapata pointi tatu watakwenda kukaa kwenye kilele cha msimamo wa Ligi Kuu Tanzania Bara.

Mchezo kati ya timu hizo mbili, Mabingwa Watetezi wa Ligi Kuu na vinara wa msimamo wa ligi unapigwa leo usiku saa 2:30 usiku, Uwanja wa New Amaan Zanzibar, huku Singida Black Stars ikihitaji matokeo mawili, ushindi au sare ili kuweza kuendelea kutesa juu ya msimamo.

Kocha huyo amesema anatarajia timu yake kucheza kwenye staili yake iliyozoeleka kutokana na mazingira ya uwanja kuruhusu, ingawa akiiheshimu Singida Black Stars kuwa ni timu imara yenye wachezaji wenye ubora mkubwa na wazoefu.

"Ni mechi nzuri kama ya fainali, iwapo tutashinda tutakwenda kukaa kileleni mwa msimamo wa ligi kitu ambacho ni moja kati ya malengo yetu, lakini siwezi kuidharau Singida, wamekuwa na mwenendo mzuri, wanaongoza ligi na ina wachezaji wazuri, haipo hapo kwa bahati mbaya," alisema Gamondi.

Beki wa Yanga, Dickson Job ametabiri kuwa mchezo utakuwa mgumu huenda kuzidi ule wa Coastal Union, kwani si tu kwamba Singida haitotaka kutoka kileleni, lakini ina wachezaji wengi wazuri na wenye ubora kama wao.

"Mchezo utakuwa mzuri na mgumu, kikubwa sisi tunakwenda kupambana ili kupata matokeo mazuri, ushindi wetu uliopita dhidi ya Coastal Union unatupa nguvu ya kuwa tunakwenda kufanya vyema.

Singida ni timu ngumu kwa sababu ina wachezaji bora kama sisi, halafu ikizingatiwa kuwa inaongoza ligi, hawatotaka kutuachia sisi kwenda kileleni kirahisi, kwa hiyo mechi itakuwa ngumu sana kuliko iliyopita, ndiyo maana nasema itabidi tupambane kweli kweli," alisema Job.

Kocha Msaidizi wa Singida, Denis Kitambi, amesema kikosi chake kiko tayari kukabili Yanga, ambapo wanajua wanakwenda kucheza na mabingwa watetezi wa Ligi Kuu Tanzania Bara.

"Tunajua tunakwenda kucheza na Mabingwa wa Tanzania Bara, na si hivyo tu, bali moja ya timu ngumu kufungika kwa sasa nchini, lakini tumejipanga kukabiliana na hayo yote kwani hata sisi hatujapoteza mchezo wowote kama wao," alisema.

Yanga na Singida, ndiyo timu ambazo hazijapoteza mchezo wowote mpaka sasa kwenye Ligi Kuu, ingawa Singida imeruhusu mabao matatu na Yanga haijaruhu bao lolote.

Timu yoyote itakayofungwa leo itakuwa inapoteza kwa mara ya kwanza na Yanga ikipoteza, itakuwa imeruhusu nyavu zake kuguswa tangu kuanza kwa Ligi Kuu msimu huu.

Ushindi wowote kwa Yanga utaifanya timu hiyo kukwea kileleni na kufikisha jumla ya

INAENDELEA UKURASA 23

Simba nguvu zote sasa kwa Mashujaa FC

Na Adam Fungamwango

BAADA ya mchezo wao wa Ligi Kuu Tanzania Bara uliokuwa uchezwe jana dhidi ya JKT Tanzania kuahirishwa, kikosi cha wachezaji wa Simba kimeendelea na mazoezi mchana wa jua kali kwa ajili ya kwenda kuivaa Mashujaa FC, Ijumaa ijayo kwenye Uwanja wa Tanganyika mkoani Kigoma.

Kikosi hicho kimeendelea na mazoezi yake jana asubuhi hadi mchana wa jua kali na kwa mujibu wa benchi la ufundi, ni kwa ajili ya kuzoea mazingira ya mchezo huo ambao utapigwa saa 10:00 jioni mjini Kigoma.

Kocha Mkuu Fadlu Dalvis, amesema jana kuwa baada ya kuahirishwa kwa mchezo huo, ameendelea kukitengeneza kikosi chake na wachezaji wake waliocheza michezo mingi kupata mapumziko, huku wale majeruhi wakizidi kupata nafuu.

Mchezo huo ulioahirishwa juzi na Bodi ya Ligi kutokana na wachezaji wa JKT Tanzania kupata ajali wakati wakitokea jijini Dodoma kucheza mchezo wa Ligi Kuu Tanzania Bara dhidi ya Dodoma Jiji, Uwanja wa Jamhuri, Jumamosi iliyopita na kuchapwa bao 1-0.

"Tunaendelea na mazoezi, nadhani baadhi ya wachezaji majeruhi watakuwa wameshapata nafuu, na wengi wenye uchovu watakuwa wamerejea kwenye hali yao ya kawaida, baadhi yao walikuwa

INAENDELEA UKURASA 23

GAZETI HILI HUTOLEWA NA KUCHAPISHWA NA THE GUARDIAN LIMITED, S.L.P 31042

9 770856 541002 >